

Харківський національний
університет імені В. Н. Каразіна

**Інформаційно-аналітичні
матеріали за підсумками
2006/2007 навчального року**

Інформаційно-аналітичні матеріали за підсумками 2006/2007 навчального року / За заг. ред. В. С. Бакірова. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2007. – 116 с.

Укладачі: М. О. Азаренков, В. В. Александров, І. І. Залюбовський, О. І. Навроцький, А. М. Удод, Ю. В. Холін, В. О. Катрич, В. М. Ришков, І. А. Болотний, В. Є. Дягілев, І. К. Журавльова, Л. П. Крупська, С. М. Куліш, Т. О. Маркова, С. С. Махновський, З. Ф. Назиров, О. О. Нерух, В. М. Сухов, В. О. Темченко, Н. К. Фарафонова, О. В. Фролова, О. В. Хіжняк, В. І. Чеботарьов, О. Л. Шило, С. М. Шульга, О. І. Юрченко.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
I. УДОСКОНАЛЕННЯ ТА ДЕМОКРАТИЗАЦІЯ СИСТЕМИ УНІВЕРСИТЕТСЬКОГО УПРАВЛІННЯ. ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ	6
II. КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОЇ ТА НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ	10
III. ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ – ОСНОВНІ КІЛЬКІСНІ ТА ЯКІСНІ ПОКАЗНИКИ	15
3.1. Денна форма навчання	15
3.2. Заочна форма навчання	25
3.3. Працевлаштування випускників	26
IV. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ	34
4.1. Науково-методична робота	34
4.2. Комп'ютеризація навчального процесу	43
4.3. Навчально-виробнича практика	44
V. ОРГАНІЗАЦІЯ ДОВУЗІВСЬКОЇ ОСВІТИ	49
VI. ОРГАНІЗАЦІЯ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ	56
VII. КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ. ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ І СПОРТ	60
7.1. Культурно-просвітницька діяльність	60
7.2. Фізичне виховання та розвиток спорту	62
VIII. ПРИЙОМ СТУДЕНТІВ НА ПЕРШИЙ КУРС У 2007 р.	64
IX. НАУКОВО-ДОСЛІДНА ДІЯЛЬНІСТЬ	70
9.1. Науково-дослідна робота	70
9.2. Результати науково-дослідних робіт	74
9.3. Підготовка кадрів вищої кваліфікації, робота докторантури і аспірантури	80
9.4. Студентська науково-дослідна робота	80

X. ЦЕНТРАЛЬНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА	84
10.1. Комплектування фондів	84
10.2. Обслуговування користувачів. Упровадження автоматизованих технологій	87
10.3. Гуманітарна та культурно-просвітницька діяльність ЦНБ	89
10.4. Наукова робота та співробітництво	90
XI. МІЖНАРОДНІ ЗВ'ЯЗКИ	93
11.1. Підготовка кадрів для зарубіжних країн	93
11.2. Міжнародне співробітництво	94
XII. ФІНАНСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ	96
XIII. СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ, ОЗДОРОВЛЕННЯ ВИКЛАДАЧІВ, СПІВРОБІТНИКІВ, СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТУ ТА ЇХ ДІТЕЙ, ПОЛІПШЕННЯ ЖИТЛОВО-ПОБУТОВИХ УМОВ	102
13.1. Соціальний захист працівників	102
13.2. Соціальний захист, оздоровлення та відпочинок студентів	103
XIV. ГОСПОДАРЧІ РОБОТИ	106
XV. РЕЙТИНГ КАФЕДР ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДІЯЛЬНОСТІ У 2006/2007 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ	110
Рейтинг кафедр природничого профілю	110
Рейтинг кафедр гуманітарного профілю	112
ПІДСУМКИ	115

ВСТУП

У 2006/2007 навчальному році продовжувався розвиток університету в усіх напрямках діяльності: відбувалася оптимізація його структури, зміцнювався кадровий потенціал, оновлювалися зміст та форми навчального процесу, удосконалено систему підвищення кваліфікації викладачів, нових результатів досягнуто в науковій роботі, впроваджувалися демократичні форми управління, йшов пошук ефективних форм інноваційної діяльності, здійснювалася соціальна підтримка працівників і студентів, розвивалася матеріальна база навчально-виховного процесу і наукової роботи. Минулого навчального року почав діяти новий Статут університету, який забезпечує більш ефективну діяльність усіх підрозділів, сприяє впровадженню демократичних форм управління, розвитку самоврядування, підвищенню відповідальності працівників за результати роботи.

Університетське життя було різноманітним і насиченим. Ознаками поступу стали перший випуск спеціалістів на юридичному факультеті, організація екологічного факультету, ліцензування та акредитація нових напрямів підготовки і спеціальностей, численні міжнародні та українські наукові конференції, проведені університетом, яскраві культурно-мистецькі заходи, численні візити дипломатів та іноземних делегацій тощо. Вперше в історії університету чисельність штатних докторів наук, професорів перевищила 200 осіб.

В «Інформаційно-аналітичних матеріалах» наведені дані про кадрове забезпечення навчальної і виховної роботи, проаналізовано діяльність з удосконалення і демократизації управління університетом, охарактеризовано діяльність з підготовки фахівців, навчально-методичну, наукову, культурно-просвітницьку роботу, інноваційну діяльність, підготовку кадрів вищої кваліфікації, довузівську підготовку, прийом на перший курс, фінансовий стан і господарчу діяльність, надано інформацію про соціальну підтримку працівників і студентів, визначено першочергові проблеми, що потребують розв'язання у 2007/2008 навчальному році. Наводяться результати визначення рейтингу кафедр університету за підсумками 2006/2007 навчального року.

I

УДОСКОНАЛЕННЯ ТА ДЕМОКРАТИЗАЦІЯ СИСТЕМИ УНІВЕРСИТЕТСЬКОГО УПРАВЛІННЯ. ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

У 2006/2007 навчальному році продовжувалася робота, спрямована на удосконалення системи управління університетом, демократизацію університетського життя, розвиток системи студентського самоврядування. У відповідності з новим Статутом університету по-новому були сформовані склад конференції трудового колективу та Вчена рада. Вперше делегати конференції трудового колективу були обрані в структурних підрозділах на три роки. Формування постійного (протягом трьох років) складу конференції сприятиме підвищенню рівня відповідальності конференції за прийняті рішення, вдосконаленню контролю за їх виконанням. Згідно з п. 5.1.3. Статуту університету конференцією трудового колективу були створені постійно діючі комісії: з нагляду за дотриманням норм законодавства та Статуту (голова – проф. Гандель Ю.В.), етики виробничих відносин (голова – проф. Мchedlov-Петросян М.О.), контролю за фінансовою діяльністю в університеті (голова – проф. Глущенко В.В.).

Комісія з нагляду за дотриманням норм законодавства та Статуту у випадку виявлення порушень обов'язково інформує про це ректора, Вчену раду університету, пропонує заходи з усунення виявлених порушень. Комісія має право вносити пропозиції щодо змін і доповнень до Статуту, які за поданням Вченої ради університету повинні розглядатися на найближчій конференції трудового колективу.

Комісія з етики виробничих відносин розглядає конфлікти, що виникають в університеті, за винятком тих, для яких законодавством встановлено спеціальний порядок розгляду. Рішення комісії мають характер рекомендацій та оприлюднюються в університетській пресі.

Комісія з контролю за фінансовою діяльністю в університеті здійснює контроль за фінансовою діяльністю і бюджетним процесом в університеті.

У зв'язку із закінченням терміну повноважень Вченої ради університету за поданням структурних підрозділів конференцією трудового колективу було обрано новий склад ради. До складу Вченої ради, відповідно до Статуту, увійшли, зокрема, представники органів студентського самоврядування. У складі ради створено постійні комісії з кадрової роботи (голова – проф. Катрич В.О.), з навчально-виховної і методичної діяльності (голова –

проф. Гірка І.О.), з правових засад діяльності та регламенту (голова – проф. Трубніков В.М.), з наукової роботи (голова – проф. Орлов В.Д.), з оптимізації структури університету (голова – проф. Целуйко О.Ф.), з бюджетно-фінансової, соціально-економічної і господарчої роботи (голова – проф. Куклін В.М.), з міжнародного співробітництва (голова – проф. Оболенський М.О.). Вже перші місяці роботи показали ефективність нової організації роботи Вченої ради. На виконання рішення конференції трудового колективу видано наказ ректора з оприлюднення рішень Ученої ради в університетській пресі та на веб-сайті. У практику ввійшло обговорення перспективних та поточних питань фінансової діяльності на бюджетній комісії університету, до складу якої входять декани всіх факультетів, розгляд і затвердження бюджету університету на засіданнях Ученої ради.

Активізувалася діяльність органів студентського самоврядування. 17 листопада 2006 року відбулася установча конференція Студентської ради університету, яка затвердила Положення про Студентську раду університету та сформувала її склад. Зусиллями студентських організацій протягом навчального року були проведені круглі столи, «Студентське самоврядування як невід’ємна складова університетської автономії» (разом із студентами Львівського національного університету імені Івана Франка) та «Розвиток студентського самоврядування – важливий чинник забезпечення якості вищої освіти»; інтелектуальний турнір «Що? Де? Коли?»; 12 міжнародних та 3 регіональних студентських наукових конференцій; відкриті лекції «Про права та обов’язки студентів». Крім того, створено студентську газету «ВООМ», розпочав діяльність волонтерський студентський рух з річним навчанням у центрі «Довіра». Органам Студентського самоврядування надано приміщення та необхідну оргтехніку.

У рамках засідання Колегії Всеукраїнської студентської ради, що проходила 18-20 травня 2007 р. в м. Харкові, для студентів університету Студентською Радою спільно з профкомом студентів та Студентським науковим товариством був організований круглий стіл «Проблеми нормативно-правового регулювання органів студентського самоврядування» (19 травня 2007 р.) за участі заступника директора Департаменту вищої освіти Шуст Н.Б., лідерів студентського самоврядування України та представників профспілкових організацій. В рамках зустрічі було презентовано систему студентського самоврядування в ХНУ імені В. Н. Каразіна і намічено подальші кроки для розвитку моделі студентського самоврядування в Україні. Студентська Рада спільно з профкомом студентів та Студентським науковим товариством університету відрядила делегацію лідерів студентського самоврядування для участі у Фестивалі «Студентська Республіка 2007», що проходив з 22 по 24 червня 2007 р. у Старому Салтові. На наступний навчальний рік до складу студентського Магістрату м. Харкова було обрано двох лідерів Студентської Ради (всього членів Магістрату від усіх ВНЗ – 10 осіб).

Студентська Рада шукає оптимальні форми роботи із забезпечення якісної вищої освіти та реалізації функцій студентського самоврядування.

З цією метою Студентська Рада спільно зі Студентським науковим товариством соціологічного факультету навесні 2007 року почала комплексне дослідження «Студентська Рада ХНУ імені В. Н. Каразіна: перехід від становлення до ефективної роботи», що планується закінчити в жовтні 2007 року. За результатами дослідження планується розробити програму подальшого розвитку Студентської Ради.

У 2006/2007 навчальному році продовжувався пошук оптимального співвідношення між централізацією системи організації студентської наукової роботи та її децентралізацією з наголосом на діяльності на кафедрах і факультетах. Значно частіше студенти брали участь у регіональних і державних конкурсах студентських наукових робіт. Студенти взяли активну участь у першому конкурсі студентських наукових робіт, проведеному під егідою Харківської облдержадміністрації та ради ректорів Харківського регіону. Конкурс проводився з трьох напрямів: фундаментальні, технічні та гуманітарні науки. Особливих успіхів студенти університету досягли у конкурсах з фундаментальних наук (п'ять головних нагород із шести) та гуманітарних наук (дві нагороди). Зараз студенти готують необхідні документи для проведення конкурсу на визначення кращого лектора університету, який на першому етапі базуватиметься на результатах соціологічного опитування «Викладання очима студента».

Продовжувалася діяльність з удосконалення організаційної структури інноваційної діяльності в університеті. На стадії узгодження знаходиться рішення про створення в університеті Науково-аналітичного центру з інтелектуальної власності та трансферу технологій. Завданням центру є проведення робіт з маркетингу, реклами та впровадження наукових розробок вчених університету, інформаційне забезпечення наукової діяльності, організація участі у виставках, конкурсах, олімпіадах, аналіз результатів наукових досліджень, стимулювання інноваційної діяльності тощо.

На розвиток «Пропозицій щодо створення інноваційної моделі взаємодії науки, освіти, бізнесу і влади», розроблених за дорученням голови Харківської обласної державної адміністрації А.Б. Авакова, університет виступив з ініціативою створення «Харківського інноваційного консорціуму». Мета цього проекту – створити умови для більш ефективного використання науково-технічного, освітнього та виробничого потенціалу регіону, інтеграції академічної та університетської науки, сконцентрувати науково-технічні, освітянські, виробничі, фінансові та організаційні ресурси на пріоритетних напрямках, які мають загальнонаціональне, стратегічне значення: ядерна енергетика, нетрадиційна енергетика, енергозберігаючі технології, нанотехнології, наноматеріали, наномедицина, мікро- та нанoeлектроніка; системи управління, діагностики та моніторингу. Вказані напрями слугуватимуть основою для розробки трьох довгострокових Програм наукових досліджень, цільової підготовки спеціалістів, науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації, практичної реалізації та комерціалізації науково-технічної продукції. До роботи в консорціумі запрошено Національний науковий центр «Харківський фізико-технічний

інститут» НАН України, Інститут радіофізики і електроніки ім. А.Я. Усикова НАН України, Фізико-технічний інститут низьких температур ім. Б.І. Веркіна НАН України, Радіоастрономічний інститут НАН України, Інститут проблем машинобудування ім. А.М. Підгорного НАН України, Інститут сцинтиляційних матеріалів НАН України, Інститут електрофізики і радіаційних технологій НАН України, Інститут монокристалів НАН України, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського «ХАІ», Національний технічний університет радіоелектроніки, НВО «Хартрон», Державне підприємство завод «Електроважмаш», ВАТ «Турбоатом», Державне підприємство Харківський машинобудівний завод «ФЕД», Державне підприємство Харківський приладобудівний завод ім. Т.Г. Шевченка, Державне підприємство «Завод ім. Малишева». Консорціум відкритий і для інших учасників.

════ **II** ════ **КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ** **НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОЇ** **ТА НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ**

У 2006/2007 навчальному році в університеті працювали 1150 штатних викладачів, у тому числі 320 за рахунок спецфонду, та 471 науковець. В штаті університету на кінець навчального року 202 доктори наук, професора і 760 кандидатів наук, доцентів (табл.2.1.).

Таблиця 2.1

Кадровий склад університету

№	Науково-педагогічні працівники та працівники	2005/2006 навч./рік	2006/2007 навч./рік
	Усього	3730	3792
1	Науково-педагогічні працівники	1100	1150
2	Наукові працівники	494	471
3	Доктори наук, професори, у т. ч.	197	202
	3.1. науково-педагогічні працівники	181	186
	3.2. наукові працівники НДЧ	16	16
4	Кандидати наук, доценти, у т. ч.	746	760
	4.1. науково-педагогічні працівники	577	590
	4.2. наукові працівники НДЧ	169	170
5	Навчально-допоміжний персонал	651	655
6	Допоміжний персонал НДЧ	129	130
7	Адміністративно-управлінський персонал	220	236
8	Господарський і обслуговуючий персонал	1136	1150

В університеті працювали 230 зовнішніх сумісників, серед яких 12 академіків і членів-кореспондентів НАН України, 96 докторів наук і 112 кандидатів наук.

Таким чином, усього в навчальному процесі й науковій роботі брали участь 310 докторів наук, професорів і 872 кандидата наук, доцента.

Серед науково-педагогічних працівників 67 % мають наукові ступені та вчені звання (табл. 2.2).

Найвищий відсоток кадрів вищої кваліфікації мають факультети: історичний (100 %), фізико-технічний (97 %), радіофізичний, філософський, хімічний (91 %) (табл. 2.3).

Серед деканів факультетів 52 % – доктори наук, професори і 48 % – кандидати наук, доценти, середній вік – 52 роки; серед завідувачів кафедр –

Таблиця 2.2

Науково-педагогічні працівники

Науково-педагогічні працівники	2005/2006 навч. рік		2006/2007 навч. рік	
	Кількість	%	Кількість	%
Усього	1100	100	1150	100
У тому числі:				
докторів наук, професорів	181	16,4	186	16
кандидатів наук, доцентів	577	52,5	590	51
Усього науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями	758	69	776	67
За віком:				
Середній вік	47,0		47,0	
До 30 років	172	16	180	16
30 – 39 років	220	20	219	19
40 – 49 років	228	21	203	18
50 – 59 років	235	21	270	23
Понад 60 років	245	22	278	24
Пенсійного віку, чол.	184	17	200	17
Пенсійного віку, жін.	116	11	115	10
Усього науково-педагогічних працівників пенсійного віку	300	27	315	27

72 % доктори наук, професори і 27 % кандидати наук, доценти, середній вік – 59 років (табл. 2.4).

Середній вік науково-педагогічних працівників університету залишився на рівні 2005/2006 навчального року і складає 47 років, у тому числі жінок 46 років, чоловіків 48 років, докторів наук, професорів 60 років, кандидатів наук, доцентів 49 років (табл. 2.2).

Відсоток науково-педагогічних працівників пенсійного віку залишився на рівні минулого року і дорівнює 27 %. Найбільш високий відсоток науково-педагогічних працівників пенсійного віку на фізичному (53 %), радіофізичному (47 %), фізико-технічному (42 %) та геолого-географічному (40 %) факультетах (табл. 2.5).

У минулому навчальному році захистили докторські дисертації 13 осіб: Власенко Л. А., Масальцев Л. О. (механіко-математичний факультет); Дюкарев Ю. М., Ольховик Л. П. (фізичний факультет); Наумов С. О., Посохов С. І., Скоробагатов А. В. (історичний факультет); Карпенко І. В., Панков Г. Д. (філософський факультет); Костріков С. В. (геолого-географічний факультет); Сорока Л. С. (факультет комп'ютерних наук); Ткачова Н. О. (факультет психології), Борзенко О. І. (філологічний факультет).

Захистили кандидатські дисертації 46 осіб.

У минулому навчальному році отримали вчені звання професора Горбенко Г. П., Катрич В. О., Шульга С. М. (радіофізичний факультет); Волосник Ю. П., Каплін О. Д., Петровський В. В., Сергеев І. П. (історичний факультет); Гірка І. О., Немченко К. Е. (інститут високих технологій);

**Науково-педагогічні працівники на факультетах
(станом на 01.07.2007 р.)**

№ п/п	Факультети, загально-університетські кафедри	Усього	У тому числі							
			Доктори наук, професори		Кандидати наук, доценти		Викладачі з наук.ст. і вч. званням		Викл. без наук.ст. і вч. звання	
			К-ть	%	К-ть	%	К-ть	%	К-ть	%
1	Біологічний	55	7	13	40	73	47	86	8	14
2	Геолого-географічний	50	9	18	26	52	35	70	15	30
3	Економічний	100	13	13	56	56	69	69	31	31
4	Іноземних мов	170	4	2	46	27	50	29	120	71
5	Інститут високих технологій									
	5.1. Фізико-технічний	40	11	27	28	70	39	97	1	3
	5.2. Комп'ютерних наук	16	7	44	4	25	11	69	5	31
	5.3. Фізико-енергетичний	3	1	33	1	33	2	66	1	33
6	Історичний	42	13	31	29	69	42	100	-	-
7	Механіко-математичний	90	19	21	55	61	74	82	16	18
8	Психології	40	6	15	21	52	27	68	13	33
9	Радіофізичний	47	21	45	22	47	43	91	4	9
10	Соціологічний	39	5	13	22	56	27	69	12	31
11	Фізичний	72	18	25	41	57	59	82	13	18
12	Філологічний	90	7	8	59	65	66	73	24	27
13	Філософський	71	17	24	48	68	65	91	6	9
14	Фундаментальної медицини	51	6	12	24	47	30	59	21	41
15	Хімічний	44	12	27	28	64	40	91	4	9
16	Юридичний	27	4	15	12	44	16	59	11	41
17	Центр міжнародної освіти	50			17	34	17	34	33	66
18	Міжнародних економічних відносин і туристичного бізнесу	22	6	27	11	50	17	77	5	23
19	Кафедра фізичного виховання і спорту	31							31	100
	Усього по університету	1150	186	16	590	51	776	67	374	33

Таблиця 2.4

Керівники факультетів і кафедр

№ п/п	Керівний склад	2005/2006 навч. рік		2006/2007 навч. рік	
		К-ть	%	К-ть	%
1	Декани, директори центрів	22	100	23	100
	Із них докторів наук, професорів	10	45	12	52
	кандидатів наук, доцентів	12	55	11	48
	За віком:				
	Середній вік	53		52	
	До 30 років	-	-	-	-
	30 – 39 років	1	5	1	4
	40 – 49 років	6	27	7	30
	50 – 59 років	12	54	12	52
	Понад 60 років	3	14	3	13
	Пенсійного віку	4	18	4	17
2	Завідувачі кафедр	117	100	121	100
	Із них докторів наук, професорів	83	71	87	72
	кандидатів наук, доцентів	33	28	33	27
	За віком:				
	Середній вік	58		59	
	До 30 років	1	1	1	1
	30 – 39 років	1	1	2	2
	40 – 49 років	21	18	21	17
	50 – 59 років	41	35	38	31
	Понад 60 років	53	45	59	49
	Пенсійного віку	58	50	66	54

Божков А. І., Бабенко Н. О. (НДІ біології); Пойда В. П. (фізичний факультет); Семененко В. І. (філософський факультет); доцента – 30 осіб.

У 2006 році обрано членом-кореспондентом Академії педагогічних наук України ректора Бакірова В. С., членом-кореспондентом НАН України проктора Азаренкова М. О.

Присвоєно почесні звання: «Заслужений діяч науки і техніки України» Галузі С. Г. (економічний факультет), Некосу В. Ю. (геолого-географічний факультет); «Заслужений юрист України» Руденку М. В. (юридичний факультет).

Отримали почесні звання: «Почесний доктор Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна» Юхновський І. М., президент Болгарської Академії Наук; «Заслужений професор Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна» Бабич В. П. (економічний факультет); «Заслужений науковий співробітник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна» Прохоров Е. Д. (радіофізичний факультет).

Таблиця 2.5

**Науково-педагогічні працівники пенсійного віку
(станом на 01.07. 2007 р.)**

№ п/п	Факультети, загальноуніверситетські кафедри	Усього	Пенсійного віку	
			Кількість	%
1	Біологічний	55	15	27
2	Геолого-географічний	50	20	40
3	Економічний	100	19	19
4	Іноземних мов	170	35	20
5	Інститут високих технологій			
	5.1. Комп'ютерних наук	16	3	19
	5.2. Фізико-енергетичний	3	-	-
	5.3. Фізико-технічний	40	17	42
6	Історичний	42	10	24
7	Механіко-математичний	90	25	28
8	Психології	40	7	17
9	Радіофізичний	47	22	47
10	Соціологічний	39	6	15
11	Фізичний	72	38	53
12	Філологічний	90	28	31
13	Філософський	71	19	27
14	Фундаментальної медицини	51	6	12
15	Хімічний	44	13	29
16	Юридичний	27	4	15
17	Центр міжнародної освіти	50	15	30
18	Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу	22	4	18
19	Кафедра фізичного виховання і спорту	31	9	29
	Усього по університету	1150	315	27

III

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ – ОСНОВНІ КІЛЬКІСНІ ТА ЯКІСНІ ПОКАЗНИКИ

3.1. Денна форма навчання

У 2006/2007 навчальному році продовжувалась робота з удосконалення системи організації навчального процесу, створення нових навчально-наукових структурних підрозділів.

В університеті створено екологічний факультет, а також нові кафедри:

- екології та неоекології;
- екологічної безпеки та екологічної освіти;
- моніторингу, природокористування та попередження надзвичайних ситуацій.

Були визнані акредитованими 11 спеціальностей, із них:

- за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» – спеціальності «Політологія», «Туризм»;
- за освітньо-кваліфікаційним рівнем «спеціаліст» – спеціальності «Соціологія», «Соціальна робота», «Культурологія», «Археологія», «Правознавство», «Інформатика»;
- за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр» – спеціальності: «Культурологія», «Фізика твердого тіла», «Інформаційні управляючі системи та технології».

Отримали ліцензії на провадження освітньої діяльності з підготовки: бакалаврів – спеціальність «Здоров'я людини»; спеціалістів – спеціальності «Архівознавство», «Туризм»; магістрів – спеціальності «Політологія», «Архівознавство», «Туризм».

Збільшено ліцензований обсяг прийому бакалаврів, спеціалістів і магістрів з напрямів: міжнародні відносини, право, інформатика і обчислювальна техніка, автоматика та управління.

Здійснено перший випуск студентів, які отримали дипломи бакалаврів на факультеті міжнародних відносин та туристичного бізнесу за спеціальністю «Туризм»; спеціалістів і магістрів на філософському факультеті за спеціальністю «Культурологія» і спеціалістів на юридичному факультеті за спеціальністю «Правознавство».

У 2006/2007 навчальному році в університеті навчалися понад 14200 студентів: 9792 за денною формою, 4077 за заочною, 370 на підготовчому відділенні. Частка студентів-контрактників склала 39%, студентів-іноземців – 9,1 %.

Таблиця 3.1

**Перелік спеціальностей
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна**

№№ п/п	Спеціальність	Рівень акредитації
1	2	3
1	8.020101 Культурологія	IV
2	8.030301 Історія	IV
3	8.030501 Українська мова та література	IV
4	8.030502 Російська мова та література	IV
5	8.030502 Англійська мова та література	IV
6	8.030502 Німецька мова та література	IV
7	8.030502 Французька мова та література	IV
8	8.030502 Латинська, давньогрецька мова та література	IV
9	8.030505 Прикладна лінгвістика	IV
10	8.040101 Психологія	IV
11	8.050101 Економічна теорія	IV
12	8.050102 Економічна кібернетика	IV
13	8.050104 Фінанси	IV
14	8.050105 Банківська справа	IV
15	8.050110 Економічна статистика	IV
16	8.050201 Менеджмент організацій	IV
17	8.070101 Фізика	IV
18	8.070102 Фізика твердого тіла	IV
19	8.070201 Астрономія	IV
20	8.070201 Радіофізика і електроніка	IV
21	8.070202 Експериментальна ядерна фізика та фізика плазми	IV
22	8.070103 Прикладна фізика	IV
23	8.070301 Хімія	IV
24	8.070402 Біологія	IV
25	8.070403 Біохімія	IV
26	8.070407 Генетика	IV
27	8.070408 Фізіологія	IV
28	8.070501 Географія	IV
29	8.070502 Економічна і соціальна географія	IV
30	8.070701 Геологія	IV
31	8.070703 Гідрогеологія	IV
32	8.040201 Соціологія	IV
33	8.040202 Соціальна робота	IV
34	8.070801 Екологія та охорона навколишнього середовища	IV
35	8.080101 Математика	IV
36	8.080202 Прикладна математика	IV
37	8.080301 Механіка	IV
38	8.000007 Адміністративний менеджмент	IV

1	2	3
39	8.050106 Облік і аудит	IV
40	8.050108 Маркетинг	IV
41	8.070204 Біофізика	IV
42	8.030403 Міжнародні економічні відносини	IV
43	8.080201 Інформатика	IV
44	8.000011 Прикладна економіка	IV
45	8.030100 Філософія	IV
46	8.030201 Журналістика	IV
47	8.050103 Міжнародна економіка	IV
48	8.080401 Інформаційні управляючі системи і технології	IV
49	7.110101 Лікувальна справа	III
50	7.030303 Архівознавство	III
51	7.030304 Археологія	III
52	7.070205 Медична фізика	III
53	7.060100 Правознавство	III
54	6.050400 Туризм	II
55	6.040300 Політологія	II
56	7.090804 Фізична та біомедична електроніка	неакредитована
57	7.030507 Переклад	неакредитована
58	6.010100 Валеологія	неакредитована
59	6.050200 Менеджмент зовнішньо-економічної діяльності	неакредитована
60	6.091400 Системи управління і автоматики	неакредитована

Таблиця 3.2

Динаміка основних показників успішності студентів, %

Форма навчання	Сесії	Абсолютна успішність		"5"		"5" і "4"		Тільки "3"	
		05/06	06/07	05/06	06/07	05/06	06/07	05/06	06/07
Денна	Зимова	83,8	85,4	20,0	19,3	33,0	31,8	2,5	2,6
	Літня	85,2	87,4	23,7	23,0	31,2	30,4	2,7	2,7
Заочна	Зимова	74,0	77,0	12,1	12,9	33,6	34,4	6,0	5,9
	Літня	81,3	80,3	12,0	12,0	33,9	34,9	5,4	3,9

Підготовка фахівців проводиться за 60 спеціальностями та 83 спеціалізаціями (табл. 3.1).

Кількість дисциплін, які викладаються в університеті – 896.

Протягом минулого року одним із пріоритетів роботи було забезпечення високого рівня навчального процесу, дотримання державних стандартів вищої освіти та вимог Міністерства освіти і науки України.

Порівнюючи показники успішності студентів у 2006/2007 навчальному році із показниками 2005/2006 навчального року, можна відзначити зростання абсолютної успішності (підвищилася до 87,4 % у 2006/2007 навчальному році у порівнянні з 85,2 % у 2005/2006 навчальному році), але якісна

Таблиця 3.3

**Основні показники екзаменаційних сесій
у розрізі факультетів (денне відділення), %**

№ п/п	Факультет	Сесія зимова/літня	2005/2006 навчальний рік		2006/2007 навчальний рік	
			Абсолютна	Якісна	Абсолютна	Якісна
1	Біологічний	зимова	87,7	52,2	58	51
		літня	85,2	58,8	84	59
2	Геолого-географічний	зимова	86,2	52,1	86	51
		літня	88,8	51,5	94	50
3	Економічний	зимова	86,1	66,7	84	62
		літня	79,8	57,6	82	57
4	Іноземних мов	зимова	89,7	62,0	91	60
		літня	93,2	67,6	99	63
5	Інститут високих технологій					
5.1	Комп'ютерних наук	зимова	81,7	36,7	74	34
		літня	80,7	48,8	78	42
5.2	Фізико-технічний	зимова	75,6	46,0	83	44
		літня	78,4	43,2	83	49
5.3	Фізико-енергетичний	зимова	74,4	25,6	63	19
		літня	80,6	30,6	89	49
6	Історичний	зимова	89,6	50,4	89	50
		літня	88,0	54,0	91	52
7	Механіко-математичний	зимова	67,0	26,6	65	28
		літня	74,5	36,3	73	34
8	МЕВ і тур. бізнесу	зимова	68,2	59,3	73	61
		літня	74,7	56,2	87	65
9	Психології	зимова	81,2	51,1	84	46
		літня	86,8	57,8	82	57
10	Радіофізичний	зимова	83,1	46,4	92	48
		літня	90,9	51,9	92	52
11	Соціологічний	зимова	92,9	65,9	99	55
		літня	89,3	65,5	90	60
12	Фізичний	зимова	86,2	44,2	92	42
		літня	92,1	56,7	93	55
13	Філологічний	зимова	86,2	52,6	87	50
		літня	87,6	51,6	89	48
14	Філософський	зимова	87,8	74,4	88	69
		літня	92,5	76,9	90	66
15	Фундаментальної медицини	зимова	85,5	63,5	85	58
		літня	79,8	50,8	81	50
16	Хімічний	зимова	78,3	36,9	89	37
		літня	84,0	48,2	88	48
17	Юридичний	зимова	86,1	46,8	89	51
		літня	84,9	52,8	89	49
По університету		зимова	83,8	53,0	85,4	51,6
		літня	85,2	55,0	87,4	53,7

Таблиця 3.4

Боржники після літньої екзаменаційної сесії

№ п/п	Факультети	Кількість боржників після літньої сесії 2005/2006 навч. року	Із них відраховано на 1.09.2006 р.	Кількість боржників після літньої сесії 2006/2007 навч. року
1	Біологічний	63	13	59
2	Геолого-географічний	52	15	67
3	Економічний	261	27	203
4	Іноземних мов	57	20	79
5	Інститут високих технологій			
5.1	Комп'ютерних наук	26	7	53
5.2	Фізико-технічний	49	27	45
5.3	Фізико-енергетичний	8	5	18
6	Історичний	32	10	42
7	Механіко-математичний	129	45	168
8	МЕВ і тур. бізнесу	57	8	104
9	Психології	31	9	61
10	Радіофізичний	56	15	38
11	Соціологічний	42	17	2
12	Фізичний	43	12	30
13	Філологічний	87	25	113
14	Філософський	9	4	24
15	Фундаментальної медицини	46	11	33
16	Хімічний	33	11	14
17	Юридичний	23	11	24
Усього:		1104	292	1177

успішність знизилась на 1,3 % (53,7 % у 2006/2007 навчальному році , 55 % у 2005/2006 навчальному році) (табл. 3.2, 3.3).

Аналіз літньої екзаменаційної сесії 2006/2007 навчального року вказує на підвищення кількості боржників: отримали «2» – 473 (5,5 %) студентів (у 2005/2006 навчальному році – 385 (4,8 %)). Найбільша кількість осіб, що отримали «2», на механіко-математичному факультеті – 131 (23,6 %); на філологічному факультеті кількість студентів, що отримали «2», знизилась, але залишається на високому рівні – 79 (9,0 %), у 2005/2006 р. – 104 (8,7 %). На економічному факультеті немає студентів, що отримали незадовільні оцінки, але багато тих, хто не з'явився на іспити без поважних причин – 229 (17,7 %).

Знизився показник відсіву студентів у 2006/2007 навчальному році, що становить 3,7 % (4,3 % у 2005/2006 навчальному році), у т.ч. за академічну заборгованість відраховано 2,5 % студентів (2,5 % у 2005/2006 навчальному році) (табл. 3.5а).

Таблиця 3.5 а

Відсів студентів на факультетах (денна форма навчання), %

Факультет	Усього					За академічну неуспішність				
	02/03	03/04	04/05	05/06	06/07	02/03	03/04	04/05	05/06	06/07
1. Біологічний	3,7	2,8	1,1	2,8	3,1	1,4	2,0	0,8	1,0	1,2
2. Геолого-географічний	6,7	5,1	9,9	5,2	3,1	5,9	4,1	7,5	2,6	2,1
3. Економічний	2,0	2,8	3,5	3,9	1,6	1,2	1,4	2,2	1,3	1,2
4. Іноземних мов	3,4	2,4	2,0	3,3	3,9	2,1	0,3	0,6	1,0	2,2
5. Інститут високих технологій										
5.1. Комп'ютерних наук	5,0	8,5	2,5	6,7	2,5	4,2	7,9	1,9	6,7	1,9
5.2. Фізико-технічний	3,1	5,2	5,0	7,9	8,1	3,1	4,9	2,6	6,1	6,5
5.3. Фізико-енергетичний	-	-	11,8	6,4	16,6	-	-	11,8	6,4	12,9
6. Історичний	3,6	1,1	5,1	2,3	5,9	1,1	-	4,3	1,5	4,6
7. Механіко-математичний	8,3	6,7	13,9	8,1	7,2	6,4	5,5	11,9	7,6	6,8
8. МЕН і тур. бізнесу	-	-	-	4,3	5,2	-	-	-	1,9	4,7
9. Психології	1,7	4,9	3,4	1,9	1,8	1,0	4,2	2,5	0,3	0,3
10. Радіофізичний	4,5	4,1	4,5	2,9	3,8	2,9	3,2	4,3	2,5	3,5
11. Соціологічний	2,5	1,5	3,1	1,7	2,0	2,2	1,2	2,5	0,9	0,2
12. Фізичний	3,5	5,0	5,3	8,5	5,4	2,7	3,8	3,4	4,5	3,5
13. Філологічний	3,9	3,6	5,3	2,8	2,8	2,5	2,3	4,2	1,9	1,6
14. Фундаментальної медицини	5,4	9,9	6,9	5,9	4,8	3,3	7,8	1,5	1,8	1,7
15. Філософський	1,3	2,3	-	3,5	4,5	-	1,5	0	1,2	3,0
16. Хімічний	4,3	4,3	3,5	3,4	0,6	2,6	3,0	2,6	2,1	0,3
17. Юридичний	-	-	6,7	2,3	1,3	-	-	3,7	1,8	0,7
По університету	4,0	4,1	5,1	4,3	3,7	2,7	2,9	3,6	2,5	2,5

Таблиця 3.5 б

**Відрахування студентів на факультетах
(денна форма навчання за бюджетом і контрактом) у 2006/2007 навчальному році**

Контингент на 01.10. 2006 р.			Факультет	Усього				За академічну неуспішність			
№ п/п	Бюджет	Контракт		Б	%	К	%	Б	%	К	%
1	375	35	Біологічний	12	3,2	1	2,9	4	1,1	1	2,9
2	413	65	Геолого-географічний	9	2,2	6	9,2	6	1,5	4	6,2
3	722	579	Економічний	2	0,3	19	3,3	2	0,3	13	2,2
4	550	394	Іноземних мов	6	1,1	31	7,9	5	1,0	16	4,1
5			<i>Інститут високих технологій</i>								
5.1	163	40	Комп'ютерних наук	5	3,1	-	-	4	2,4	-	-
5.2	313	7	Фізико-технічний	24	7,7	2	28,6	19	6,1	2	28,6
5.3	54	-	Фізико-енергетичний	9	16,7	-	-	7	13,0	-	-
6	359	50	Історичний	19	5,3	5	10,0	19	5,3	-	-
7	573	18	Механіко-математичний	42	7,3	1	5,5	40	7,0	-	-
8	181	199	МЄВ і тур. бізнесу	4	2,2	16	8,0	7	3,9	11	5,5
9	246	148	Психології	1	0,4	6	4,0	1	0,4	-	-
10	450	28	Радіофізичний	14	3,1	4	14,3	13	2,9	4	14,3
11	395	53	Соціологічний	6	1,5	3	5,7	1	0,3	-	-
12	415	14	Фізичний	19	4,6	4	28,6	14	3,4	1	7,1
13	788	131	Філологічний	18	2,3	8	6,1	11	1,4	4	3,0
14	181	18	Філософський	6	3,3	3	16,6	3	0,1	3	16,6
15	103	186	Фундаментальної медицини	5	4,8	9	4,8	2	1,9	3	1,6
16	269	43	Хімічний	1	0,4	1	2,3	-	-	1	2,3
17	164	140	Юридичний	-	-	4	2,8	-	-	2	1,4
	6714	2148	Усього	202	3,0	123	5,7	158	2,4	65	3,0

Найбільший відсів на факультетах:

– фізико-енергетичному – 16,6 %, із них за академічну неуспішність – 12,9 %;

– фізико-технічному – 8,1 %, із них за академічну неуспішність – 6,5 %;

– механіко-математичному – 7,2 %, із них за академічну неуспішність – 6,8 %;

– історичному – 5,9 %, із них за академічну неуспішність – 4,6 %.

– фізичному – 5,4 %, із них за академічну неуспішність – 3,5 %;

У цьому навчальному році за освітньо-кваліфікаційним рівнем «спеціаліст», «магістр» були захищені 1309 дипломні роботи на 18 факультетах, із них на «відмінно» – 916 (70 %), на «добре» – 322 (25 %) (табл. 3.6).

Таблиця 3.6

Підсумки захисту дипломних робіт у 2006/2007 навчальному році

№ п/п	Факультет	Захистили дипломні роботи	«Відмінно»		«Добре»		«Задовільно»		«Незадовільно»	
			К-ть	%	К-ть	%	К-ть	%	К-ть	%
1	Біологічний	53	45	85,0	8	15,0	-	-	-	-
2	Геолого-географічний	68	50	73,5	10	15,0	8	11,5	-	-
3	Економічний	228	170	74,0	52	23,0	6	3,0	-	-
4	Іноземних мов	135	94	70,0	27	20,0	14	10,0	-	-
5	Інститут високих технологій									
5.1	Комп'ютерних наук	24	22	91,6	2	8,4	-	-	-	-
5.2	Фізико-технічний	51	46	90,0	5	10,0	-	-	-	-
5.3	Фізико-енергетичний	5	2	40,0	3	60,0	-	-	-	-
6	Історичний	67	40	60,0	24	36,0	3	4,0	-	-
7	Механіко-математичний	97	64	66,0	24	25,0	9	9,0	-	-
8	МЕВ і тур. бізнесу	43	28	65,0	12	28,0	3	7,0	-	-
9	Психології	85	45	53,0	32	38,0	8	9,0	-	-
10	Радіофізичний	84	59	70,3	25	29,7	-	-	-	-
11	Соціологічний	71	46	65,0	21	29,0	4	6,0		
12	Фізичний	65	50	77,0	15	23,0	-	-	-	-
13	Філологічний	135	84	62,2	42	31,2	9	6,6		
14	Філософський	18	14	78,0	4	22,0	-	-	-	-
15	Фундаментальної медицини	-	-	-	-	-	-	-	-	-
16	Хімічний	55	40	73,0	11	20,0	4	7,0	-	-
17	Юридичний	25	17	68,0	5	20,0	3	12,0	-	-
	Усього	1309	916	70,0	322	25,0	71	5,0	-	-

Таблиця 3.7

Випуск фахівців

Форма навчання	Бакалаври		Спеціалісти		Магістри	
	2006 р.	2007 р.	2006 р.	2007 р.	2006 р.	2007 р.
Денна	1337	1403	76	581	1200	784
Заочна	777	867	506	719	216	169
Усього	2114	2270	582	1300	1416	953

У цілому по університету за всіма формами навчання випуск фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем «спеціаліст» і «магістр» склав 2253 особи, у тому числі 929 контрактників, за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» – 2270 осіб, із них 957 контрактників (табл. 3.7).

Серед випускників денної форми навчання 581 спеціаліст (у тому числі 42 контрактника) та 784 магістра (214 контрактників). За освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» отримали дипломи 1403 особи (254 контрактника) (табл. 3.7).

Таблиця 3.8

Коефіцієнт випуску спеціалістів і магістрів на факультетах
(% відносно прийому)

№ п/п	Факультет	2002/2003 навч.р.	2003/2004 навч.р.	2004/2005 навч.р.	2005/2006 навч.р.	2006/2007 навч.р.
1	Біологічний	75,6	82,6	91,4	98,6	99,3
2	Геолого-географічний	69,0	68,1	49,1	92	98,4
3	Економічний	85,0	88,2	90,3	98	98,7
4	Іноземних мов	75,2	86,2	80,5	94	98,5
5	<i>Інститут високих технологій</i>					
5.1	Комп'ютерних наук	-	-	66,6	91,6	100
5.2	Фізико-технічний	66,7	82,5	87,8	98,6	100
5.3	Фізико-енергетичний	-	-	-	-	100
6	Історичний	62,4	81,7	83,3	98,6	98,7
7	Механіко-математичний	61,8	80,0	66,0	92	96,7
8	МЕВ і тур. бізнесу	-	-	-	97,1	99,6
9	Психології	72,3	85,7	84,7	98,6	98,4
10	Радіофізичний	81,1	83,5	71,7	99	98,0
11	Соціологічний	110,8	89,5	84,6	100	100
12	Фізичний	73,5	87,2	79,5	92,5	96,7
13	Філологічний	65,7	78,3	75,3	94,8	98,2
14	Філософський	-	-	-	94	99,8
15	Фундаментальної медицини	64,9	87,8	58,5	87,5	100
16	Хімічний	67,5	70,0	76,9	98,5	100
17	Юридичний	-	-	-	-	100
	ПО УНІВЕРСИТЕТУ	73,3	78,4	77,2	98,0	98,7

Таблиця 3.9

Випуск фахівців у 2006/2007 навчального року за освітньо-кваліфікаційними рівнями «спеціаліст», «магістр» (денна форма навчання)

№ п/п	Факультет	Випуск	Дипломи з відзнакою		Захищені дипломні роботи
			Кількість	%	
1	Біологічний	60	44	66,6	53
2	Геолого-географічний	68	39	57,3	68
3	Економічний	228	136	44,3	228
4	Іноземних мов	135	78	51,0	135
5	<i>Інститут високих технологій</i>				
5.1	Комп'ютерних наук	24	12	50,0	24
5.2	Фізико-технічний	51	30	58,8	51
5.3	Фізико-енергетичний	5	1	2,0	5
6	Історичний	67	35	50,7	67
7	Механіко-математичний	97	24	24,7	97
8	МЕВ і тур. бізнесу	43	23	30,2	43
9	Психології	85	28	21,1	85
10	Радіофізичний	84	32	35,7	84
11	Соціологічний	71	44	62,0	71
12	Фізичний	65	24	37,0	65
13	Філологічний	135	44	30,0	135
14	Філософський	18	9	47,3	18
15	Фундаментальної медицини	50	13	22,0	-
16	Хімічний	55	21	36,3	55
17	Юридичний	25	15	6,0	25
Усього		1366	652	42,0	1309

Найбільший коефіцієнт випуску магістрів і спеціалістів на денному відділенні факультетів: соціологічного, фізико-технічного, фізико-енергетичного, комп'ютерних наук, хімічного, юридичного, фундаментальної медицини – 100 %, міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу – 99,6 %, біологічного – 99,3 %. Найменший коефіцієнт випуску на фізичному і механіко-математичному факультетах (96,7 %). У цілому цей показник порівняно з минулим роком підвищився і дорівнює 98,7 % (98,0 %, у 2005/2006 навчальному році) (табл. 3.8).

Дипломи магістрів із відзнакою отримали 474 випускника, спеціалістів – 178, бакалаврів – 397 (табл. 3.9). Найкращі показники у відсотковому співвідношенні до контингенту випускників факультетів 2007 р. мають біологічний – 73,4 %, іноземних мов – 67,4 %, соціологічний – 64,6 %, економічний – 59,3 %, історичний – 51,5 %.

Гордістю університету є іменні стипендіати (38 осіб).

Таблиця 3.10

Абсолютна успішність студентів заочної форми навчання (літня сесія)

№ п/п	Факультети	Заочна форма навчання	
		2005/2006, у %	2006/2007, у %
1	Біологічний	95,0	90,0
2	Геолого-географічний	77,0	84,0
3	Економічний	75,0	78,0
4	Іноземних мов	81,0	80,0
5	Історичний	82,0	85,0
6	Механіко-математичний	67,0	65,0
7	Психології	83,0	67,0
8	Радіофізичний	-	-
9	Соціологічний	92,0	86,0
10	Філологічний	89,0	91,0
11	Філософський	97,0	78,0
12	Хімічний	100,0	99,0
13	МЕВ і тур. бізнесу	-	56,0
14	Юридичний	-	74,0
По університету		81,3	80,3

3.2. Заочна форма навчання

Університет надає можливість студентам-заочникам здобувати освіту на 13 факультетах, використовуючи різні форми: заочну (за держзамовленням і на умовах контракту), заочну (за місцем проживання), паралельну, прискорену, а також другу вищу освіту. У 2006/2007 навчальному році здійснено перший прийом на заочну форму навчання юридичного факультету за спеціальністю «Правознавство».

У 2006/2007 навчальному році на 13 факультетах університету за заочною формою навчалися 4077 студентів. За кошти юридичних і фізичних осіб навчалися 3208 осіб.

Підготовка фахівців за заочною формою проводилась за 32 спеціальностями.

У 2007 р. отримали дипломи 1755 випускників (із них 1376 студентів-контрактників, що становить 78,4 %) . Із них за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» – 867 осіб (з відзнакою 61 особа – 7 %), «спеціаліст» – 719 осіб (з відзнакою 93 особи – 13 %), «магістр» – 169 осіб (з відзнакою 96 осіб – 57 %) (табл. 3.7). Порівняно з минулим роком, у 2006/2007 навчальному році випуск бакалаврів та спеціалістів збільшився на 11,6 % та 42 % відповідно, але випуск магістрів зменшився на 21,7 %.

Аналіз результатів літньої екзаменаційної сесії дає можливість відзначити, що середній абсолютний та якісний показники успішності на заочному відділенні майже не змінилися. Абсолютна успішність – 81,3 % у 2005/2006

Таблиця 3.11

Відрахування студентів заочної форми навчання у 2006/2007 навчальному році

Контингент заочного відділення	Факультет	Заочна			
		Усього		Академічна заборгованість	
		К-сть	%	К-ть	%
224	Біологічний	2	0,9	-	-
282	Геолого-географічний	16	5,7	8	2,9
1623	Економічний	51	3,1	20	1,2
455	Іноземних мов	23	5,1	-	-
174	Історичний	7	4,0	-	-
46	Механіко-математичний	2	4,3	-	-
525	Психології	26	4,9	11	2,1
160	Соціологічний	9	5,6	-	-
325	Філологічний	10	3,1	1	0,3
39	Філософський	1	2,6	-	-
81	Хімічний	1	1,2	-	-
84	МЕВ і тур. бізнесу	4	4,8	1	1,2
59	Юридичний	5	8,5	-	-
4077	Усього:	157	3,9	41	1,0

навчальному році, 80,3 % у 2006/2007 навчальному році (табл.3.10). Якісна успішність – відповідно 45,9 % та 46,9 %.

Слід відзначити, що абсолютна успішність літньої екзаменаційної сесії 2006/2007 навчального року порівняно з літньою екзаменаційною сесією 2005/2006 навчального року підвищилась: на геолого-географічному факультеті – на 7 % (якісна – 4,6 %), на економічному – на 3,3 % (якісна – 2,4 %) та на філологічному – на 1,9 % (якісна – на 8,3 %).

За 2006/2007 навчальний рік відсів на заочному відділенні склав 157 осіб (3,9 %), у тому числі: за академічну неуспішність – 41 особа, за порушення фінансових умов контракту – 51 особа (табл. 3.11).

Другу вищу освіту здобували 729 осіб на всіх факультетах заочного відділення університету (більшість цих студентів вчиться на економічному факультеті, факультетах психології та іноземних мов). У цьому році захистили дипломи 277 студентів, у тому числі за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» 25 осіб на факультеті іноземних мов; за освітньо-кваліфікаційним рівнем «спеціаліст»: 49 осіб – на факультеті психології, 12 осіб – на факультеті іноземних мов, 6 осіб – на біологічному факультеті; 185 осіб – на економічному факультеті.

3.3. Працевлаштування випускників

Працевлаштування випускників, які навчалися за державним замовленням, у цілому по університету знаходиться майже на одному рівні (90 %) порівняно з випуском 2006 р. (табл. 3.12).

Аналіз працевлаштування випускників-педагогів у школах м. Харкова та Харківської області свідчить, що забезпечення шкіл молодими фахівцями, порівняно з 2005/2006 навчальним роком підвищилося на 2,5 % (табл. 3.13, 3.14).

Але залишаються причини небажання працювати в школах м. Харкова та Харківської області: не передбачається надання житла; педагогічне навантаження в школах є неповним. У 2007 р. Головне управління освіти і науки Харківської облдержадміністрації вакансій до шкіл м. Харкова та Харківської області не надавало.

Система «Випускник»

У рамках системи «Випускник» та відповідно до програми соціологічного моніторингу професійної кар'єри та життєвого шляху випускників університету в березні-квітні 2007 р. було проведено опитування випускників минулого року. Дослідження мало за мету одержати інформацію щодо реального працевлаштування випускників університету 2006 р., характеру їхньої трудової діяльності, її відповідності отриманій спеціальності й особистісним планам і очікуванням.

Загальна кількість опитаних склала 285 осіб, або 35 % від загальної кількості випускників, відомості про яких було внесено до бази даних. Кількість опитаних випускників 2006 р. виявилася більшою, ніж попереднього, але значно меншою порівняно з 2002-2004 рр.

Кількість опитаних на факультетах коливається від 23,6 % на геолого-географічному та 23,9 % на радіофізичному факультетах до 56 % — на соціологічному. Виходячи з цього, порівнювати ситуацію з працевлаштуванням випускників різних факультетів можна лише з певними застереженнями.

Результати дослідження показали наступне.

Відповідно до одержаних даних, працевлаштованими на момент проведення дослідження виявилися 91,5 % випускників 2006 р., 5,7 % респондентів все ще шукали роботу, а 2,8 % не працювали і навіть не шукали роботу з різних причин.

Слід зазначити, що за період часу, коли проводиться моніторинг (2002-2006 рр.) ситуація щодо працевлаштування випускників університету залишається стабільною. Приблизно 90 % випускників кожного року випуску, які взяли участь в опитуванні, працевлаштовані.

Серед опитаних випускників минулого року 38,5 % працюють за фахом, 21,6 % працюють на робочих місцях, що частково відповідають отриманій спеціальності, 12,7 % продовжують навчання в аспірантурі або магістратурі. Працюють не за фахом 18,7 %.

Чисельність працевлаштованих не за фахом дещо знизилася у 2003 та 2004 рр. порівняно з 2002 (з 16 до 12 %), зросла у 2005 (17 %) та особливо 2006 рр. (до 18,7 %). Саме у 2006 р. кількість працевлаштованих не за фахом респондентів була найбільшою за період проведення дослідження.

Найпоширенішою причиною (67,1 %) працевлаштування не за фахом, що згадувалася у відповідях респондентів, була та, що ті робочі місця, які

Таблиця 3.12

Працевлаштування випускників денної форми навчання,
які закінчили університет у 2007 р.

№ з/п	Факультет, спеціальність	Випускників Усі види фінансування	У тому числі						
			Випускник, які навчалися за державним замовленням	Працевлаштовані	На державних підприємствах	На підприємствах інших форм власності	Продовжили навчання	Надаю право на самостійне працевлаштування	Не працевлаштовані випускники, які навчалися за державним замовленням
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	БІОЛОГІЧНИЙ	62	53	50	20	25	5	3	-
	Генетика	10	6	6	3	2	1	-	-
	Фізіологія	9	7	7	-	4	3	-	-
	Біологія	35	34	31	13	17	1	3	-
	Біохімія	8	6	6	4	2	-	-	-
2	ГЕОЛОГО-ГЕОГРАФІЧНИЙ	66	64	60	32	28	-	1	3
	Економічна географія	11	11	11	8	3	-	-	-
	Гідрогеологія	19	19	19	8	11	-	-	-
	Географія	12	12	11	9	2	-	1	-
	Геологія	8	8	5	-	5	-	-	3
	Екологія	16	14	14	7	7	-	-	-
3	ІСТОРИЧНИЙ	67	66	60	45	15	-	6	-
	Історія України	56	55	51	39	12	-	4	-
	Архівознавство	11	11	9	6	3	-	2	-
4	ІНОЗЕМНИХ МОВ Мова та література (із вивченням мови)	139	107	92	28	64	-	1	14
	Англійської	90	70	57	19	38	-	-	13
	Німецької	24	17	16	6	10	-	1	-
	Французької	25	20	19	3	16	-	-	1
5	МЕХАНІКО-МАТЕМАТИЧНИЙ	103	88	71	12	59	-	-	17
	Інформатика	21	14	14	2	12	-	-	-
	Математика	37	33	24	7	17	-	-	9
	Прикладна математика	33	30	25	1	24	-	-	5
	Механіка	12	11	8	2	6	-	-	3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
6	РАДІОФІЗИЧНИЙ	84	71	67	26	39	2	1	3
	Радіофізика та електроніка	64	54	50	18	30	2	1	3
	Біофізика	20	17	17	8	9	-	-	-
7	СОЦІОЛОГІЧНИЙ	71	68	57	12	39	6	8	3
	Соціологія	71	68	57	12	39	6	8	3
8	ПСИХОЛОГІЇ	90	49	46	17	29	-	3	-
	Психологія	90	49	46	17	29	-	3	-
9	ФІЗИКО-ТЕХНІЧНИЙ	51	51	51	37	11	3	-	-
	Експериментальна ядерна фізика	25	25	25	21	1	3	-	-
	Прикладна фізика	13	13	13	8	5	-	-	-
	Медична фізика	13	13	13	8	5	-	-	-
10	ФІЗИЧНИЙ	68	67	63	32	27	4	2	2
	Фізика	59	58	54	24	27	3	2	2
	Астрономія	9	9	9	8	-	1	-	-
11	ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ МЕДИЦИНИ	80	19	19	-	-	19	-	-
	Лікувальна справа	80	19	19	-	-	19	-	-
12	ФІЛОЛОГІЧНИЙ	135	128	107	42	65	-	5	16
	Українська мова	68	68	59	28	31	-	5	4
	Російська мова	17	17	17	8	9	-	-	-
	Прикладна лінгвістика	14	14	14	4	10	-	-	-
	Журналістика	30	23	12	1	11	-	-	11
	Мова і література(латинська давньогрецька)	6	6	5	1	4	-	-	1
13	ХІМІЧНИЙ	56	48	44	22	20	2	4	-
	Хімія	56	48	44	22	20	2	4	-
14	ЕКОНОМІЧНИЙ	225	137	135	29	106	-	2	-
	Економічна теорія	16	15	15	15	-	-	-	-
	Економічна кібернетика	24	13	13	2	11	-	-	-
	Фінанси та кредит	61	23	21	2	19	-	2	-
	Економічна статистика	7	7	7	1	6	-	-	-
	Менеджмент організацій	37	27	27	4	23	-	-	-
	Облік і аудит	20	11	11	1	10	-	-	-
	Банківська справа	31	21	21	-	21	-	-	-
	Маркетинг	3	3	3	-	3	-	-	-
	Міжнародна економіка	26	17	17	4	13	-	-	-

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
15	ФІЛОСОФСЬКИЙ	20	20	13	8	5	-	2	5
	Філософія	12	12	5	1	4	-	2	5
	Культурологія	8	8	8	7	1	-	-	-
16	КОМП'ЮТЕРНИХ НАУК	24	24	24	8	16	-	-	-
	Інформаційні управляючі системи та технології	24	24	24	8	16	-	-	-
17	ФІЗИКО-ЕНЕРГЕТИЧНИЙ	5	5	5	3	2	-	-	-
	Прикладна фізика	5	5	5	3	2	-	-	-
18	МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН	45	30	30	-	30	-	-	-
	Туристичний бізнес	45	30	30	-	30	-	-	-
19	ЮРИДИЧНИЙ	25	22	12	3	9	-	-	10
	Правознавство	25	22	12	3	9	-	-	10
	УСЬОГО	1425	1117	1006	376	589	41	38	73
			100,0	90,0	33,7	52,7	3,7	3,4	6,5

Примітка: до працевлаштованих включено осіб, які продовжують навчання в інтернатурі та аспірантурі. Випускники, які навчалися за контрактом, працевлаштовуються самостійно.

Таблиця 3.13

Працевлаштування випускників педагогічних спеціальностей у 2007 році

№ п/п	Спеціальності	Підлягали працевлаштуванню	Одержали призначення	Надано право самост. працевлаштування	Залишилися нерозподіленими	Направлені до шкіл України			
						Усього	м. Харкова	Харківської області	Інших областей
1	Біологія	34	31	3	-	5	-	2	3
2	Географія	12	11	1	-	6	1	3	2
3	Історія	55	51	4	-	37	22	6	9
4	Мова та література з вивченням мови:	107	88	1	18	7	6	-	1
	німецька мова	17	16	1	-	2	2	-	-
	англійська мова	70	53	-	17	4	3	-	1
	французька мова	20	19	-	1	1	1	-	-
5	Математика	33	24	-	9	4	1	2	1
6	Російська мова	17	17	-	-	8	3	1	4
7	Українська мова	68	59	5	4	20	4	14	2
8	Фізика	58	54	2	2	7	3	3	1
9	Хімія	48	44	4	-	6	1	4	1
	УСЬОГО	432	379	20	33	100	41	35	24
	У %	100	86,3	4,6	7,6	23,1	9,5	8,1	5,5

Таблиця 3.14

**Направлення на роботу до шкіл України
випускників непедагогічних спеціальностей у 2007 р.**

№ п/п	Спеціальності	Направлено до шкіл України			
		Усього	До міста Харкова	До Харків- ської обл.	До інших областей
1	Філософія	1	-	-	1
2	Соціологія	5	1	1	3
3	Радіофізика та електроніка	2	-	-	2
4	Механіка	2	2	-	-
5	Архівознавство	4	1	1	2
6	Біофізика	1	-	-	1
7	Екологія	1	-	1	-
	Всього по університету	16	4	3	9

вони могли одержати відповідно до своєї спеціальності, не відповідали їхнім вимогам. Перш за все це стосувалося розміру заробітної плати й умов праці. Ще 15,8 % з групи респондентів, які були зайняті не за фахом, не вдалося знайти роботу, яка відповідала б профілю їхньої підготовки, а майже кожен п'ятий з опитаних і не ставив це собі за мету.

У 2006 р. була дещо порушена досить стала тенденція зростання відповідності сфер діяльності, в яких знайшли своє застосування випускники університету, специфіці підготовки в класичному університеті. Так, якщо в попередні роки стабільно зростала чисельність опитаних випускників, зайнятих науково-дослідницькою (з 5,3 % у 2002 р. до 10,3 % у 2005 р.) та викладацькою діяльністю (з 23,8 % у 2002 р. до 31,9 % у 2005 р.), то за даними 2006 р. кількість зайнятих згаданими вище видами діяльності знову зменшилася: до 9,7 та 26,5 % відповідно. У той же час, кількість тих випускників, хто обрав практичну діяльність за фахом, зросла порівняно з 2005 р. і майже досягла рівня 2003-2004 рр. Одночасно постійно знижується чисельність випускників, зарахованих до аспірантури.

Як свідчать одержані дані, випускники університету намагалися використати достатньо широкий спектр засобів пошуку роботи. Але найпоширенішим серед них за роки проведення моніторингу стабільно залишається допомога батьків, родичів і знайомих. Щорічно більшість випускників, що беруть участь в опитуванні (40,5 % у 2002 р., 36,5 % — у 2003 р., 30 % — у 2004 р., 36 % — у 2005 р. та 37,7 % випускників минулого року) доходять висновку, що найкращим засобом знайти роботу є використання особистих контактів. Існує декілька пояснень такого стану речей: надійність даного засобу працевлаштування, низька оцінка власних можливостей на ринку праці порівняно зі старшими, більш досвідченими працівниками, недостатня поінформованість тощо.

Щорічно приблизно п'ята частина опитаних випускників працевлаштовується на тому ж місці роботи, де розпочинали власну трудову діяльність ще під час навчання в університеті, що можна розцінювати як закономірне явище.

Постійно (з 20 % у 2003 до 32,4 % у 2006 рр.) зростає значущість такого

засобу працевлаштування, як пошук роботи по оголошеннях і рекламі. Так, за результатами опитування випускників 2006 р. цей засіб посів друге місце після допомоги батьків, родичів, друзів і знайомих.

Для випускників університету актуальними залишаються звернення до керівництва та співробітників факультетів і кафедр. У той же час, роль факультетів і кафедр, які можуть об'єктивно оцінити професійну спроможність своїх випускників, виглядає поки що достатньо обмеженою. Якщо за допомогою батьків, родичів, друзів, знайомих працевлаштувалися близько 37 % опитаних випускників 2006 р., то за допомогою керівництва факультету або викладачів тільки 13 %. Цей засіб працевлаштування посів 5 рангове місце з 8, якими скористалися випускники, що взяли участь в опитуванні.

Серед випускників 2006 р. запит на працевлаштування надали 83,5 %. При цьому лише трохи більше половини з тих, хто пред'явив до деканату запит, були впевнені у реальності працевлаштування саме на цьому робочому місці, ще 34,7 % вважали його скоріш реальним.

Причинами невпевненості випускників у майбутньому працевлаштуванні відповідно до запитів є відсутність власного бажання випускників працювати там, де вони зуміли отримати запит — 51,4 % та відсутність такої можливості у підприємства (організації) — 43,1 %.

До того ж навіть у тих випускників, які відчувають впевненість у працевлаштуванні саме на тому підприємстві або в організації, де вони отримують офіційний запит, сподівання далеко не завжди виправдовуються. Так, серед тих випускників 2006 р., які вважали своє працевлаштування повністю реальним, 6,4 % на момент дослідження все ще перебували у статусі безробітних.

Що стосується форми власності підприємств та організацій, де працюють випускники університету, то це головним чином підприємства й організації державної форми власності, хоча кількість працевлаштованих на недержавних підприємствах та в організаціях має тенденцію до зростання: з 33,6 % у 2002 р. до 41,1 % у 2006 р.

З опитаних випускників 2006 р. повністю задоволені своєю роботою майже кожний четвертий, швидше задоволені 30,3 %. Однак, за результатами опитування випускників 2006 р. можна дійти висновку, що була порушена тенденція зростання рівня задоволеності молодих фахівців своєю роботою, яка спостерігалася у 2002-2005 рр. Кількість працюючих випускників університету, що повністю задоволені своєю роботою, у 2006 р. зберігалася на рівні 2003-2004 рр. і знизилася порівняно з попереднім 2005 р. Найменш чисельною за роки проведення моніторингу у 2006 р. виявилася і група тих, кого робота скоріш влаштовує.

У той же час, дещо зросла кількість тих, кого робота скоріш не влаштовує та зовсім не влаштовує — 10,3 % у 2006 р. на відміну від 9 % у 2005.

Знизилася також значення загального індексу задоволеності роботою, що становив у 2006 р. (+ 0,33) і був нижчим, ніж у 2003-2005 рр.

Слід зазначити, що за результатами опитування 2006 р. можна говорити про зниження рівня задоволеності випускників майже всіма

запропонованими характеристиками роботи. Виключеннями є тільки така характеристика, як відповідність робочого місця здібностям молодого фахівця. Значно знизився порівняно з 2005 р. рівень задоволеності цікавим і творчим характером роботи, умовами й організацією праці, можливостями посадового зростання. Стабільно низьким залишається рівень задоволеності оплатою праці, відносно невисокими є показники задоволеності можливостями професійного та посадового зростання.

IV

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

4.1. Науково-методична робота

Основні напрями науково-методичної роботи у звітному році визначилися подальшим виконанням «Програми підвищення якості навчального процесу» та впровадженням кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

Факультетами та Науково-методичним центром (НМЦ) університету були розроблені плани заходів із реалізації Програми на 2006/2007 навчальний рік. Проблеми реформування університетської освіти обговорювалися на засіданнях Ученої ради університету і Науково-методичної ради. У травні 2006 р. НМЦ було проведено щорічний моніторинг стану науково-методичної роботи на факультетах. Протягом навчального року на засіданнях Ученої ради університету розглянуто звіти 12 факультетів про науково-методичне забезпечення навчального процесу, а на засіданнях ректорату – інформацію про роботу 47 кафедр.

Програма підвищення якості навчального процесу діє вже п'ять років. Можна стверджувати, що при укладанні Програми було правильно визначено як основну мету навчально-методичної роботи – якість освіти та конкурентоспроможність випускників, так і головні чинники якості навчального процесу. Робота за Програмою сприяла тому, що адаптація до вимог Болонського процесу відбувається без змін форм і методів класичної університетської освіти. Свідченням високої якості підготовки фахівців стало високе друге місце в рейтингу класичних університетів України, визначеному Міністерством освіти і науки України за підсумками 2006 р.

Досвід університету в забезпеченні якості вищої освіти отримав високу оцінку педагогічної спільноти України під час роботи підсумкової комісії Міністерства освіти і науки 1-2 березня 2007 р. у Харкові.

У листопаді 2006 р. в університеті проведено семінар «Вплив університетської автономії на удосконалення якості освіти: нагальні завдання та ризики». У роботі семінару взяли участь представники університетів-членів Консорціуму з упровадження автономії вищих навчальних закладів. Проаналізовано досвід українських ВНЗ з управління освітньою діяльністю, забезпечення та моніторингу якості освіти, використання сучасних навчальних технологій в умовах євроінтеграційного розвитку вищої школи і формування суспільства знань. Проведений аналіз дозволяє визначити нагальні завдання покращення якості освіти і роль

університетської автономії в їх вирішенні. За результатами роботи семінару видано збірник матеріалів.

У напрямі адаптації університетської освіти до вимог Болонського процесу робота проводилась відповідно до наказів Міністерства освіти і науки України від 23.01.2004 р. № 48 «Про проведення педагогічного експерименту з кредитно-модульної системи організації навчального процесу», від 21.05.2004 р. № 414 «Про запровадження у вищих навчальних закладах навчальної дисципліни «Вища освіта і Болонський процес», від 20.10.2004 р. № 812 «Про особливості впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу», від 30.12.2006 р. № 774 «Про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу», університетського Положення про організацію навчального процесу за кредитно-модульною системою та відповідних наказів ректора від 08.09.2005 р. № 0501-1/073 і від 17.02.2006 р. № 0501-7/020.

У 2006/2007 навчальному році за кредитно-модульною системою навчалися студенти перших двох курсів усіх факультетів. З урахуванням досвіду роботи за цією системою оновлено навчальні плани і робочі програми, введено нові форми документації, для першокурсників запроваджено індивідуальні навчальні плани, видано навчальну і методичну літературу відповідно до вимог модульної організації навчального процесу. Викладачі можуть отримати консультації в інформаційному центрі з питань Болонського процесу, що працює на базі Науково-методичного центру.

На факультетах проводиться робота з оновлення та розміщення на веб-сайтах різноманітних інформаційних матеріалів для студентів і абітурієнтів, у тому числі інформаційних пакетів. Науково-методичним центром розроблено рекомендації щодо інформаційного наповнення веб-сайтів факультетів з питань організації навчального процесу. Але повні інформаційні пакети розміщено тільки на сайтах факультетів іноземних мов та психології, на інших – окремі інформаційні матеріали. До того ж, на факультетах існує точка зору, що підготовка інформаційних пакетів англійською мовою є зайвим клопотом. Через це на більшості факультетських сайтів можна побачити, у кращому випадку, фрагменти англомовних інформаційних пакетів.

Позитивні зрушення спостерігаються в забезпеченні навчального процесу. На сьогодні навчально-методичними комплексами забезпечено майже всі загальні та вибіркові дисципліни. За даними самоаналізу факультетів, в університеті повністю забезпечені підручниками і навчальними посібниками 80,7 % дисциплін, частково – 17,5 %; 15 % дисциплін зовсім не забезпечені на філософському факультеті, 5 % – на факультеті міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу (табл. 4.1).

Відповідно до «Програми підвищення якості навчального процесу», в університеті впорядковано видання навчальної та навчально-методичної літератури. Організаційно-видавничим відділом НМЦ підготовлено до друку та видано у серії «Підручник (навчальний посібник) Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна» 50 підручників і навчальних посібників, у серії «Методична література» – 102 найменування, підготовлено та подано до МОН України для отримання грифів 25 навчальних

видань. Усього в 2006/2007 навчальному році видано 222 підручника і навчальних посібника (69 з яких з грифом МОН України), 315 найменувань методичних матеріалів (табл. 4.2).

Протягом 2006/2007 навчального року збільшилася база електронних навчальних матеріалів, у першу чергу електронних версій підручників і навчальних посібників, що розміщені на сайті ЦНБ і на факультетських сайтах (табл. 4.3, 4.4). Найбільша кількість електронних навчальних матеріалів на факультетах фундаментальної медицини, фізичному та економічному. Поповнення бази відчули і студенти, які все більше користуються електронними матеріалами, що підтверджується даними опитування «Викладання очима студента». Аналізуючи звіти факультетів і результати опитування студентів, можна зробити висновок, що для розширення використання комп'ютерних технологій необхідно збільшити кількість комп'ютерів, підключених до мережі Інтернет, звернути увагу на формування у студентів навичок роботи в Інтернеті, дотримуватися єдиних вимог до інформаційного наповнення веб-сайтів факультетів щодо питань організації навчального процесу.

З метою стимулювання науково-методичної роботи в грудні 2006 р. проведено VII виставку-конкурс навчальної літератури, в червні 2007 р. –

Таблиця 4.1

**Забезпеченість навчального процесу
підручниками та навчальними посібниками**

Факультет	Відсоток дисциплін, що забезпечені підручниками		
	повністю	частково	не забезпечені
Біологічний	90%	10%	0%
Високих технологій:			
Фізико-технічний	86%	14%	0%
Комп'ютерних наук	90%	8%	2%
Фізико-енергетичний	85%	15%	0%
Геолого-географічний	60%	37%	3%
Економічний	50%	48%	2%
Іноземних мов	90%	7%	3%
Історичний	95%	5%	0%
Механіко-математичний	80%	20%	0%
Міжнародних економ. відносин	80%	15%	5%
Психології	82%	18%	0%
Радіофізичний	97%	3%	0%
Соціологічний	81%	19%	0%
Фізичний	75%	24%	1%
Філологічний	98%	1%	1%
Філософський	56%	29%	15%
Фундаментальної медицини	70%	30%	0%
Хімічний	78%	19%	3%
Юридичний	90%	10%	0%
По університету	80,7%	17,5%	1,8%

Таблиця 4.2

Видання підручників, навчальних посібників

Факультет / Інститут	Вид навчальної та навчально-методичної літератури					
	Підручники і посібники з грифом МОН	З них підготовлено НМЦ	Підручники і посібники без грифа	З них підготовлено НМЦ	Методичні матеріали	З них підготовлено НМЦ
Біологічний	3	3	4	0	5	3
Високих технологій:						
Фізико-технічний	2	1	10	1	9	5
Комп'ютерних наук	1	0	0	0	5	0
Фізико-енергетичний	0	0	3	0	4	2
Геолого-географічний	10	5	11	1	20	3
Економічний	0	0	20	1	54	3
Іноземних мов	11	1	19	0	10	10
Історичний	2	0	4	0	8	0
Механіко-математичний	4	0	4	1	5	5
Міжнарод. економ. відносин та турист. бізнесу	5	1	9	2	12	0
Психології	1	0	3	0	8	8
Радіофізичний	6	6	9	2	9	5
Соціологічний	2	1	8	4	4	3
Фізичний	4	1	12	1	9	
Філологічний	2	0	5	0	30	9
Філософський	6	1	13	1	13	13
Фундаментальної медицини	0	0	4	3	15	3
Хімічний	1	0	2	2	4	4
Юридичний	4	0	7	1	86	21
Центр міжнарод. освіти	4	4	5	5	4	4
Каф. фіз. виховання	1	1	1	1	1	1
По університету	69	25	153	25	315	102

конкурс кафедр на краще науково-методичне забезпечення. На виставці-конкурсі навчальної літератури були представлені понад 300 експонатів, у конкурсі взяли участь автори 146 робіт. За результатами виставки-конкурсу за напрямом «Навчальна література для вищої школи» дипломами I ступеня відзначено Іванова В. В., Клебанову Т. С. за підручник «Моделі і методи соціально-економічного прогнозування» та Шматька О. О. за навчальний посібник «Електронні прилади надвисоких частот», дипломом II ступеня – Лагуту Т. М., Чистякову А. Б., Селіверстову Л. І. за підручник «Українська мова для іноземців».

Таблиця 4.3

Наявність електронних навчальних ресурсів

Факультет / Інститут	Типи електронних навчальних ресурсів		
	електронні версії навчально-методичних матеріалів	мультимедійні ілюстративні матеріали	інтерактивні електронні підручники
Біологічний	40	10	5
Високих технологій:			
Фізико-технічний	43	11	1
Комп'ютерних наук	7	0	0
Фізико-енергетичний	32	7	0
Геолого-географічний	120	72	8
Економічний	210	36	3
Іноземних мов	67	21	1
Історичний	127	23	0
Механіко-математичний	95	17	3
Міжнарод. економ. відносин та турист. бізнесу	60	15	2
Психології	62	3	0
Радіофізичний	38	18	5
Соціологічний	121	39	0
Фізичний	244	14	7
Філологічний	66	10	4
Філософський	218	71	5
Фундаментальної медицини	2070	2010	5
Хімічний	45	12	0
Юридичний	55	0	0
УСЬОГО	3720	2389	49

Важливим чинником якості освітнього процесу є педагогічна майстерність викладача, його вміння використовувати різноманітні сучасні методи навчання. Для вдосконалення педагогічної майстерності викладання та впровадження сучасних методів навчання велика увага надавалась організації та проведенню методичних конференцій і семінарів, майстер-класів, показових і відкритих занять тощо.

Проведено 14 конференцій міжнародного та всеукраїнського рівнів, зокрема, XV Міжнародний науково-методичний семінар «Наукові основи організації і проведення пошуково-творчої роботи студентів та учнів у системі безперервної географічної і картографічної освіти» (вересень 2006 р.), X1 Міжнародну науково-практичну конференцію «Екологічна освіта і наука: здобутки та перспективи – 2006» (листопад 2006 р.), Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Виховання майбутнього педагога на основі національної культури і вічних духовних цінностей: історія та перспективи розвитку» (грудень 2006 р.), Міжвузівську школу-семінар «Нові підходи до вивчення іноземної мови» (листопад 2006 р.), круглий стіл за участю пред-

ставників вищих навчальних закладів України та Росії «Вивчення історії Росії в класичних університетах» (травень 2007 р.), Міжнародну науково-методичну конференцію «Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі» (червень 2007 р.). На факультетах історичному, іноземних мов і психології працюють лабораторії науково-методичних досліджень. Методичні семінари та майстер-класи найкраще організовані на факультетах психології, іноземних мов, соціологічному, історичному та філологічному. Історичний факультет продовжує видавати «Методичний вісник», в якому узагальнюється досвід викладачів із відповідних питань. Значна увага приділялася організації відкритих занять, графік їх проведення було розміщено на сайтах факультетів. Загалом по університету проведено понад 520 відкритих занять. Результат цієї роботи – підвищення якості викладання, розширення спектра використання сучасних освітніх технологій, що підтвердили дані моніторингу й опитування студентів.

У той же час, факультети підкреслюють необхідність подальшого поширення позитивного педагогічного досвіду. На засіданні Науково-методичної ради університету в квітні 2007 р. було розглянуто питання про створення системи підвищення педагогічної майстерності викладачів і цікавий досвід факультетів іноземних мов, психології та соціологічного в цій сфері. Було рекомендовано проводити на всіх факультетах майстер-класи кращих викладачів; включати до плану стажування обов'язкове ознайомлення з сучасними методами викладання і підготовки відповідних рефератів; факультетам післядипломної освіти та психології розглянути можливість запровадження для викладачів курсів з проблем використання інноваційних навчальних технологій; Науково-методичному центру підготувати та видати збірку матеріалів з удосконалення та пропагування кращого педагогічного досвіду. Ці пропозиції були підтримані Вченою радою університету на засіданні 25 травня 2007 р.

Важливою складовою моніторингу якості навчального процесу є опитування «Викладання очима студента», яке стало традиційним. У 2006/2007 навчальному році соціологічним факультетом і Науково-методичним центром проведено восьмий (вересень 2006 р.) і дев'ятий (лютий 2007 р.) етапи опитування. Студенти й надалі досить високо оцінюють якість викладання – середня оцінка 4,2 за п'ятибальною шкалою (табл. 4.5, 4.6.). Потрібно відзначити факультети: філософський,

Таблиця 4.4
Електронні версії підручників
і посібників на сайті ЦНБ

Факультет	Розміщено
Біологічний	3
Геолого-географічний	2
Економічний	1
Іноземних мов	27
Історичний	2
Механіко-математичний	10
Радіофізичний	7
Соціологічний	3
Фізичний	25
Фізико-технічний	4
Філологічний	18
Філософський	4
Хімічний	6
Юридичний	3
Центр міжнародної освіти	2
Разом	117

Таблиця 4.5

Рівень викладання за оцінками студентів

Факультети	Оцінка за п'ятибальною шкалою				
	Лютий 2003 р.	Лютий 2004 р.	Лютий 2005 р.	Лютий 2006 р.	Лютий 2007 р.
Біологічний	3,8	4,2	4,3	4,2	4,1
Геолого-географічний	3,9	3,7	4,2	3,9	4,2
Економічний	3,9	4,1	4,1	4,0	4,0
Іноземних мов	3,9	4,1	4,3	4,1	4,1
Історичний	4,3	4,4	4,2	4,4	4,3
Комп'ютерних наук	4,0	4,4	3,9	4,0	3,8
Механіко-математичний	4,2	4,1	4,2	4,1	4,2
Психології	4,2	4,3	4,3	4,2	4,3
Радіофізичний	4,0	4,1	4,4	4,3	4,1
Соціологічний	4,2	4,2	4,4	4,3	4,3
Фізико-технічний	4,2	4,1	4,3	4,1	4,2
Фізичний	4,3	4,2	4,3	4,4	4,0
Філологічний	4,1	4,2	4,3	4,2	4,3
Філософський	4,2	4,2	4,2	4,4	4,4
Фундаментальної медицини	4,3	4,2	4,0	-	4,3
Хімічний	3,9	3,8	4,2	4,3	4,1
Юридичний	-	-	4,0	4,0	4,3
МЕВ та туристичного бізнесу					4,2
У цілому по університету	4,1	4,1	4,2	4,2	4,2

соціологічний, історичний та психології, оцінка яких залишається стабільно високою на кожному етапі опитування.

Досвід проведення опитування розглядався на засіданні Науково-методичної ради університету. За результатами обговорення розроблено рекомендації щодо удосконалення організації опитування та стимулювання діяльності викладачів з урахуванням його результатів, які були схвалені Вченою радою університету в травні 2007 р.

У 2006/2007 навчальному році велика увага приділялася вдосконаленню організації контролю знань студентів. Підсумковий семестровий контроль та ректорські контрольні роботи проводяться за університетськими Положеннями, оновленими відповідно до вимог кредитно-модульної системи та досвіду її впровадження.

В університеті поширюється використання модульно-рейтингової системи. Згідно з даними опитування студентів, повільно, але невпинно зростає частота використання тестових завдань та рейтингової системи. Причому, якщо для всього університету зміна показників від одного опитування до наступного є невеликою, деякі факультети демонструють більшу динаміку. Наприклад, на історичному факультеті про використання рейтингової системи при першому опитуванні сповістило 10 % студентів, тепер – 57 %, на

Таблиця 4.6

Оцінка складових діяльності викладачів (по університету в цілому)

	Оцінка за п'ятибальною шкалою				
	Лютий 2003 р.	Лютий 2004 р.	Лютий 2005 р.	Лютий 2006 р.	Лютий 2007 р.
Уміння підтримувати контакт	3,9	4,0	4,1	4,0	4,0
Доступність викладення матеріалу	4,1	4,1	4,2	4,1	4,1
Логічна послідовність, аргументованість	4,1	4,2	4,2	4,2	4,2
Вільне володіння матеріалом	4,5	4,5	4,6	4,5	4,5
Уміння викликати інтерес до предмету	3,7	3,7	3,8	3,8	3,8
Використання нової наукової інформації	3,5	3,6	3,7	3,7	3,8
Уміння зняти напруженість і втомленість	3,4	3,6	3,6	3,6	3,6
Уміння підтримувати дисципліну	3,9	4,0	4,0	4,0	4,0
Прийнятний темп викладення	4,0	4,1	4,2	4,1	4,1
Принциповість, вимогливість	4,1	4,2	4,2	4,2	4,2
Захопленість своїм предметом	4,4	4,4	4,4	4,4	4,4
Поважливе, доброзичливе ставлення	4,2	4,3	4,3	4,2	4,2
Висока загальна культура, ерудиція	4,2	4,3	4,4	4,4	4,4
Об'єктивність в оцінці знань	4,0	4,1	4,2	4,1	4,1
Культура мови	4,4	4,4	4,5	4,4	4,4
Почуття гумору	3,9	3,9	4,0	4,0	4,0
Якість викладання в цілому	4,1	4,1	4,2	4,2	4,2

геолого-географічному – відповідно 12 % і 43 %, психології – 9 % і 39 %, філософському – 7 % і 30 %, радіофізичному – 10 % і 31 %, соціологічному – 21 % і 59 %, хімічному – 13 % і 48 %; про використання тестових завдань: на радіофізичному факультеті – 13 % і 30 %. геолого-географічному – 17 % і 40 %, хімічному – 7 % і 16 %, історичному – 11 % і 25 %.

Упровадження інноваційних освітніх технологій потребує сучасного технічного оснащення. Стан парку технічних засобів навчання характеризують дані табл. 4.7. Співробітниками відділу ТЗН відремонтовано 48 одиниць техніки, виконано замовлень на використання устаткування для звукопосилення – 520 год., відеоапаратури – 420 год., мультимедійного комплексу – 2050 год., встановлено дошки в 38 аудиторіях, виконано 920 замовлень на виготовлення фотографій, оформлено та проведено 14 виставок. Але проблема зміцнення сучасної технічної бази освітнього процесу в університеті залишається актуальною. У своїх звітах майже всі факультети виділяють як першочергове питання використання сучасних технічних засобів і оснащення ними аудиторій.

Таблиця 4.7

Технічні засоби навчання

Факультет / Інститут	Технічні засоби				
	Проект-тори	Мульти-медіа	Теле-та відео	Аудиторії з ТЗН	Копіювальна техніка
Біологічний	11	2	3	1	2
Високих технологій:					
Фізико-технічний	9	2	3	3	7
Комп'ютерних наук	1	1	1	1	-
Геолого-географічний	19	3	7	5	6
Економічний	0	3	2	3	3
Іноземних мов	1	0	19	8	6
Історичний	5	1	6	2	3
Механіко-математичний	3	1	0	0	7
Міжнарод. економ. від-носин та турист. бізнесу	1	1	0	2	3
Психологічний	0	0	3	0	2
Радіофізичний	5	3	3	3	7
Соціологічний	0	0	2	0	2
Фізичний	10	1	7	1	4
Філологічний	0	0	4	3	5
Філософський	8	0	0	0	3
Фундаментальної медицини	3	3	1	1	1
Хімічний	8	3	1	1	2
Юридичний	0	0	0	0	4
По факультетам	83	18	49	31	50
Відділ ТЗН	8	3	6	3	0
По університету	91	21	55	34	50

Серйозною проблемою залишається створення системи оцінки якості освіти. За останні роки в університеті сформовано систему внутрішнього моніторингу, що складається із щорічних опитувань «Викладання очима студента» та конкурсів на краще науково-методичне забезпечення кафедр, навчальної літератури, на премію імені В. Н. Каразіна; моніторингу якості навчального процесу; визначення показників діяльності факультетів. У червні-липні 2007 р. проведено друге визначення рейтингу кафедр. Але система потребує подальшого вдосконалення і, можливо, спрощення, бо велика кількість різноманітних звітів факультетів і кафедр ускладнює роботу.

Актуальним залишається проблема впорядкування нормативної бази навчально-виховного процесу і створення університетського положення про його організацію. У минулому навчальному році робочою групою проаналізовано існуючу нормативну базу та підготовлено матеріали для відповідного збірника документів. Першочергове завдання на наступний рік – завершення цієї роботи.

4.2. Комп'ютеризація навчального процесу

Центр комп'ютерних технологій університету проводив заходи, спрямовані на виконання плану з розвитку інформаційних і телекомунікаційних технологій в університеті на 2006/2007 навчальний рік, затвердженого Ученою радою університету.

Черговий аналіз використання обчислювальної техніки в університеті, особливо у навчальному процесі, свідчить про те, що ефективність використання обчислювальної техніки в комп'ютерних класах факультетів стабілізувалася на показнику 28 пар на тиждень (в загальноуніверситетських класах – 34 пари на тиждень). Зросла кількість (з 32 до 33) комп'ютерних класів (табл. 4.8). Проводяться заходи з відкриття на факультеті комп'ютерних наук двох нових класів. Поліпшується якісний склад комп'ютерів у загальноуніверситетських комп'ютерних класах.

Якісний склад комп'ютерного парку університету, який визначався як відсоток сучасних комп'ютерів у загальній кількості, зріс за навчальний рік з 68,4 % до 80%. Це був підхід минулого року, коли за точку виміру бралися процесори Pentium початкового рівня. Зараз відлік починається з процесорів виробництва Intel з ядром Prescott та їх аналогів. При цьому відсоток сучасних процесорів зменшується до 47%. Загалом комп'ютерний парк університету складається з 1337 персональних комп'ютерів.

Таблиця 4.8

Стан комп'ютерних класів

№	Факультет/інститут	Кількість класів	Кількість комп'ютерів		Наявність підключення до Інтернет	Завантаженість (пар/тижд.)
			Усього	З них застарілих		
1.	Геолого-географічний	3	19	11	так	20
2.	Економічний	5	73	16	так	32
3.	Іноземних мов	3	25	20	так	25
4.	Інститут високих технологій	3	39	0	ні	40
5.	Історичний	1	8	8	так	20
6.	Механіко-математичний факультет	2	16	10	ні	40
7.	Радіофізичний	3	21	0	ні	30
8.	Соціологічний	2	22	0	так	21
9.	Філологічний	2	14	14	так	25
10.	Фундаментальної медицини	2	18	0	так	25
11.	Загальноуніверситетські	5	67	0	ні	34
12.	Центр міжнародної освіти	2	18	0	так	30
Разом		33	340	79		30

В університеті з урахуванням комп'ютерів кафедр та лабораторій виконано норму Міністерства освіти і науки України з доступу студентів до комп'ютерів при ліцензуванні нових спеціальностей.

Лабораторією перспективних інформаційних технологій Центру комп'ютерних технологій спільно з навчальним відділом проведено аналіз документообігу, що забезпечує організацію навчального процесу (навчальні плани, навантаження кафедр, індивідуальні плани викладачів). На основі цього аналізу було розроблено уніфіковану структуру відповідних документів, систему їх підготовки та порядок обміну. На етапі розробки знаходиться система документообігу між навчальним відділом та факультетами.

У 2006/2007 навчальному році продовжено роботу з розширення корпоративної мережі університету, зокрема, з приєднання до мережі управлінських підрозділів університету, а також з розширення доступу до мережі факультетів головного корпусу. Проведено роботи із заміни в частині сегментів обчислювальної мережі коаксіального кабелю на «звиту пару».

4.3. Навчально-виробнича практика

Кафедри університету проводили роботу з удосконалення практичної підготовки студентів, використовуючи багаторічні домовленості з промисловими підприємствами, НДІ та установами Харкова й інших міст України. У 2006/2007 навчальному році університет уклав 1205 договорів на проведення практики (у 2005/2006 навчальному році – 718 договорів). Завдяки цьому покращується розподіл студентів на виробничу практику поза межами університету. 76 % студентів-практикантів пройшли практику на виробництві та у філіях кафедр, 3,0 % – працювали на оплачуваних місцях (табл. 4.9). Стационарні бази практик використовуються трьома факультетами університету: біологічним, геолого-географічним та радіофізичним, за минулий рік значно поліпшився матеріальний стан баз практик цих факультетів.

На засіданнях кафедр і вчених рад факультетів обговорювалися питання підготовки до проведення практики та її методичного забезпечення, аналізувалися результати проходження практики студентами. Перероблено програми усіх видів практик.

Студенти-практиканти отримали позитивні відгуки про високий рівень їхньої теоретичної та методичної підготовки. Усього по університету одержали відмінні та добрі оцінки за практику 98 % студентів, а на факультетах: історичному, фізико-технічному, хімічному, соціологічному, економічному, філософському, психології, іноземних мов, фундаментальної медицини – 100 % студентів (табл. 4.10).

Факультети забезпечили високий науковий і методичний рівень керівництва студентами під час проведення практики. Так, 91 % керівників практик мали вчені ступені та звання (табл. 4.11).

Практика проводилась організовано, без порушень та нещасних випадків, чому сприяв ретельний контроль з боку відділу охорони праці.

Таблиця 4.9

Місце проходження виробничої практики студентів

акультети	Роки	Курс	К-ть студентів	Проїшли практику			
				На виробництвах, %	У філіях кафедр, %	На кафедрах ХНУ, %	На оплачуваних місцях, %
Біологічний	2005	IV	70	85,1	-	14,9	-
	2006	IV	66	88,0	-	12,0	-
Геолого-географічний	2005	III,V	170	96,3	-	3,7	4,3
	2006	III,V	166	97,0	-	3,0	4,0
Економічний	2006	V	218	96,4	-	3,6	15,2
	2007	V	220	97,0	-	3,0	17,0
МЕВ і тур. бізнесу	2006	-	-	-	-	-	-
	2007	V	45	100,0	-	-	-
Іноземних мов	2006	V	130	21,4	-	78,6	8,3
	2007	V	128	25,0	-	75,0	9,0
Історичний	2006	V	71	100,0	-	-	-
	2007	V	69	100,0	-	-	-
Комп'ютерних наук	2006	V	25	-	-	100,0	-
	2007	V	25	-	-	100,0	-
Механіко-математичний	2006	V	110	12,3	-	87,7	-
	2007	V	109	25,0	-	75,0	-
Психології	2006	V	52	31,2	-	68,8	-
	2007	V	86	10,0	-	90,0	-
Радіофізичний	2006	V	81	41,3	-	58,7	-
	2007	V	87	73,0	-	37,0	-
Соціологічний	2006	V	57	-	-	100,0	-
	2007	V	71	-	-	100,0	-
Фізико-енергетичний	2006	V	5	100,0	-	-	-
	2007	V	4	100,0	-	-	-
Фізико-технічний	2006	V	38	21,0	48,0	31,0	-
	2007	V	37	68,0	24,0	8,0	-
Фізичний	2006	V	78	-	-	26,2	-
	2007	V	71	71,0	-	29,0	-
Філологічний	2006	V	133	85,3	-	14,7	-
	2007	V	137	88,0	-	12,0	-
Філософський	2006	IV	15	-	-	100,0	-
	2007	IV,V	41	51,0	-	49,0	-
Фундаментальної медицини	2006	V	52	100,0	-	-	-
	2007	V	46	100,0	-	-	-
Хімічний	2006	V	45	100	-	-	-
	2007	V	53	100,0	-	-	-
Юридичний	2006	-	-	-	-	-	-
	2007	IV,V	70	100,0	-	-	-
Усього	2006		1387	68,4	0,8	30,8	5,0
	2007		1531	76,0	-	24,0	3,0

Таблиця 4.10

Успішність проходження виробничої практики студентів

Факультети	Роки	Курс	Кількість студентів	Одержали оцінки				
				«Відмінно», %	«Добре», %	«Відмінно» та «добре», %	«Задовільно», %	«Незадовільно», %
Біологічний	2005	IV	70	54,0	42,0	96,0	4,0	-
	2006	IV	66	57,0	39,0	96,0	4,0	-
Геолого-географічний	2005	III,V	170	61,0	37,0	98,0	2,0	-
	2006	III,IV	166	57,0	40,0	97,0	3,0	-
Економічний	2006	V	218	89,0	11,0	100,0	-	-
	2007	V	220	87,0	13,0	100,0	-	-
МЕВ і тур. бізнесу	2006	V	-	-	-	-	-	-
	2007	V	45	87,0	13,0	100,0	-	-
Іноземних мов	2006	V	130	87,0	13,0	100,0	-	-
	2007	V	128	80,0	17,0	97,0	3,0	-
Історичний	2006	V	71	79,0	21,0	100,0	-	-
	2007	V	69	80,0	20,0	100,0	-	-
Комп'ютерних наук	2006	V	25	100,0	-	100,0	-	-
	2007	V	25	100,0	-	100,0	-	-
Механіко-математичний	2006	V	110	63,0	34,0	97,0	3,0	-
	2007	V	109	59,0	36,0	95,0	5,0	-
Психології	2006	V	52	95,0	5,0	100,0	-	-
	2007	V	86	83,0	17,0	100,0	-	-
Радіофізичний	2006	V	81	68,0	30,0	98,0	2,0	-
	2007	V	87	65,0	31,0	96,0	4,0	-
Соціологічний	2006	V	55	87,2	12,8	100,0	-	-
	2007	V	71	78,0	22,0	100,0	-	-
Фізико-енергетичний	2006	V	5	100,0	-	100,0	-	-
	2007	V	4	100,0	-	100,0	-	-
Фізико-технічний	2006	V	38	77,0	23,0	100,0	-	-
	2007	V	37	79,0	21,0	100,0	-	-
Фізичний	2006	V	78	76,2	20,8	97,0	3,0	-
	2007	V	71	75,0	21,0	96,0	4,0	-
Філологічний	2006	V	133	54,0	43,0	97,0	3,0	-
	2007	V	137	58,0	40,0	98,0	2,0	-
Філософський	2006	IV	15	100,0	-	100,0	-	-
	2007	IV	41	93,0	7,0	100,0	-	-
Фундаментальної медицини	2006	V	52	89,0	11,0	100,0	-	-
	2007	V	46	90,0	10,0	100,0	-	-
Хімічний	2006	V	45	94,0	6,0	100,0	-	-
	2007	V	53,0	91,0	9,0	100,0	-	-
Юридичний	2006		-	-	-	-	-	-
	2007	IV,V	70	100,0	-	100,0	-	-
Усього	2006		1387	87,0	12,0	99,0	1,0	-
	2007		1531	82,0	16,0	98,0	2,0	-

Таблиця 4.11

Керівництво виробничою практикою студентів

Факультети	Роки	Курс	Кількість студентів	Керували практикою				
				Усього	Проф., докт., %	Доц., канд., %	Проф., доц. разом, %	Інших, %
Біологічний	2005	IV	70	28	15,0	57,0	72,0	28,0
	2006	IV	66	27	18,0	60,0	78,0	22,0
Геолого-географічний	2005	III, V	170	27	28,0	54,0	82,0	18,0
	2006	III, V	166	28	30,0	53,0	83,0	17,0
Економічний	2006	V	218	26	16,0	73,0	89,0	11,0
	2007	V	220	29	17,0	73,0	90,0	10,0
МЕВ і тур. бізнесу	2006		-	-	-	-	-	-
	2007	V	45	2	-	100,0	100,0	-
Іноземних мов	2006	V	130	39	11,0	59,0	70,0	30,0
	2007	V	128	37	10,0	57,0	67,0	33,0
Історичний	2006	V	71	9	-	100,0	100,0	-
	2007	V	69	9	-	100,0	100,0	-
Комп'ютерних наук	2006	V	25	3	67,0	33,0	100,0	-
	2007	V	25	3	67,0	33,0	100,0	-
Механіко-математичний	2006	V	110	14	-	58,0	58,0	42,0
	2007	V	109	12	17,0	58,0	75,0	25,0
Психології	2006	V	52	16	34,0	60,0	94,0	6,0
	2007	V	86	19	42,0	58,0	100,0	-
Радіофізичний	2006	V	81	43	54,0	40,0	94,0	6,0
	2007	V	87	42	66,0	32,0	98,0	2,0
Соціологічний	2006	V	57	5	-	100,0	100,0	-
	2007	V	71	6	-	100,0	100,0	-
Фізико-енергетичний	2006	V	5	1	100,0	-	100,0	-
	2007	V	4	1	100,0	-	100,0	-
Фізико-технічний	2006	V	38	18	45,0	55,0	100,0	-
	2007	V	37	18	57,0	43,0	100,0	-
Фізичний	2006	V	78	18	14,0	75,0	89,0	11,0
	2007	V	71	17	17,0	83,0	100,0	-
Філологічний	2006	V	133	24	22,0	66,0	88,0	12,0
	2007	V	137	26	20,0	69,0	89,0	11,0
Філософський	2006	IV	15	12	18,0	74,0	92,0	8,0
	2007	IV, V	41	15	26,0	74,0	100,0	-
Фундаментальної медицини	2006	V	52	7	120	60,0	72,0	28,0
	2007	V	46	6	34,0	50,0	84,0	16,0
Хімічний	2006	V	45	4	25,0	25,0	50,0	50,0
	2007	V	53	4	25,0	25,0	50,0	50,0
Юридичний	2006		-	-	-	-	-	-
	2007	IV, V	70	2	-	100,0	100,0	-
Усього	2006		1387	290	33,0	53,0	86,0	14,0
	2007		1531	303	43,0	48,0	91,0	9,0

У червні 2007 р. на засіданні Ученої ради університету розглядалося питання про стан виробничої та навчальної практик в університеті, було узагальнено позитивний досвід і визначено основні проблеми. За рішенням Вченої ради звернуто увагу на необхідність розробки «Положення про проведення практики студентів Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна», розширення переліку підприємств, навчальних закладів та установ, з якими укладаються договори на проведення виробничої, педагогічної та асистентської практик; подальшого поліпшення матеріального стану стаціонарних баз практик біологічного та геолого-географічного факультетів.

Визначаючи задачі науково-методичної роботи на 2007/2008 навчальний рік, слід звернути увагу на необхідність:

- подальшої реалізації «Програми підвищення якості навчального процесу»;
- продовження роботи з адаптації університетської освіти до вимог Болонського процесу і кредитно-модульної системи організації навчального процесу;
- розробки та затвердження «Положення про організацію навчального процесу в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна»;
- удосконалення системи моніторингу якості навчального процесу;
- упровадження системи заходів з урахування результатів опитування «Викладання очима студента» для оцінки роботи викладачів;
- продовження видання серій «Підручник (навчальний посібник) Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна» та «Методична література Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна»;
- щорічного проведення виставки-конкурсу навчальної літератури та рукописів і конкурсу на краще науково-методичне забезпечення навчального процесу;
- запровадження на рівні університету та факультетів системи заходів з підвищення педагогічної майстерності викладачів;
- підвищення рівня практичної підготовки студентів для роботи за фахом;
- побудови WEB-середовища для студентів з метою забезпечення їх самостійної роботи з навчальними ресурсами;
- подальшого збільшення банків електронних навчальних матеріалів на кафедрах і створення ресурсних центрів на факультетах, розширення ресурсів електронних навчальних та наукових видань у ЦНБ;
- запровадження єдиних вимог до інформаційного наповнення веб-сторінок факультетів щодо питань організації навчального процесу та забезпечення контролю за дотриманням цих вимог;
- оснащення навчальних аудиторій сучасними технічними засобами та підключення комп'ютерних класів до мережі Інтернет.

V

ОРГАНІЗАЦІЯ ДОВУЗІВСЬКОЇ ОСВІТИ

Організацію довузівської освіти зосереджено в Центрі довузівської освіти, який об'єднує підготовчі курси, школу дистанційного навчання і Малий каразінський університет. Організаційну та навчальну роботу в Центрі забезпечують 7 штатних співробітників та 82 доценти, викладачі, аспіранти та співробітники університету, що залучені до педагогічної роботи за рекомендаціями факультетів.

Основними завданнями цього підрозділу є:

– активне співробітництво з середніми навчальними закладами Харкова і області й інших міст України з метою пропаганди освіти взагалі і фундаментальної університетської освіти зокрема;

- залучення та підготовка учнівської молоді до вступу в університет;
- співпраця з факультетськими комісіями, сприяння новому набору;
- профорієнтаційна робота серед школярів, участь в організації масових заходів для учнівської молоді;
- пошук та підтримка обдарованих дітей, сприяння їх подальшій освіті;
- надання інформаційних послуг щодо факультетів і спеціальностей та умов прийому до університету.

Підготовка до вступу в університет

Підготовка в університет учнів навчальних закладів Харкова та Харківської області здійснюється за предметами вступних іспитів на вечірніх, недільних та літніх підготовчих курсах, на яких минулого навчального року в 78 групах за тринадцятьма предметами навчалися біля 1200 слухачів.

Профорієнтацію та довузівську підготовку серед випускників навчальних закладів інших регіонів України здійснює школа дистанційного навчання. Цього року діяльність школи здійснюється на підставі 18 договорів про співробітництво, укладених між університетом та навчальними закладами Харківської, Дніпропетровської, Донецької, Запорізької, Полтавської, Сумської та Луганської областей. У вересні для організаторів довузівської підготовки в представництвах школи дистанційного навчання проведено установчий семінар. Протягом минулого навчального року в представництвах школи в профільних класах, а також на заочних підготовчих курсах, що діють при школі, навчалася 330 учнів із 87 населених пунктів України. Під час шкільних канікул для слухачів та учнів дистанційних форм навчання проведено три сесії, а для організаторів довузівської освіти із представництв –

методичний семінар. У цьому навчальному році 69 учнів дистанційної форми підготовки стали переможцями університетських олімпіад із математики і фізики. У дострокових вступних іспитах на факультети університету взяли участь 148 слухачів школи дистанційного навчання.

Для учнів заочної форми навчання з АР Крим, Донецької, Луганської, Дніпропетровської, Харківської областей протягом року організовано та проведено зустрічі з деканами факультетів фізико-математичного напрямку, 6 екскурсій до музеїв університету та обсерваторії. У цих заходах взяли участь понад 260 школярів.

Малий каразінський університет

Малий каразінський університет надав змогу 565 дітям віком від 5 до 16 років протягом навчального року набути додаткову освіту за напрямками: програмування та інформатика, математика, англійська мова, фізика, хімія, біологія, психологія, літературна творчість. Крім цього, групи Малеого каразінського університету працюють на базі фізико-технічного факультету університету та Чугуївського багатопрофільного ліцею. Для обдарованих дітей організовано спеціальні групи підготовки до олімпіад і конкурсів різного рівня.

У цьому навчальному році спільно з механіко-математичним факультетом у Малому університеті розпочала роботу Заочна математична школа для учнів 6-8 класів із сільських шкіл Харківської області. Протягом року щомісяця 180 учнів одержували 9 брошур з методичними вказівками та завданнями. Перевірені завдання та рекомендації щодо їх виконання поверталися учням. У січні та березні 2007 р. для учнів цієї школи в університеті відбулися очні заняття та консультації.

Протягом навчального року учні Малеого каразінського університету успішно взяли участь в учнівських наукових змаганнях. У III (обласному) етапі Всеукраїнських учнівських олімпіад взяли участь чотири команди Малеого університету (математика, фізика, хімія, біологія), з 34 членів цих команд 22 стали переможцями, а команда з математики посіла друге місце. Загалом серед переможців III етапу 73 є учнями Малеого університету, а 34 з них стали переможцями IV етапу. Також успішно виступили учні в інших змаганнях: у Московській відкритій олімпіаді МДУ (8 переможців); у конкурсі журналу «Квант» у Москві (5 місце серед команд країн СНД); у відкритій фізико-математичній олімпіаді Рішельєвського ліцею в Одесі; у Всеукраїнській Інтернет-олімпіаді в Одесі (3 призових місця); в Київському міжнародному математичному фестивалі (11 переможців); в університетському фізико-математичному святі «Наукові старті»; Хіміко-біологічному турнірі ім. І. І. Мечникова; в математичних боях Харків – Київ.

19 травня 2007 року проведено VI підсумкову наукову конференцію Малеого університету, присвячену Дням науки в Харкові. На конференції учні представили 62 доповіді. Науковими керівниками учнів були понад 30 викладачів, аспірантів та студентів університету. До конференції видано тези доповідей, учасників нагороджено грамотами та пам'ятними сувенірами, а їхні викладачі одержали подяки від ректора університету.

Робота з обдарованими дітьми

Крім організації навчальної роботи в підрозділах, Центром проводиться

робота з пошуку обдарованих дітей та сприяння їх подальшому розвитку та навчанню. На початку навчального року 10 вересня спільно з фізико-математичними факультетами університету та фізико-математичним ліцеєм №27 для учнів 5-8 класів в університеті проведено фізико-математичне свято «Наукові старты», в якому взяли участь понад 500 школярів. Під час свята відбулися лекції та особисті олімпіади, переможців змагань запрошено до навчання в Малому каразінському університеті на пільгових умовах. Біологічним та хімічним факультетами 25 листопада 2006 р. проведено Хіміко-біологічний турнір імені І. І. Мечникова. Історичний та геолого-географічний факультети забезпечують якісну підтримку обдарованих дітей в обласних історичній та географічній школах, що діють при Харківській обласній станції юних туристів. З 50 учнями цих шкіл заняття проводять 9 викладачів університету.

З 22 січня по 9 лютого 2007 р. в університеті було проведено III етап Всеукраїнських учнівських олімпіад по Харківській області з 7 дисциплін (1894 учня). В організації та проведенні цих олімпіад взяли участь факультети: механіко-математичний, фізичний, хімічний, біологічний, геолого-географічний, історичний, економічний факультети та Центр довузівської освіти. Центр також узяв участь в організації та проведенні 14 квітня в університеті міжпредметного міського турніру для обдарованих учнів 8-10 класів шкіл м. Харкова, учасниками якого було понад 400 учнів.

Заключним етапом роботи з обдарованими дітьми Харківської області стало урочисте підведення підсумків та нагородження переможців III та IV етапів Всеукраїнських учнівських олімпіад, що було проведено в університеті спільно з Головним управлінням освіти і науки Харківської облдержадміністрації та Харківським обласним науково-методичним інститутом безперервної освіти. Працівники освіти одержали подяки від Головного управління, а 124 випускники – переможці III та IV етапів – за прошення від ректора до вступу в університет на пільгових умовах.

У травні 2007 р. на базі університету проведено відбірково-тренувальні збори для формування команди України на Міжнародну олімпіаду з хімії (науковий керівник зборів – проректор Холін Ю. В.)

Співпраця з Малою академією наук України

Триває взаємодія університету з Малою академією наук України, президентом Харківського регіонального відділення якої є ректор університету. На Раді ректорів 27 грудня 2006 р. було розглянуто питання «Взаємодія ВНЗ Харківського регіону із Харківським територіальним відділенням МАН України». Рада ректорів відзначила, що Харківське територіальне відділення МАН України забезпечує підтримку обдарованої учнівської молоді, залучення її до наукових досліджень, експериментальної та винахідницької роботи в різних галузях науки та техніки, сприяє роботі учнів в секціях, школах, участі в наукових читаннях, турнірах, науково-практичних конференціях тощо. За підсумками останніх трьох років Харківське територіальне відділення МАН посідає I-II місця в Україні. У минулому навчальному році за ініціативою ректора було створено сайт Харківського територіального відділення МАН України.

З 3 лютого по 18 лютого 2007 р. за безпосередньою участю викладачів та наукових співробітників університету відбувся II (обласний) етап МАН, учасниками якого були 990 молодих науковців. В університеті в цих заходах взяли участь 838 учнів, які готували свої роботи в 21 секції. Численні викладачі та науковці факультетів історичного, геолого-географічного, філологічного, механіко-математичного, фізичного, хімічного, біологічного, соціологічного, філософського, юридичного та факультету психології університету здійснювали наукове керівництво учнями-членами МАН. У цьому році за підсумками III етапу команда Харківського територіального відділення МАН посіла II місце на Україні. За підсумками II етапів Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Харківського територіального відділення Малої академії наук України 68 переможців одержали від ректора запрошення до вступу в університет на пільгових умовах. 1 червня 2007 р. в університеті за участю начальника Головного управління освіти і науки Харківської облдержадміністрації В. Е. Луначека відбулося урочисте вшанування переможців III етапу, де вони одержали пам'ятні подарунки, а їхні наукові керівники – подяки від Президента Харківського територіального відділення МАН України, ректора університету.

Взаємодію з територіальними відділеннями МАН Дніпропетровської, Полтавської областей та АР Крим здійснює школа дистанційного навчання, яка проводить системну профорієнтаційну роботу з членами МАН цих регіонів. Протягом останніх 5 років учні університету є кураторами діяльності членів МАН АР Крим за напрямками математика, фізика, інформатика й астрономія. Викладачі фізичного, радіофізичного та механіко-математичного факультетів щорічно беруть участь у проведенні II етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідних робіт учнів-членів МАН АР Крим, в установчій сесії та літніх зборах членів МАН Криму. Щорічно до 20 членів МАН АР Крим – переможці республіканських олімпіад Криму, конкурсів-захистів науково-дослідних робіт, Всеукраїнських олімпіад стають студентами університету.

Профорієнтаційна робота

Протягом навчального року в університеті проведено три Дні відкритих дверей: 29 жовтня 2006 р. брали участь 1300 абітурієнтів, 25 березня 2007 р. – 1840 абітурієнтів та 15 квітня 2007 р. – 280 абітурієнтів Інституту економіки та міжнародних відносин.

Напередодні кожного «Дня відкритих дверей» редакція газети «Харківський університет» видавала спеціальний випуск для абітурієнтів.

Університет брав участь у виставках «Світ освіти» у Харкові (грудень 2006 р.) та Сімферополі (березень 2007 р.), на яких було розповсюджено інформаційні матеріали та запрошення до вступу в університет.

Інститут високих технологій у грудні 2006 р. започаткував семінар із фізики для старшокласників, а фізичний факультет у березні 2007 р. поновив роботу школи юних фізиків.

З метою профорієнтації на виконання програми «Вища школа Харківщини – сільському абітурієнту» в Чугуєві (24.09.06) та в Куп'янському

райони (30.03.07) були проведені «Дні Каразінського університету», в Чугуєві (07.04.07) та Первомайську (14.04.07) – День науки. Під час цих заходів відбулися університетські виставки, демонстрації фільмів про університет, виступи викладачів університету з популярними лекціями, консультації щодо вступу до університету, розповсюдження інформаційних матеріалів.

У цьому році значно збільшилася кількість університетських олімпіад. Навесні згідно графіку у Харкові та в 14 містах України проведено олімпіади з математики та фізики. Загальна кількість університетських олімпіад – 41, у тому числі 22 на виїзді; кількість учасників – біля 2000 осіб. Переможців цих олімпіад запрошено до вступу в університет на пільгових умовах. В організації та проведенні університетських олімпіад взяли участь усі факультети, приймальна комісія університету та Центр довузівської освіти.

Шефська допомога

Продовжилося надання шефської допомоги навчальним закладам Богодухівського району Харківської області. 13 жовтня 2006 р. делегація університету взяли участь у святкуванні 200-річчя заснування першої сільської школи на Україні в селищі Кручик. Загальноосвітній школі с. Кручик вручено подарунки від університету: сучасний комп'ютер, принтер, фотокамеру, книжки, картини, пам'ятні дарунки, надано допомогу Музею В. Н. Каразіна в систематизації та поповненні експозиції.

У грудні 2006 р. та січні 2007 р. механіко-математичний, фізичний, хімічний, геолого-географічний, біологічний, історичний факультети та Центр довузівської освіти надали методичну допомогу учителям та школярам Богодухівського району, провели консультації з базових предметів з метою підготовки учнів до III етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад.

11 квітня 2007 р. в Богодухові для учнів шкіл району було проведено «День Каразінського університету», під час якого відбулися виступи викладачів університету з популярними лекціями, надані консультації щодо вступу до університету, розповсюдження інформаційних матеріалів.

Щорічно університет приділяє увагу учням інтернатів, надаючи їм можливість безплатно готуватися до вступу в університет та інші навчальні заклади за всіма предметами, які вони бажають вивчити, та створюючи для них зручний розклад занять. У 2006/2007 навчальному році на підготовчих курсах Центру довузівської освіти безкоштовно навчалися 56 дітей-сиріт та дітей-інвалідів. Підшефною школою університету є загальноосвітня санаторна школа-інтернат для дітей із захворюваннями серцево-судинної системи. Студентські колективи художньої самодіяльності регулярно виступають у школі з концертами, на Новий рік університетом передані школі подарунки: телевізор, книжки, спортивний інвентар тощо.

Студентський клуб «Контакт», що існує при культурному центрі університету, разом із оргкомітетом фестивалю «Зоряний міст» у поточному році відвідав 6 шкіл-інтернатів для дітей-сиріт та дітей із тяжкими захворюваннями, де для учнів прочитали лекції, до шкільних бібліотек передано комплекти книг. Влітку члени клубу відвідали літні дитячі табори в Чугуївському, Кочетківському та Есхарівському районах Харківської області.

Університетські ліцеї

При Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна діють два ліцеї – Харківський і Феодосійський.

У Харківському університетському ліцеї в минулому році навчалося 456 учнів, закінчили – 68, з них 7 нагороджено медалями. В ліцеї працюють 77 викладачів, серед них 27 кандидатів наук, 29 викладачів вищої категорії, 6 учителів зі званням «Старший вчитель», 2 учителя-методиста. У 2006/2007 навчальному році 23 учня стали переможцями II етапу і 7 – переможцями III етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад. Спільно з університетом у квітні ліцей провів VI обласну конференцію-конкурс «Каразінський колоквиум», в роботі якого взяли участь 198 учнів з 27 ліцеїв і гімназій м. Харкова, Харківської області, м. Сум та АР Крим. Значна частина переможців – це учні ліцею.

Протягом року ліцеїсти мають можливість виконувати лабораторні роботи в лабораторіях фізичного та хімічного факультетів. Для учнів ліцею було організовано туристичний похід до Криму, екскурсійні поїздки до Лондона, Праги, Вени, Парижу, Одеси, Києва, Ужгорода, Полтави, Чугуєва, Святогірська. Влітку відбулася експедиція до університетської біологічної станції, чергова сумісна археологічна експедиція до Національного археологічного заповідника «Херсонес Таврійський».

У Феодосійському фізико-математичному ліцеї навчалися 87 учнів, закінчили ліцей 27 учня, з них 3 одержали медалі. У ліцеї працюють 16 викладачів, переважна більшість із них мають високі категорії. Колектив ліцею розробляє проблему «Особистісно-орієнтована система освіти та її вплив на розвиток загально навчальних та творчих здібностей учнів», якість освіти забезпечується використанням сучасних освітніх технологій, профільним вивченням предметів, співпрацею з університетом, науково-дослідною роботою учнів.

Для проведення занять та консультацій у ліцей регулярно виїждять викладачі університету. В березні 2007 р. учні та викладачі Феодосійського ліцею приїжджали до Харкова. Для них в університеті організували заняття та консультації з базових дисциплін, знайомство з факультетами та підрозділами університету, зустріч із ліцеїстами та викладачами Харківського ліцею. 12 учнів ліцею успішно взяли участь у VI Каразінському колоквиумі та одержали 2 дипломи II ступеню. Серед ліцеїстів багато учнів-членів Малої академії наук України, одна учениця ліцею одержала «Почесну грамоту» за участь в проєкті «Наука – Природа – Крим». 16 учнів ліцею взяли участь у Міжнародному конкурсі «Кенгуру». Серед переможців II етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад 5 учнів ліцею. За роки існування ліцею 365 випускників стали студентами університету.

Взаємодія із середніми навчальними закладами

У 2006/2007 навчальному році активізувалася робота факультетських комісій сприяння новому набору: восени поновлено склад та плани роботи цих комісій, розроблено плани відвідання харківських шкіл представниками факультетів із метою профорієнтаційної роботи та надання методичної допомоги учителям.

Зараз університет має договірні стосунки з 487 середніми навчальними закладами Харкова (165), районів Харківської (139) та інших областей України. Угодами обумовлено надання викладачами і співробітниками університету методичної допомоги учителям-предметникам і консультацій школярам. Для учнів цих шкіл в університеті постійно організовуються спеціальні заняття, екскурсії на факультети, демонстрації фізичних експериментів та екскурсії до НДІ астрономії. Найбільш плідним є співробітництво університету з низкою шкіл, кількість випускників яких із року в рік переважає серед абітурієнтів і студентів ХНУ імені В.Н.Каразіна. Крім університетських Харківського та Феодосійського ліцеїв, це школи №№ 27, 3, 46, 45, 6, 47, 55, 173, 172, 162, 62, 17, 5, 1, 122, 119, 169, 164, 116, 14, 12, ліцей «Професіонал», випускники яких подали заяви до вступу в університет у кількості від 20 до 60 осіб. Співробітники Центру та представники факультетів регулярно проводять зустрічі з учнями та їх батьками в навчальних закладах Харкова й області, інших областей України.

Видавнича та рекламна діяльність

Факультети приділяють велику увагу розробці та виданню навчальної літератури для загальноосвітньої школи. Щорічно в університеті проводиться виставка-конкурс навчальної літератури. На конкурс, що відбувся 26 грудня 2006 р., було подано 24 видання для загальноосвітньої школи. Найбільшу кількість підготували кафедра фізичної географії та картографії геолого-географічного факультету (8 видань) та кафедра історії стародавнього світу і середніх віків історичного факультету (6 видань).

За підсумками виставки-конкурсу за напрямом «Навчальна література для загальноосвітньої школи» дипломом I ступеня нагороджено доцента історичного факультету, директора університетського ліцею Дячкова С. В. та доцента історичного факультету Мартем'янова О. П., дипломом II ступеня – доцента геолого-географічного факультету Байназарова А. М., дипломом III ступеня – доцента геолого-географічного факультету Жемерова О. О.

Протягом року відділ контрактного навчання своєчасно забезпечував у ЗМІ рекламу всіх заходів, що проводяться в університеті для школярів.

Центр довузівської освіти протягом навчального року: підготував та видав «Довідник для вступників», університетську рекламну листівку; брав участь в організації видання факультетських рекламних матеріалів для вступників; у розробці та виготовленні університетського рекламного CD-диску для розповсюдження його по школах; регулярно поновлював актуальною інформацією свою Internet-сторінку та сторінку приймальної комісії на університетському сайті.

Викладачі та співробітники Центру довузівської освіти брали участь в телевізійних програмах для школярів «Діалоги про школу».

VI

ОРГАНІЗАЦІЯ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

У 2006/2007 навчальному році факультет післядипломної освіти працював у таких напрямках:

- підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників і співробітників університету;
- підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників інших вищих навчальних закладів;
- підвищення кваліфікації керівників та фахівців наукових закладів та бізнес-структур;
- перепідготовка осіб з вищою освітою.

Основною формою підвищення наукової та методичної кваліфікації викладачів університету є стажування. Зі 158 викладачів, які проходили стажування, 26 осіб стажувалися на кафедрах інших навчальних закладів (16,5 % від загальної кількості), 24 особи – в наукових установах (15,2 %) та 47 осіб (29,7 %) – на споріднених кафедрах університету. Порівняно з минулими роками вибір баз стажування став більш різноманітним.

Викладачі й подалі переважно обирають, а кафедри затверджують таку форму підвищення кваліфікації, як стажування без відриву від виробництва та терміном 1 місяць стажувань. Водночас значно збільшилася кількість довгострокових стажувань (табл. 6.1).

22 викладача Центру міжнародної освіти підвищили свою кваліфікацію на науково-практичному семінарі для фахівців із російської мови як іноземної, який був організований та проведений у червні спільно з Інститутом російської мови ім. О. С. Пушкіна РАН (м. Москва).

Підсумками роботи стажистів стали підготовка 4 монографій, 32 посібників, 80 наукових статей та більше 20 доповідей на міжнародні та міжвузівські науково-практичні конференції.

Частина викладачів (7 %) використовували час, відведений на стажування, для роботи над кандидатськими та докторськими дисертаціями.

До факультетів, на яких підвищенню кваліфікації приділяється належна увага, можна віднести факультет фундаментальної медицини, економічний та механіко-математичний (табл. 6.2).

Факультет післядипломної освіти організовував стажування викладачів провідних вищих навчальних закладів м. Харкова, з якими університет має двосторонні угоди про співпрацю на 2006-2010 рр.. 27 викладачів цих ВНЗ

Таблиця 6.1

**Підвищення кваліфікації викладачів університету
в 2006/2007 навчальному році**

Факультети	Кількість направлених на стажування	З відривом від роботи			Без відриву від роботи		
		1 міс.	1,5 – 4 міс.	4,5 – 6 міс.	1 міс.	1,5 – 4 міс.	4,5 – 6 міс.
Біологічний	7	1	-	-	1	1	4
Геолого-географічний	1	-	-	-	-	-	1
Економічний	15	-	-	-	-	10	5
Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу	3	-	-	-	-	1	2
Іноземних мов	22	-	-	-	-	12	10
Історичний	3	-	1	-	1	-	1
Механіко-математичний	19	-	5	1	6	1	6
Психології	1	-	-	-	-	-	1
Радіофізичний	3	-	-	-	-	1	2
Соціологічний	-	-	-	-	-	-	-
Фізико-технічний	9	-	-	-	-	7	2
Фізико-енергетичний	-	-	-	-	-	-	-
Комп'ютерних наук	-	-	-	-	-	-	-
Фізичний	12	-	1	-	1	3	7
Філологічний	20	-	9	-	9	1	1
Філософський	10	-	2	1	4	1	2
Фундаментальної медицини	3	-	-	-	-	-	3
Хімічний	4	-	1	-	1	1	1
Юридичний	2	-	-	-	-	2	-
Центр міжнарод. освіти	24	22*	1	-	1	-	-
Разом по університету	158	23	20	2	24	41	48

* підвищення кваліфікації на семінарі в Інституті російської мови ім. О. С. Пушкіна РАН.

у 2006/2007 навчальному році пройшли стажування безкоштовно. Також організація стажування викладачів інших вищих навчальних закладів здійснювалася за контрактних засадах. В 2006/2007 навчальному році 19 осіб проходили стажування на кафедрах університету за контрактом.

Серед факультетів, які прийняли найбільшу кількість стажистів, слід визначити факультети іноземних мов (20 осіб), механіко-математичний (16 осіб), філологічний (16 осіб).

Найбільша кількість викладачів-стажистів працювала на таких кафедрах

Таблиця 6.2

**Виконання плану підвищення кваліфікації викладачів університету
по факультетах за 2006/2007 навчальний рік**

Факультети	Кількість викладачів, яким було заплановано підвищення кваліфікації	Кількість викладачів, які пройшли стажування
Біологічний	15	7
Геолого-географічний	7	1
Економічний	19	15
Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу	7	3
Іноземних мов	44	22
Історичний	8	3
Механіко- математичний	18	19
Психології	4	1
Радіофізичний	6	3
Соціологічний	4	0
Фізико-технічний	14	9
Фізико-енергетичний	1	0
Комп'ютерних наук	2	0
Фізичний	17	12
Філологічний	16	20
Філософський	15	10
Фундаментальної медицини	3	3
Хімічний	13	4
Юридичний	3	2
Центр міжнародної освіти	15	24
Кафедра фізич. виховання та спорту	0	0
Разом по університету:	231	158

університету: перекладу та англійської мови (11 осіб), кафедра мовної підготовки ЦМО (6 осіб), історії російської літератури (5 осіб), теоретичної механіки та історії української літератури (по 4 особи).

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна подовжив реалізацію договору, укладеного з Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України, про співробітництво в галузі підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації осіб, які провадять діяльність на ринках фінансових послуг. Учасниками навчальних програм факультету післядипломної освіти є керівники, головні бухгалтери та фахівці фінансових установ (страхових компаній, кредитних спілок, ломбардів та недержавних пенсійних фондів), а також фізичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності, які надають фінансові послуги. У цьому навчальному році на факультеті за різними програмами підвищували кваліфікацію 90 осіб (табл. 6.3).

Таблиця 6.3

**Програми підвищення кваліфікації осіб,
які провадять діяльність на ринках фінансових послуг**

Види курсів	Назви курсів	Кількість слухачів
Довгострокові курси	Курси підвищення кваліфікації керівників страхових компаній.	3
	Курси підвищення кваліфікації фахівців страхових компаній, відповідальних за проведення фінансового моніторингу	11
Короткострокові курси	Курси підвищення кваліфікації фахівців ломбардів, фінансових компаній та кредитних спілок, відповідальних за проведення фінансового моніторингу	23
	Курси підвищення кваліфікації фахівців ігрного бізнесу	2
	Курси підвищення кваліфікації фахівців страхових компаній (страхові агенти)	51
Разом		90

У 2006/2007 навчальному році факультет подовжив перепідготовку осіб з вищою освітою за умовами контракту. За спеціальностями «Фінанси», «Міжнародна економіка» та «Валеологія» навчалися 106 осіб.

Ще 10 осіб навчалися на курсах для студентів за напрямом підготовки «Економіка і підприємництво» за умовами контракту.

В червні 2007 р. відбувся перший в Україні випуск спеціалістів з валеології. 28 осіб успішно захистили свої дипломні роботи, їм присвоєно кваліфікацію валеолога-педагога.

VII

КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ. ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ І СПОРТ

7.1. Культурно-просвітницька діяльність

Одним з найважливіших напрямів діяльності ректорату, професорсько-викладацького колективу, громадських організацій університету в 2006/2007 навчальному році була виховна робота.

В університеті проведено численні культурно-просвітницькі заходи, зокрема:

- 1 вересня 2006 року під час свята «День знань» майже 2 тисячі першокурсників були посвячені у студенти;
- 14-17 вересня відбувся VIII Міжнародний фестиваль наукової фантастики та популяризації науки «Зоряний міст»;
- 20 жовтня відбувся концерт виконавців на автентичних співоцьких інструментах (гусла, бандура, кобза);
- 21 жовтня відбулася вистава «Мертві ідеали» за твором І. Франка з нагоди його 150-річчя у виконанні театру «Блакитна троянда»;
- 24-30 жовтня проведено щорічний конкурс творчості першокурсників «Альма матер – 2006», а 22 листопада відбувся гала-концерт та церемонія нагородження переможців конкурсу творчості першокурсників «Альма матер – 2006»,
- 14 грудня проведено творчу зустріч з поетом Є. Євтушенком;
- 25-27 січня 2007 р. університетський студентський хор узяв участь у IV Всеукраїнському фестивалі духовних піснеспівів «Від Різдва до Різдва» у м. Дніпропетровську і став його лауреатом;
- 25 січня відбувся загальноміський конкурс «Міс студентство – 2007», першою віце-міс якого стала студентка факультету психології Марина Канівець;
- 29 січня відбулися урочистості та святковий концерт академічного симфонічного оркестру Харківської обласної філармонії з нагоди 202-ї річниці відкриття університету;
- 2 лютого відбулася зустріч студентів університету з послом Норвегії в Україні;
- 16 лютого відбулася зустріч студентів із головним редактором часопису «День» Ларисою Івшиною;
- 21 лютого відбувся круглий стіл із нагоди 75-річчя утворення Харківської області за участю студентів, викладачів та голови Харківської обласної ради В. В. Салигіна;

- 28 лютого відбулася зустріч студентів університету з послом США в Україні;
- 1 березня відбулася зустріч студентів із послом Чехії в Україні;
- 3 березня відбувся святковий концерт до Міжнародного жіночого дня 8 Березня за участю академічного симфонічного оркестру Харківської обласної філармонії та університетського студентського хору;
- 28 березня в університеті пройшов традиційний конкурс «Красуня університету – 2007», переможницею якого стала студентка філологічного факультету Інна Чеп'якова;
- 25 квітня відбувся звітний концерт університетського студентського хору;
- у квітні – травні 2007 р. проведено традиційні Дні факультетів;
- 9 травня та 22 червня відбулося урочисте покладання квітів до пам'ятника студбатівцям з нагоди 62-річчя Перемоги у Великій Вітчизняній війні та 66-річчя початку Великої Вітчизняної війни;
- 3 липня проведено урочистий церемоніал випуску студентів 2007 року і святковий концерт у ХАТОБі.

Реалізація різноманітних форм та методів культурно-просвітницької роботи здійснюється безпосередньо через творчі об'єднання та колективи, які існують у Культурному центрі університету та охоплюють понад 400 студентів:

- ансамбль народного танцю «Сонцеворот»;
- академічний студентський хор;
- фольк-гурт «Веснянки»;
- команди КВК «Університет», «Експромт» «Ну і ну», «Банан» та інші;
- ансамбль сучасного естрадного танцю «Фаворит»;
- клуб шанувальників поезії;
- шоу-балет «Контраст»;
- клуб інтелектуальних ігор «Фенікс».

Ансамбль сучасного естрадного танцю «Фаворит», студентка філологічного факультету Ірина Гришина та студент хімічного факультету Владислав Мальожин у травні 2007 р. стали лауреатами міського конкурсу художньої самодіяльності «Студентська весна – 2007». Дипломантами цього конкурсу стали студент фізичного факультету Валерій Рябчунов і студент юридичного факультету Дмитро Мельник.

Велику роботу з інформування університетської громади про події в університеті, зміцнення єдності університетської корпорації проводить газета «Харківський університет», яка у 2007 році відзначила своє 190-річчя. За вагомі трудові та творчі здобутки у справі висвітлення підготовки та виховання високопрофесійних кадрів для держави та з нагоди 190-річчя від дня виходу першого номера газета відзначена Почесною грамотою Державного Комітету у справах преси, телебачення та радіомовлення України.

До ювілею редакція газети оновила свою матеріально-технічну базу, випустила святковий номер, підготувала і видала книгу «Історія університету газетним рядком, 1998-2006», провела Міжнародну конференцію та круглий стіл «Вузівська преса у сучасному інформаційному просторі» за участю провідних журналістів,

науковців, керівників міста й області. Відбулися фотоконкурси студентського фоторепортажу, конкурс харківської «малої преси».

При газеті діє Громадська рада на чолі з проф. І. О. Гіркою, корпус студентських кореспондентів, активно виступають на шпальтах газети професори університету. У 2006-2007 навчальному році побачили світ 18 номерів газети. За минулий навчальний рік народилося до двох десятків нових рубрик: «Реалії Болонського процесу», «Наш лекційний зал» (виступили професори Н. С. Корабльова, В. Д. Ходусов, Д. Ф. Лупішко, О. І. Лагунов, В. М. Духопельников), «Університетська наука», «Інтерв'ю в номер», «Ректори університету», «Абітурієнт», «Студентське самоврядування» та ін.

У травні 2007 р. газета взяла участь у першій Міжнародній науково-практичній конференції у м. Запоріжжя «Студентські мас-медіа: реалії та перспективи розвитку», де була відзначена серед кращих вузівських газет України і нагороджена Почесною грамотою.

7.2. Фізичне виховання та розвиток спорту

У 2006/2007 навчальному році кафедра фізичного виховання та спорту реорганізувала навчальний процес з фізичного виховання шляхом організації груп з видів спорту з урахуванням інтересів студентів та можливостей спортивних споруд університету. Понад 4000 студентів обрали таку форму занять з фізичного виховання. Порівняно з попереднім навчальним роком ця цифра зросла майже на 50 %. Особливою популярністю серед студентів користуються аеробіка, атлетична підготовка в тренажерних залах, волейбол, баскетбол, міні-футбол, теніс, настільний теніс, бадмінтон та бокс. Кадровий склад кафедри поступово змінюється відповідно до потреб, пов'язаних з реорганізацією навчального процесу.

Основою спортивно-масової роботи в університеті є робота спортивних секцій і фізкультурно-оздоровчих груп, а також система спортивних змагань серед факультетів. У 57-й Спартакіаді університету взяли участь 1337 студентів. Перемогла у комплексному заліку Спартакіади команда економічного факультету, друге місце посіла команда фізичного факультету, третє – Інституту високих технологій. Уперше за часи проведення Спартакіади відбулися змагання з тенісу.

Окрім традиційної студентської Спартакіади, були проведені волейбольний турнір класичних університетів України, присвячений пам'яті заслуженого тренера України В. С. Пономаренка, спортивне свято першокурсників, кубки студентського профкому з волейболу та баскетболу, 8-й кубок ректора з міні-футболу, у якому разом зі студентами змагалися команди викладачів і випускників університету. Напруженість боротьби за перемогу в кожному турнірі та активна підтримка вболівальниками своїх команд свідчать, що за останні роки інтерес до занять фізичною культурою та спортом в університеті значно зріс, причому не лише серед студентської молоді, а й серед працівників, які мали змогу відвідувати спортивні секції та фізкультурно-оздоровчі групи з аеробіки, волейболу, тенісу та міні-футбо-

лу, а також займатися атлетичною підготовкою у тренажерній залі.

Збірні команди працівників університету брали участь в обласній Спартакіаді «Здоров'я» серед вищих навчальних закладів. Чемпіонами цих змагань стали команди з настільного тенісу та бадмінтону. У загальнокомандному заліку Спартакіади «Здоров'я», проведеної за скороченою програмою, університет посів п'яте місце серед вищих навчальних закладів Харківщини.

Студентські збірні команди університету брали участь у 14-й Спартакіаді вищих навчальних закладів Харківської області. Чемпіоном цих змагань стала команда з тенісу, призерами – команди з фехтування, спортивного орієнтування, міні-футболу та боксу. У загальнокомандному заліку збірна команда університету посіла шосте місце.

Провідні спортсмени університету минулого року досягли значних успіхів у спортивних змаганнях найвищого рівня. Студентка хімічного факультету Вікторія Коваль стала бронзовим призером чемпіонату світу зі стрільби з лука. Гідно представила нашу країну на чемпіонатах Європи та світу з плавання Катерина Зубкова (факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу). Ці студентки є кандидатами на участь в Олімпійських іграх 2008 р.

Звання «Майстер спорту України з міні-футболу» присвоєно Денису Овсяннікову (історичний факультет) та Дмитру Литвиненку (економічний факультет), які стали бронзовими призерами чемпіонату світу серед студентів. Чемпіонкою України з пауерліфтингу стала Вікторія Міщенко (факультет психології), бронзовим призером чемпіонату України з шах – став Антон Коробов (факультет іноземних мов). На змаганнях з фехтування на шпагах за програмою 8-ї літньої Універсіади України Олексій Чернишенко (соціологічний факультет) виборов срібну та бронзову нагороди.

Стосовно стану спортивних споруд університету можна відзначити, що університет має дві кращі в Україні спеціалізовані бази: тенісний комплекс «Унікорт», де протягом навчального року було змінено покриття чотирьох асфальтових кортів на сучасне покриття «тенісит» та реконструйовано трибуну для глядачів, та споруди фехтувального клубу «Уніфехт». Проводився ремонт навчально-спортивного комплексу «Каразінський». Спортивну залу навчального корпусу на пл. Свободи, 6 частково відремонтовано та обладнано для проведення занять з настільного тенісу та бадмінтону. Окремі ремонтні роботи проведено у спортивних залах головного корпусу та Інституту високих технологій.

Минулого навчального року кафедрою фізичного виховання та спорту і профкомом студентів організовано роботу спортивних кімнат у студентських гуртожитках №10 та №11, де студенти у вечірній час мали змогу займатися настільним тенісом та атлетичною підготовкою.

VIII

ПРИЙОМ СТУДЕНТІВ НА ПЕРШИЙ КУРС У 2007 р.

Прийом здійснювався на денне та заочне відділення з фінансуванням навчання за рахунок коштів держбюджету або фізичних і юридичних осіб (за контрактом). У 2007 р. відповідно до правил прийому всі вступні іспити проводилися у письмовій формі з використанням тестових технологій. Як вступні оцінки абітурієнтам (за їх бажанням) могли бути зараховані бали сертифікату Українського центру оцінювання якості освіти з математики, історії, хімії, фізики, біології та української мови. Серед абітурієнтів денного відділення цією можливістю скористалися 976 осіб (зараховано 478), заочного відділення – 48 (зараховано 36).

Денне відділення. Прийом абітурієнтів здійснювався за 38 напрямками підготовки, що відповідає 61 спеціальності.

Загальний ліцензований обсяг складав 3385 місць, державне замовлення – 1603 місця (у 2006 р. – 1564). До університету у 2007 р. на місця держзамовлення подано 3156 заяв (у 2006 р. – 3501). 3197 заяви поступили від осіб, які закінчили середню школу у 2007 році (зараховано 1849 осіб), від випускників ПТУ – 27 (зараховано 10 осіб), від випускників ВНЗ I–II рівнів акредитації – 97 (зараховано 40 осіб). Серед абітурієнтів був 821 медаліст шкіл, 795 з яких закінчили школу у 2007 р. (зараховано 419 осіб) (табл. 8.1).

Міністерство освіти і науки України у 2007 році виділило університету квоту прийому сільської молоді у кількості 37 місць, на ці місця зараховано 13 осіб (5 осіб за напрямом підготовки «Історія», 4 – «Українська мова та література», 2 – «Географія», 1 – «Біологія», 1 – «Російська мова та література»).

Квота для прикордонних областей Росії у 2007 році складала 34 місця, на які зараховано лише 1 особу.

Пільговий контингент складав 137 осіб, серед яких були особи, що постраждали від Чорнобильської катастрофи – 36, інваліди I–II груп – 60, діти-сироти та діти, які залишилися без батьківського піклування – 36. З числа пільговиків цих категорій зараховано до університету 68 осіб (табл. 8.1, 8.2).

У 2007 році 2 абітурієнти за рекомендацією органів охорони здоров'я та соціального захисту населення були зараховані на місця понад державне замовлення за результатами співбесіди з правом навчання за місцем проживання.

Університет отримав квоту прийому іноземних громадян у межах державного замовлення у кількості 13 місць: спеціальність «Російська мова та література» – 1 (країна-замовник – Китай), спеціальність «Англійська мова та література» – 1 (Туркменістан), спеціальність «Перекладач англійської мови та літератури» – 1 (Росія), напрям підготовки «Журналістика» – 4

Таблиця 8.1

Дані про зарахування на перший курс за денною формою навчання у 2007 р.

	Подано заяв	Зараховано
Усього	3636	2027
На місця держзамовлення	3156	1541
Жінки	2412	1305
Чоловіки	1224	722
<i>Із загальної кількості закінчили у 2007 р.</i>	3321	1899
11 класів	3197	1849
ПТУ	27	10
ВНЗ I-II рівнів акредитації	97	40
лицеї ХНУ	64	49
<i>Усього закінчили з відзнакою у 2007 р.</i>	821	431
з них:		
медалістів шкіл	795	419
медалісти Харкова і області	436	262
<i>Пільговий контингент</i>	137	68
з них:		
чорнобильці	36	19
інваліди I-II груп	60	34
діти-сироти	36	15
Сільська молодь	610	324
<i>Мешканці</i>		
Харківської області загалом	2316	1447
м. Харкова	1588	1041
міст Харківської області	363	192
сіл Харківської області	365	214
Громадяни прикордонних областей Росії	1	1
Квота МОН України для іноземних громадян	13	Зарахування триває

(Придністров'я (2), Грузія, Киргизстан), напрям підготовки «Міжнародна економіка» – 1 (В'єтнам), напрям підготовки «Соціологія» – 1 (Туркменістан), напрям підготовки «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування» – 1 (Киргизстан), спеціальність «Лікувальна справа» – 1 (Йорданія), напрям підготовки «Інформатика» – 1 (В'єтнам), напрям підготовки «Прикладна математика» – 1 (В'єтнам).

Конкурс у цілому по університету на денне відділення (бюджет) складав 1.99 (у 2006 р. – 2.24).

Найбільший конкурс був за такими напрямами підготовки (табл. 8.2): «Право» – 5.33, «Журналістика» – 4.77, «Філологія (англійська мова та література)» – 3.24, «Психологія» – 2.8, «Лікувальна справа» – 2.75. Найнижчий конкурс був на деякі напрями підготовки факультетів фізико-математичного профілю.

Таблиця 8.2

План прийому та конкурсна ситуація у 2007 р. на денну форму навчання

Факультет	Напрямок підготовки (спеціальність)	Ліцензія	Держзамовлення	Зараховано на місяць держзамовлення	Рекомендовано до зарахування на контракт	Конкурс	Прохідний бал із 20 (напівпрохідний)
1	2	3	4	5	6	7	8
Іноземних мов	Філологія (англійська мова і література, переклад)	205	86	85	80	3.24	17 (16)
	Філологія (німецька мова і література, переклад)		18	18	18	2.11	14
	Філологія (французька мова і література, переклад)		18	18	8	1.78	15
	Філологія (перекладач іспанської мови і літератури)		3	4	11	2.00	17
Історичний	Історія	200	80	80	27	2.68	18 (17)
Біологічний	Біологія	130	85	86	3	1.68	11 (10)
	Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування	10	3	3	0	2.00	6 (5)
Геолого-географічний	Географія	90	40	50	0	1.75	9 (8)
	Геологія	60	30	30	0	1.63	13
	Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування	45	32	31	0	2.00	10 (9)
Економічний	Економічна теорія	30	10	10	1	1.40	18
	Економічна кібернетика	30	10	10	1	2.40	19
	Фінанси і кредит	135	40	41	36	2.30	20 (19)
	Прикладна статистика	25	9	7	0	1.33	8
	Менеджмент	110	36	36	18	1.78	18
	Міжнародна економіка	60	18	19	16	2.00	20 (19)
	Маркетинг	60	8	6	2	1.88	14
Комп'ютерних наук	Облік і аудит	70	10	10	5	2.20	18
	Комп'ютерні науки	70	45	45	3	1.89	11 (10)
	Системна інженерія	70	10	10	3	2.50	19 (14)

Таблиця 8.2 (продовження)

1	2	3	4	5	6	7	8
Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу	Міжнародні відносини	75	30	30	48	2.03	19
	Туризм	50	20	19	25	2.20	17
Механіко-математичний	Математика	75	50	34	0	1.10	4
	Прикладна математика	55	50	49	2	1.56	16 (15)
	Механіка	20	20	11	0	1.40	7
	Інформатика	50	35	34	1	2.29	18
Психології	Психологія	150	25	50	17	2.80	10 (9)
Радіофізичний	Прикладна фізика	120	95	94	0	1.13	15 (14)
	Мікро- та наноелектроніка	30	10	10	0	1.80	17
Соціологічний	Соціологія	135	50	74	11	2.40	16 (15)
	Політологія	100	10	14	1	2.70	14 (13)
Фізико-енергетичний	Прикладна фізика	40	30	21	0	1.20	13 (12)
Фізико-технічний	Прикладна фізика	120	87	73	0	1.07	11
Фізичний	Фізика	145	85	71	0	1.06	6
Філологічний	Філологія (українська мова і література)	110	100	100	5	1.69	15 (14)
	Філологія (російська мова і література)	30	25	24	3	1.48	12
	Філологія (давньогрецька, латинська мова і література)	20	10	10	1	2.70	14
	Філологія (прикладна лінгвістика)	50	20	20	5	1.70	12
	Журналістика	85	30	26	45	4.77	17 (16)
Філософський	Філософія	50	20	20	4	2.20	15 (13)
	Культурологія	50	15	20	0	1.87	11 (10)
	Здоров'я людини	50	15	15	0	1.33	11
Фунд. медицини	Лікувальна справа	200	20	21	26	2.75	19 (18)
Хімічний	Хімія	100	70	70	0	1.40	9 (8)
Юридичний	Право	75	40	40	60	5.33	17

Таблиця 8.3

План прийому та конкурсна ситуація у 2007 році на заочну форму навчання

Факультет	Спеціальність	Ліцензія	Держзамовлення	Зараховано на місяця держзамовлення	Рекомендовано до зарахування на контракт	Конкурс	Прохідний бал із 20 (напівпрохідний)
1	2	3	4	5	6	7	8
Іноземних мов	Філологія (англійська мова і література)	250	9	10	20	2.67	14
	Філологія (німецька мова і література)		6	4	3	1.00	17
	Філологія (французька мова і література)		2	3	3	1.50	15
Історичний	Історія	180	15	15	6	1.80	14 (13)
Біологічний	Біологія	150	25	25	18	1.28	5
Геолого-географічний	Географія	90	8	13	0	1.25	4
	Геологія	60	8	8	0	1.00	4
	Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування	45	4	4	0	1.00	6
Економічний	Фінанси і кредит	250	3	3	4	3.00	16
	Менеджмент	60	10	6	1	0.50	8
	Міжнародна економіка	70	18	7	1	0.33	14
	Маркетинг	65	8	1	2	0.25	15
	Облік і аудит	150	3	1	3	1.00	15
Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу	Міжнародні відносини	80	5	0	10	1.40	4
	Туризм	50	5	3	3	0.60	8
Психології	Психологія	150	7	7	12	2.00	15
Соціологічний	Соціологія	135	15	15	8	1.60	7
Філологічний	Журналістика	85	3	3	18	3.00	14 (10)
	Філологія (українська мова і література)	40	9	9	5	1.22	12 (10)
	Філологія (російська мова і література)	10	3	2	1	1.67	10

Таблиця 8.3 (продовження)

1	2	3	4	5	6	7	8
Філософський	Філософія	50	5	5	6	1.80	9
Хімічний	Хімія	65		0	0		0
Юридичний	Право	75	5	5	70	9.80	14

Серед зарахованих на денне відділення 459 абітурієнтів були учасниками олімпіад різного рівня (у 2006 р. – 470), з них 19 є переможцями Всеукраїнських учнівських олімпіад з базових дисциплін (у 2006 р. – 23), 8 – переможцями III етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад (у минулому році – 13), 367 є переможцями олімпіад, які проводив університет (у минулому році – 281), 35 – призерами II етапу конкурсів-захистів Харківського територіального відділення МАН (у минулому році – 26). Студентом хімічного факультету став переможець 39 Міжнародної олімпіади з хімії В. Каченко.

Вступні іспити були проведені в строк, згідно з розкладом. На механіко-математичному, фізичному, фізико-технічному, фізико-енергетичному, радіофізичному та історичному факультетах були проведені дострокові вступні іспити для випускників шкіл, з якими університет має відповідні угоди.

Як і раніше, рівень підготовки абітурієнтів був достатньо високим. Середній бал атестату серед зарахованих на денне відділення в цілому по університету становить 4.65 (у минулому році – 4.66) за п'ятибальною шкалою. Найвищий бал у зарахованих на хімічний факультет та факультет фундаментальної медицини – 4.82, механіко-математичний факультет – 4.73 та історичний – 4.72.

Заочне відділення. Прийом на заочне відділення здійснювався як на місця держзамовлення, так і на навчання за контрактом. Держзамовлення складало 168 місць, середній конкурс на які становив 1.61 (у минулому році – 1.56). Найбільший конкурс на заочне відділення був практично за тими ж напрямками підготовки, що й на денне: «Право» – 9.80, «Журналістика» та «Фінанси і кредит» – 3.00, «Філологія (англійська мова та література)» – 2.67, «Психологія» – 2.00 (табл. 8.3).

Прийом на навчання за контрактом проводився в університеті до 30 серпня. За станом на 1 серпня до зарахування на денне відділення рекомендовано 486 абітурієнтів (у минулому році – 544), на заочне – 198 (у минулому році – 204).

Усі предметні екзаменаційні комісії працювали чітко та злагоджено. Протягом роботи приймальної комісії не було подано жодної апеляції на результати вступних екзаменів, що свідчить про ретельність перевірки екзаменаційних робіт та об'єктивність при виставленні оцінок.

Комп'ютерне забезпечення роботи приймальної комісії здійснювалося Центром комп'ютерних технологій і було оперативним та чітким.

IX

НАУКОВО-ДОСЛІДНА ДІЯЛЬНІСТЬ

9.1. Науково-дослідна робота

Наукова і науково-технічна діяльність в університеті організовується, здійснюється і фінансується відповідно до Законів України «Про вищу освіту», «Про освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», Статуту університету й інших нормативно-правових актів і є невід'ємною складовою освітянської діяльності.

Учені університету проводять фундаментальні, прикладні та пошукові науково-дослідні роботи, що зареєстровані в УкрІНТЕІ, включені до тематичного плану університету і виконуються за рахунок держбюджетного фінансування, за державними та міжнародними проектами і грантами.

Розподіл науково-дослідних робіт за факультетами й інститутами, їх обсяги наведено у табл. 9.1 та 9.2.

В університеті продовжує діяти Фонд фундаментальних досліджень Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. За рахунок коштів цього фонду в 2006 р. виконано 14 науково-дослідних робіт на загальну суму 250,2 тис. грн.

До тематичного плану НДДКР, що фінансуються Міністерством освіти і науки України за рахунок державного бюджету, у 2006 р. було включено 129 науково-дослідних робіт на суму 8 410,1 тис. грн., у тому числі 113 фундаментальних науково-дослідних робіт із обсягом фінансування 7 625,0 тис. грн. та 16 прикладних науково-дослідних робіт із обсягом фінансування 785,1 тис. грн. У 2007 р. до тематичного плану включено 130 НДР із обсягом фінансування 11552,8 тис. грн., у тому числі 111 фундаментальних науково-дослідних робіт із обсягом фінансування 10 335,6 тис. грн. та 19 прикладних науково-дослідних робіт із обсягом фінансування 1217,2 тис. грн. На придбання обладнання по прикладним розробкам виділені цільові кошти в розмірі 1 405,4 тис. грн.

У 2006 р. завершилися 22 науково-дослідні роботи. У зв'язку з цим керівництво науково-дослідної частини разом із науковою громадськістю, представниками НАН України та керівниками НДР провели конкурсний відбір проектів наукових досліджень і розробок, що виконуватимуться в університеті за рахунок видатків загального фонду державного бюджету. Згідно з наказом ректора університету № 0304-1/067 від 23.04.2007 р. була здійснена експертиза проектів щодо відповідності їх вимогам МОН України. Проекти були подані на розгляд наукових рад МОН України та секцій

Таблиця 9.1

**Розподіл обсягів науково-дослідних робіт з усіх видів фінансування по наукових підрозділах
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна у 2006 р.**

№ п/п	Факультет	2006 р. (фактично)							
		Міністерство освіти і науки				Госпдоговірні роботи		Фонд фундаментальних НДР ХНУ	
		§ 1		§ 52		кількість	обсяг, тис. грн	кількість	обсяг, тис. грн.
		кількість	обсяг, тис. грн.	кількість	обсяг, тис. грн				
1.	Біологічний	7	296,0	1	20,0				
2.	Геолого-географічний	10	356,6	1	60,0	4	60,4		
3.	Економічний	5	211,7					1	20,0
4.	Іноземних мов	1	20,4						
5.	Інститут астрономії	7	508,9	3	250,0	1	15,8		
6.	Інститут біології	8	627,6			1	6,0	1	15,0
7.	Інститут високих технологій	19	2120,0			9	649,1	3	65,0
8.	Інститут хімії	5	481,1			3	141,7		
9.	Історичний	1	28,8					1	10,0
10.	Фундамент. медицини	2	69,0					1	20,0
11.	Механіко-математичний	10	413,1	1	25,0			1	10,0
12.	Радіофізичний	24	2058,8	1	110,0	3	22,4	2	50,0
13.	Соціологічний	3	151,4					1	8,2
14.	Факультет психології	2	35,7						
15.	Фізичний	13	642,6	2	45,0	2	33,7	1	30,0
16.	Філологічний							1	10,0
17.	Філософії	4	132,4	1	60,0				
18.	Хімічний	8	255,0			1	1,0	1	12,0
19.	Юридичний								
	УСЬОГО	129	8410,1	10	570,0	24	930,1	14	250,2

Таблиця 9.2

**Розподіл обсягів науково-дослідних робіт з усіх видів фінансування по наукових підрозділах
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна у 2007 р.**

№ п/п	Факультет	2007 р. (план)							
		Міністерство освіти і науки				Госпдогівірні роботи		Фонд фундаментальних НДР ХНУ	
		§ 1		§ 52		кіль- кість	обсяг, тис. грн	кіль- кість	обсяг, тис. грн
		кіль- кість	обсяг, тис. грн.	кіль- кість	обсяг, тис. грн				
1.	Біологічний	8	418,3	1	25,0			1	20,0
2.	Геолого-географічний	10	491,6	1	60,0				
3.	Економічний	5	296,0						
4.	Іноземних мов	1	30,0						
5.	Інститут астрономії	5	711,4	2	205,0	1	20,0		
6.	Інститут біології	8	794,0			1	5,0		
7.	Інститут високих технологій	19	2908,6			6	1012,9	2	30,0
8.	Інститут хімії	4	643,4			3	239,5		
9.	Історичний	1	39,6					2	35,0
10.	Фундамент. медицини	2	96,9						
11.	Механіко-математичний	10	540,5	1	20,0				
12.	Радіофізичний	27	2857,6	2	160,0	5	63,0	3	75,0
13.	Соціологічний	3	229,3			1	21,0		
14.	Факультет психології	2	50,6						
15.	Фізичний	12	861,0	2	75,0	2	40,0	2	50,0
16.	Філологічний							1	10,0
17.	Філософії	4	210,9			1	5,0	1	10,0
18.	Хімічний	8	335,3			1	15,5	2	10,0
19.	Юридичний	1	37,8					1	25,0
	УСЬОГО	130	11552,8	9	545,0	21	1421,9	15	270,0

за фаховими напрямками для подальшого включення проектів до тематичного плану НДДКР університету на 2008 рік.

Проводилася робота щодо залучення для фінансування науково-дослідних робіт позабюджетних коштів. За рахунок спеціального фінансування у 2006 р. в університеті виконано 38 НДР на загальну суму 1180,3 тис. грн.; у 2007 р. виконується 36 НДР (21 за госпдоговором, 15 робіт Фонду фундаментальних робіт університету) на загальну суму 1691,9 тис. грн.

Переважна частина позабюджетних коштів припадає на фінансування робіт, що проводяться в межах міжнародних грантів і програм. В університеті виконується 11 міжнародних наукових грантів на загальну суму 1,04 млн. доларів США. Для факультетів фізичного профілю, як і раніше, основним джерелом позабюджетного фінансування є роботи, що виконуються в межах проектів Українського науково-технологічного центру. Усього за програмами УНТЦ та CRDF у 2007 р. виконуються 9 проектів: в Інституті високих технологій – 4 (керівники Гірка І. О., Лазурік В. Т., Муратов В. І., Дудник О. В.); на радіофізичному факультеті – 1 (керівник Єфремов В. О.); хімічний факультет – 1 (керівник – Кравченко А. В.); на соціологічному факультеті – 2 (керівники Купенко О. Д., Бабенко С. С.); механіко-математичний факультет – 1 (керівник Загинайлов Г. І.). В університеті виконуються 2 проекти за програмою TEMPUS (керівник Холін Ю. В.)

Умови, за яких проводяться наукові дослідження, продовжують залишатися складними. Це пов'язано з тим, що вже понад 10 років держбюджетне фінансування науково-дослідних робіт здійснюється, в основному, за статтями «заробітна плата» і «нарахування на заробітну плату». Виконання експериментальних науково-дослідних робіт проходить за умов подальшого старіння матеріально-технічної бази. Протягом року продовжувався демонтаж і списання застарілого обладнання і приладів. Щорічно, починаючи з 1992 р., в університеті списується 1200-1500 одиниць наукового та навчального обладнання на десятки мільйонів гривень. За перше півріччя 2007 р. списано 270 одиниць обладнання. На переробні підприємства в першому півріччі 2007 р. відправлено дорогі метали: золота – 40,047 г., срібла – 547,75 г., платини – 3,541 г., паладію – 13,723 г. За перше півріччя 2007 р. – за рахунок коштів Міністерства освіти і науки України було придбано дві одиниці приладів на суму 1405,4 тис грн. Нагальною проблемою залишається поліпшення матеріально-технічної бази університету як для наукової, так і для навчальної діяльності.

Наукове обладнання університет отримує за рахунок цільового бюджетного фінансування з ОАО «SELMI», а також за кошти грантів.

Університет проводить ремонт і перевірку засобів вимірювання. Відремонтовано 244 одиниці, з них: навчальних – 210 одиниць, наукових – 34 одиниці. Повірено прилади і обладнання: всього 25 одиниць, із них: навчальних – 15 одиниць, наукових – 10 одиниць.

9.2. Результати науково-дослідних робіт

У 2006 р. завершено 22 науково-дослідні роботи, що фінансувалися за рахунок державного бюджету. Крім того, у 2006 р. виконано 25 госпдоговірних науково-дослідних робіт і 14 науково-дослідних робіт, що фінансувалися за рахунок фонду фундаментальних досліджень університету. Практично всі науково-дослідні роботи виконувалися в межах пріоритетних напрямів сучасної науки і техніки. З робіт, що мають інноваційну спрямованість, можна навести такі:

1. *«Розробка методів та алгоритмів геоінформаційного моделювання ерозійних процесів для картографування і прогнозу природно-антропогенної ерозії»*. Керівник розробки канд. геогр. наук, доц. Костріков С. В.

Головним практичним результатом НДР є методи й алгоритми, що втілені в проекті функціональності та графічному інтерфейсі користувача програмного забезпечення щодо імітаційного комп'ютерного моделювання ерозійних процесів у межах водозбірних басейнів. Результати, висновки й пропозиції НДР є повністю готовими дослідницькими засобами для вирішення завдань у таких галузях: автономний кадастр земельних ресурсів; менеджмент водозбірних басейнів взагалі та їх земельних ресурсів зокрема; планування протиерозійних заходів на сільськогосподарських угіддях і прогноз водної ерозії.

Методи й алгоритми, проект функціональності та графічного інтерфейсу користувача програмного забезпечення є конкурентоспроможним продуктом щодо застосування електронної картографії і комп'ютерних технологій у відносно новій області управління природокористуванням.

Результати НДР упроваджені в Національному науковому центрі «Інститут ґрунтознавства та агрохімії» (Акт впровадження № 27/2006 від 19 вересня 2006 р.)

2. *«Дослідження хімічних і електрохімічних процесів та міжмолекулярних взаємодій при обробці металів у водних і водно-органічних розчинах»*. Керівник розробки докт. хім. наук, проф. Ларін В. І.

Отримані у роботі результати є основою для розробки екологічно чистих ресурсозберігаючих технологій, їх використання в авіа- та машинобудуванні дозволяє покращити умови праці і підвищити культуру виробництва. Впровадження отриманих результатів у виробництво сприяє вирішенню народногосподарських задач з економії матеріалів та захисту навколишнього середовища. Технологію електрохімічного алюмініювання на зразках із полімерів застосовано для одержання дзеркальних відображувачів-датчиків газосигналізаторів у науково-технічному підприємстві «Оріон» (м. Харків).

3. *«Охорона навколишнього середовища та раціональне використання природних ресурсів України (на прикладі машинобудівних та приладобудівних підприємств)»*. Керівник розробки докт. хім. наук, проф. Ларін В. І.

Встановлено механізм іонізації алюмінієвих сплавів у водних розчинах

гідроксиду натрію. Показано, що можна проводити процес травлення та регенерації в замкнутому циклі з подальшим використанням відпрацьованих травильних розчинів як коагулянтів для водоочищення.

Розробка впроваджена на кафедрі екології та хімії Харківського національного автомобільно-дорожнього університету.

4. «Розробка високоефективного екологічно чистого бактерицидного апарату». Керівник розробки, докт. фіз.-мат. наук, проф. Катрич В. О.

Технічні характеристики бактерицидного апарату дозволяють одноразово й одночасно використовувати озон (O_3) та ультрафіолетове випромінювання (довжина хвилі 253,7 нм) для досягнення синергічної дії проти бактерій, у 5-10 разів підвищити бактерицидний ефект і зменшити часові й енергетичні витрати порівняно з діючими бактерицидними пристроями.

Застосування розробленого бактерицидного апарату значно розширить можливості та сферу їх застосування, в першу чергу, для знезараження та забезпечення стерильності приміщень лікувальних закладів при виконанні біотехнологічних процесів, а також зниження бактеріального навантаження у виробничих приміщеннях тваринницьких комплексів та птахофабрик, овоче- та м'ясосховищах тощо.

Розробка захищена патентами.

Державну премію України в галузі науки і техніки в 2006 р. одержав зав. кафедрою мінералогії, петрографії та корисних копалин докт. техн. наук, проф. Фик І. М.

За вагомий особистий внесок у розвиток вітчизняної науки, зміцнення науково-технічного потенціалу України, підготовку наукових кадрів, багаторічну плідну наукову діяльність Указом Президента України № 411/2007 «Про відзначення державними нагородами з нагоди Дня науки, присвоєні почесні звання «Заслужений діяч науки і техніки України» докт. економ. наук професору Галузі С. Г., докт. геогр. наук професору Некосу В. Ю.

До науково-дослідної роботи залучається талановита молодь. З метою підтримки обдарованих молодих учених Харківський міський благодійний фонд Юрія Сапронова у 2005/2006 навчальному році виплачував 17 стипендій молодим науковцям і студентам; у 2006/2007 навчальному році – 18 стипендій.

За особисті досягнення в галузі науки, вагомий внесок у вирішення науково-технічних та соціально-економічних проблем Харківської області у 2006р. призначені іменні стипендії Харківської обласної державної адміністрації видатним науковцям у галузях: фізики й астрономії – Оболенському М. О. (стипендія імені К. Д. Синельникова); медицини і біології – Попову М. М. (стипендія імені І. І. Мечнікова); хімії – Орлову В. Д. (стипендія імені М. М. Бекетова); гуманітарних наук – Голікову А. П., а також стипендії для молодих науковців у галузі математики– Лейбіній О. В. (стипендія імені М. В. Остроградського), гуманітарних наук – Балишеву М. А. (стипендія імені В. Н. Каразіна).

У 2007 р. згідно з рішенням Комітету з призначення іменних стипендій облдержадміністрації в галузі науки призначено стипендії видатним науковцям: імені К. Д. Синельникова (з фізики і астрономії) докт. фіз.-мат.

наук, проф. кафедри фізичної оптики Милославському В. К.; імені В. Н. Каразіна (з гуманітарних наук), докт. істор. наук, проф. кафедри історії України Мигалю Б. К.; молодим науковцям: імені В. Н. Каразіна (з гуманітарних наук) канд. пед. наук, ст. викладачу кафедри англійської філології Довгополовій Я. В.; імені І. І. Мечникова (з медицини і біології) – канд. біол. наук, доц. кафедри ботаніки Комаристій В. П.; імені К. Д. Синельникова (з фізики та астрономії) асистенту кафедри загальної та прикладної фізики Гущину В. В.; імені М. М. Бекетова (з хімії) – канд. хім. наук, науковому співробітнику Нікітіній Н. О.

Наукові працівники радіофізичного факультету Титар В. П., Тішко Т. В., Тішко Д. М. одержали у 2007 р. першу премію ім. Ю. І. Островського за кращу роботу у галузі оптичної голографії та інтерферометрії, засновану Санкт-Петербурзьким фізико-технічним інститутом ім. А. Ф. Іоффе для країн СНД.

Згідно рішення колегії МОН України та постанови Президії Комітету з Державних премій України в галузі науки і техніки стипендію Кабінету Міністрів України для молодих учених одержують Богатиренко С. І. та Сліпко В. А. (фізико-технічний факультет).

Результати наукових досліджень щорічно широко представляються в наукових публікаціях, на конференціях, семінарах і виставках.

У 2006 р. опубліковано 50 монографій, 36 випусків «Вісника ХНУ імені В. Н. Каразіна», 34 збірника наукових праць, понад 4000 статей і тез доповідей (близько 20 % опубліковано у провідних зарубіжних виданнях), одержано 19 патентів України, подано 3 заявки на винаходи (табл. 9.3).

У першому півріччі 2007 р. опубліковано: 28 монографій, 24 випуски «Вісника ХНУ імені В. Н. Каразіна», 27 збірників наукових праць, близько 2000 статей і тез доповідей (25 % статей опубліковано у провідних зарубіжних виданнях), одержано 11 патентів України (табл. 9.4).

За останні роки активізувалася робота з проведення конференцій. Якщо у 2004 р. проведено 117 конференцій, із них 52 міжнародних, в 2006 р. – 156 конференцій, із них 60 міжнародних. У першому півріччі 2007 року проведено 92 конференції, з них 42 міжнародні. Ця робота сприяє науковим контактам не лише з вітчизняними вченими, а і з представниками ближнього і дальнього зарубіжжя (табл. 9.3, 9.4).

Серед проведених у 2007 р. конференцій можна виділити такі міжнародні конференції: «VI Міжнародний симпозіум з фізики та техніки мікрохвиль, міліметрових і позаміліметрових хвиль» і семінар із терагерцевих технологій (MSMW'07 and TERA TECH'07) (25-30 червня 2007 р.); Міжнародна науково-меморіальна конференція «Астрономія в Харківському університеті» (до 110-річчя О. Л. Струве) (21-23 травня 2007 р.); Міжнародна конференція з математики, присвячена 150-річчю з дня народження О. М. Ляпунова (25-30 червня 2007 р.); Міжнародна конференція з фізичної хімії, присвячена 100-річчю з дня народження М. А. Ізмайлова (26-30 червня 2007 р.); II Міжнародна науково-практична конференція «Від громадянського суспільства – до правової держави» (квітень 2007 р.).

Продовжує діяти регіональний інформаційний пункт з підтримки участі українських учених у науково-дослідних програмах ЄС. Інформація, що

Оприлюднення результатів науково-дослідної роботи у 2006 р.

№ п/п	Факультет, Підрозділ	Вісники	Збірники наукових праць	Монографії	Статті		Тези доповідей		Патенти	Кількість праць, які орали участь у конфе- ренціях	Конференції		Виставки	
					Усього	У зарубіж- них виданнях	Усього	У зарубіж- них виданнях			Усього	Міжна- родні	Проведені в універ- ситеті	Виставки, в яких університет брав участь
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1.	Біологічний	2	1	4	92	25	92	12	5	9	5	1		
2.	Геолого-географічний	1	3	1	81	17	89	41		31	7	4	1	
3.	Економічний	3	1	6	140		23			18	7	1		1
4.	Іноземних мов	2		1	118	1	122	7	1	38	10	2		
5.	Ін-т високих технологій	3		3	156	65	104	71	1	10	4			3
6.	Історичний	1	2	11	219	21	95	13		19	9	5	7	1
7.	Механіко-математичний	3	2	2	90	32	56	22		14	6	3		
8.	Психології	3	3	2	64		22			2	4	3	1	
9.	Радіофізичний	2	3	1	145	55	131	47	1	57	6	4		8
10.	Соціологічний	1	3	2	119		101	9		66	4	4		1
11.	Фізичний	1	2	3	92	52	146	52		59	2	2		1
12.	Філологічний	5	2	3	464		30				4		1	2
13.	Філософський	5	9	5	303	32	105	15	1	60	25	15		1
14.	Фундамент. медицини	2		1	101	1	92	5	9	66	3	1		
15.	Хімічний	2		1	48		36				6			
16.	Юридичний				3					10	2	1		
17.	НДІ астрономії				64	44	99	81		39				
18.	НДІ біології			1	34	5	60	16	1	9	2	1		
19.	НДІ хімії				56	18	47	10		28	1			1
20.	Загальноунів. відділи		2								40	10	16	6
21.	Кафедра економ. теорії			1	19		5			3				
22.	Центр міжнародної освіти		1		65	5	15			25	1	1		
23.	ЦНБ			2	37	1				42	8	2	99	
24.	Ботанічний сад				1		12							
	УСЬОГО	36	34	50	2508	374	1482	401	19	605	156	60	125	25

**Оприлюднення результатів науково-дослідної роботи
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна у першому півріччі 2007 р.**

№ п/п	Факультет, підрозділ	Вісники	Збірники наукових праць	Монографії	Статті		Тези доповідей		Патенти	Кількість працівників, які брали участь у конфе- ренціях	Конференції		Виставки	
					Усього	У зарубіж- них видаваннях	Усього	У зарубіж- них видаваннях			Усього	Міжна- родні	Проведені в універ- ситеті	Виставки, в яких університет брав участь
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1.	Біологічний	1	2	2	88	73	42		3	12				
2.	Геолого-географічний	2	3	1	80	29	28	3	5	20	2	2		
3.	Економічний	1			12		15			7	6	3		
4.	Іноземних мов	2	3	1	52		68	1		56	5	1		
5.	Ін-т високих технологій	2		1	104	32	81	26	1	7	2			
6.	Історичний	1	3	4	82		54	4		11	4	3	8	
7.	МЕВ та тур. бізнесу		2	3	31		18	5		9	3	1		
8.	Механіко-математичний	1	1	1	24	9	17	3		20	4	4		
9.	Психології	2	1		56	1	2	2		4	2	2		
10.	Радіофізичний	1	1		49	20	75	38		36	3	2		1
11.	Соціологічний	1	1	4	61		77	5		57	2	2		
12.	Фізичний		1		37	20	73	14		12	1	1		
13.	Філологічний	2	1	3	97	6	4	2		15	6	1		
14.	Філософський	5	3	1	167	13	46	5		60	9	5		1
15.	Фундамент. медицини	1	2	1	100		77	6		49	5	2		
16.	Хімічний	1			20	16	41	5	1	1	4	2		
17.	Юридичний	1	2	1	2		31			4	3	2	1	
18.	НДІ астрономії			1	14	10	21	16		9	1	1		
19.	НДІ біології			2	23	2	13			13	3			
20.	НДІ хімії				11	8	5	2	1	5				
21.	Загальноунів. відділи			1						5	22	5	7	
22.	Центр міжнародної освіти		1		26		37			45	2	1	1	
23.	ЦНБ			1	5	1				7	3	2	68	
24.	Ботанічний сад													
	УСЬОГО	24	27	28	1141	240	825	137	11	458	92	42	84	2

надається Національним інформаційним центром зі співробітництва з ЄС у сфері науки і технологій (НІЦ України), розповсюджується серед науковців університету з метою її використання для налагодження зв'язків із науковцями країн дальнього зарубіжжя.

Плідними у 2006 р. були археологічні експедиції. Особливо треба відзначити співпрацю археологів університету з колегами Берлінського Євразійського археологічного інституту, з яким у минулому році був заключений договір про співробітництво щодо дослідження поселення черняхівської культури Війтенки II (Валківський район Харківської області).

Університет брав участь у різних виставках, зокрема, в Міжнародній виставці «Аптека-2007» (м. Київ), «Освіта-2007» (м. Сімферополь), «Харківська область-75».

До 200-річчя астрономічної науки в університеті та в Україні 1 грудня 2006 р. відбувся благодійний аукціон “Ренесанс”. Метою аукціону була підтримка астрономічної науки Харкова. Аукціон відбувся під патронатом голови Харківської обласної державної адміністрації А. Б. Авакова. В аукціоні взяли участь голова Харківської обласної ради В.В. Салигін, Харківський міський голова М.М. Добкін, заступник голови Харківської обласної державної адміністрації Л.О. Белова.

Учасникам благодійного аукціону були запропоновані 27 лотів, зокрема, право представити до Міжнародного Астрономічного Союзу подання щодо найменування однієї з малих планет Сонячної системи, ескіз триптиху «Відкриття університету» харківських живописців В. Ковтуна, Ю. Вінтаєва, І. Погорєлова, В. Чауса, автограф і портрет академіка М. П. Барабашова, старовинні астрономічні інструменти, документи, пов'язані з історією університету, книга та автограф відомого письменника-фантаста Роберта Шеклі тощо. Частина лотів пропонувалася на особливих умовах – з передачею до музею історії університету та до музею астрономії. Вартість усіх лотів перевищила 1 млн. 300 тис. грн. На ці кошти передбачено відремонтувати будівлі НДІ та створити музей історії астрономії.

В університеті є чимало сучасних наукових розробок світового рівня, але все ще залишається значною проблемою їх впровадження у виробництво, створення на їх базі конкурентоспроможної продукції. Потребують удосконалення діючі структурні підрозділи НДЧ і нагальною є необхідність створення нових підрозділів для забезпечення інноваційного розвитку наукових досліджень.

Недоліком організації наукової роботи є те, що деякі кафедри не подають заявок на отримання грантів – чи то з фонду фундаментальних досліджень МОН України, чи за проектами інших фондів.

Недостатнім залишається рівень залучення молодих фахівців та студентів до наукових досліджень як штатних виконавців наукових робіт.

9.3. Підготовка кадрів вищої кваліфікації, робота докторантури і аспірантури

Докторантура, аспірантура й інститут здобувачів – основне джерело підготовки науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна. Зараз в університеті працює 21 спеціалізована рада (14 із захисту докторських і 7 із захисту кандидатських дисертацій) за 43 спеціальностями, які проводять велику роботу з атестації кадрів вищої кваліфікації.

У 2006/2007 навчальному році захистили докторські дисертації 13 співробітників університету та 1 докторант, захищено 46 кандидатських дисертацій.

В аспірантурі університету навчаються 383 аспіранти за 63 спеціальностями (у тому числі 22 аспіранта – за контрактом). Найбільше аспірантів навчається за економічними (57 аспірантів), фізико-математичними (54 аспіранти); філологічними (49 аспірантів) та філософськими (30 аспірантів) спеціальностями.

Великим залишається відсів з аспірантури. За 7 місяців 2007 р. відраховані з аспірантури за власним бажанням 12 осіб.

До наукового керівництва аспірантами залучено 116 докторів наук і 91 кандидат наук.

У 2006 р. аспірантуру закінчили 113 осіб, у т.ч. із захистом дисертацій у строк – 14 аспірантів. За сім місяців 2007 р. аспірантуру закінчили 6 осіб, у т.ч. із захистом дисертації в строк – 3 особи, представлено до захисту – 1 робота.

За сім місяців 2007 року докторантуру закінчили 2 особи з захистом дисертацій достроково (Малахова Н. Б. – економічний факультет, Наумов С. О. – історичний факультет).

У докторантурі університету зараз навчається 18 докторантів.

9.4. Студентська науково-дослідна робота

З кожним роком розширюється і збільшується коло наукових заходів за участю студентів: конференцій, конкурсів наукових робіт, семінарів, олімпіад, і це дає можливість кожному талановитому студенту виявити свої здібності.

Наукова робота студентів в університеті ґрунтується на багаторічній практиці та науковому досвіді, накопиченому за часи існування університету і розглядається як складова частина підготовки висококваліфікованих фахівців протягом усього періоду навчання.

Найбільш поширеними формами наукової роботи студентів є індивідуальна робота на кафедрах і в лабораторіях факультетів, участь у виконанні конкретних завдань із НДР кафедр, участь у наукових гуртках, дискусійних клубах, «круглих» столах, семінарах, наукові публікації, участь в олімпіадах, конкурсах наукових робіт, конференціях тощо. На природничих

Таблиця 9.5

Розподіл переможців Всеукраїнських студентських олімпіад по факультетах

Факультет	Усього	I місце	II місце	III місце
Біологічний	3		1	2
Геолого-географічний	2		2	
Механіко-математичний	6	2	3	1
Соціологічний	2	1		1
Іноземних мов	4		2	2
Міжнародних економ. відносин та турист. бізнесу	1			1
Фізичний	1			1
Філологічний	1		1	
Фізико-технічний	2			2
Юридичний	1			1

факультетах найбільш поширеними формами є проведення виробничої практики, виконання реальних курсових та дипломних робіт, робота за сумісництвом у межах технічних завдань держбюджетних науково-дослідних робіт факультетів. Студенти цих факультетів залучаються також до виконання наукових досліджень у межах дії договорів про наукове співробітництво з науково-дослідними інститутами НАН України, вищими навчальними закладами.

Так, студенти 6 курсу фізико-технічного факультету Євген Іванісенко та Роман Спесівцев виконали свої дипломні роботи у межах міжнародного проекту з дослідження роботи лазера на вільних електронах на німецькому електронному синхротроні (DESY), який діяв на довжині хвилі 13,7 нанометрів.

В університеті діють 85 наукових гуртків, до яких залучено 895 студентів, організовано 14 навчально-наукових центрів, 2 науково-дослідні лабораторії, 1 клініка, у роботі якої беруть участь понад 100 студентів.

Університет повністю фінансує витрати, пов'язані з участю студентів у Всеукраїнських студентських олімпіадах, і забезпечує преміювання переможців. Зростає кількість переможців олімпіад. У 2006 р. понад 90 студентів брали участь у II турі Всеукраїнських студентських олімпіад з різних спеціальностей у інших ВНЗ України та конкурсах наукових робіт, де посіли 23 призових місця (табл. 9.5).

У січні-лютому 2007 р. проводився I-ий тур Всеукраїнської студентської олімпіади, в якому взяли участь 2500 студентів університету.

У квітні 2007 р. на базі університету пройшла Всеукраїнська студентська олімпіада з фізики, в якій взяли участь студенти з 32 навчальних закладів. Студенти нашого університету посіли 2 призові місця.

У 2007 р. за наказом Міністерства освіти і науки України ХНУ імені В. Н. Каразіна був призначений базовим із проведення Всеукраїнської студентської олімпіади з соціології. Студенти нашого університету посіли 2 призові місця.

Студенти університету беруть активну участь в організації та роботі міжнародних конференцій. На 2007 р. заплановано проведення 15 конференцій.

цій, організованих саме студентами. Серед уже проведених слід відзначити такі: Міжнародну науково–практичну конференцію студентів та молодих науковців «Актуальні проблеми розвитку страхової діяльності в Україні», «Актуальні питання сучасної медицини», IV Харківські міжнародні студентські філософські читання», V Міжнародну студентську наукову конференцію з соціології «Постсучасність і наука: в пошуках себе та суспільства», Міжнародну наукову студентську конференцію «Психологія особистості і суспільства у сучасному вимірі», Міжнародну конференцію молодих істориків «Каразінські читання».

83 студенти взяли участь у зарубіжних наукових конференціях. Усього на конференціях усіх рівней було зроблено 716 доповідей, із них 413 доповідей – було зроблено безпосередньо студентами. Студенти демонструють добре володіння матеріалами досліджень і високу культуру мовлення, вміння вести наукові дискусії. Кращі доповіді були відзначені грамотами. Так, за кращу доповідь на II Всеукраїнській студентській науковій конференції «Сучасні проблеми природничих наук» (м. Ніжин, квітень 2007 р.) грамотами нагороджені студенти IV курсу біологічного факультету Петренко Вікторія та Тищенко Олексій.

Студенти беруть участь у Всеукраїнських конкурсах студентських наукових робіт за різними напрямками. За галузю «Біологія» в конкурсі студентських наукових робіт I місце посів студент IV курсу Самойлов Андрій; за «Соціологія» I місце – Денисюк Анастасія, II місце – Середа Юлія; за «Українська мова та література» I місце – студентка 5 курсу філологічного факультету Сінельнікова Марина. Студентка 4 курсу цього ж факультету Старова Олена посіла I місце на III загальноукраїнському етапі Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика. Переможцем (I місце) Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з географічних наук стала студентка 5 курсу Рибчак Тетяна; за напрямом «Екологія» перше місце посів студент 4 курсу Гладких Євгеній, друге місце – Сегеда Світлана, студентка 4 курсу. За результатами Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт за напрямом «Хімія» дипломом I ступеня нагороджений Чабан Віталій, студент 5 курсу, дипломом II ступеня – Фролова Анастасія, студентка 4 курсу.

На щорічному регіональному конкурсі студентських наукових робіт, що проходив у травні 2007 р., за напрямом гуманітарних наук III місце було присуджено студентці філологічного факультету Семенець Ользі та студентці соціологічного факультету Змій Лілії. За напрямом природничих наук друге місце було присуджено студентці хімічного факультету Поступній Олені та студенту біологічного факультету Самойлову Андрію; третє місце посіли студентка фізико-технічного факультету Чепурна Лариса та студентка хімічного факультету Дубовицька Вікторія.

У міському конкурсі «Молода людина року» в номінації кращий студент вищого навчального закладу III-IV рівня акредитації перемогу здобув студент IV курсу соціологічного факультету Хижняк Олександр.

У регіональній студентській олімпіаді з програмування диплом III ступеня отримали Богомолов Сергій, Батиев Андрій, Перепелиця Олександр.

З нагоди святкування Дня студента Кабінет Міністрів України за високі досягнення у навчанні, науково-дослідній роботі, перемоги у міжнародних студентських змаганнях нагородив студента факультету комп'ютерних наук Дерев'яненко Андрія пам'ятним подарунком.

За останні роки приділяється особлива увага публікаціям студентів за результатами їх науково-дослідної роботи, що підвищує зацікавленість молоді в науково-дослідній роботі. Якщо в 1999 р. було 35 наукових публікацій, у 2005 р. – 370, то в 2006/2007 навчальному році опубліковано 385 статей і тез за участю студентів.

Набирає творчої сили Студентське наукове товариство, яке пережило значну трансформацію. На сьогоднішній день це міцна студентська організація. Значно зросла кількість студентських наукових конференцій різних рівнів, що проводяться за активною організаційною участю студентського активу – членів Студентського наукового товариства факультетів та університету.

X

ЦЕНТРАЛЬНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

10.1. Комплектування фондів

Головним завданням Центральної наукової бібліотеки є забезпечення якісного бібліотечно-бібліографічного й інформаційного обслуговування студентів, аспірантів, науковців й співробітників університету на основі широкого доступу до бібліотечних та інформаційних ресурсів.

Фонд ЦНБ на 1.07.2007 р. – 3 300 664 примірників. Загальна площа ЦНБ складає – 10484 м², у т. ч. у головному корпусі – 7182 м², вул. Університетська, 23 – 2794 м², пр. Курчатова, 31 – 508 м².

Для читачів працюють 5 абонементів, 11 читальних залів, 2 спеціалізовані зали каталогів, служба міжбібліотечного абонементу, зал інформаційного сервісу, Центр Інтернет–технологій. ЦНБ має власний сайт: <http://www.univer.kharkov.ua/main/library>. Цілодобово діє електронний каталог з електронним замовленням, у т. ч. через Інтернет. Упроваджена автоматизована система обслуговування (здійснюється за французьким програмним забезпеченням «Liber-media»).

Фонд ЦНБ на 1.07.2007 р.

Назв	416 073
Примірників	3 300 664
Книг	2 071 081
Журналів	1 171 435
Газет	9 073
Дисертацій	6 413
Авторефератів	34 621
Рукописів	949
Карт	2 542
Звітів	2 664
На електронних носіях	1 886
Наукової	1 748 633
Навчальної	1 132 045
Художньої	375 096
Іноземними мовами	715 686
Українською мовою	374 255

Бібліотечний фонд формується згідно з навчальними планами, програмами та тематикою наукових досліджень університету шляхом придбання наукової, навчальної, довідкової, художньої літератури, періодичних, аудіо-, відео- видань, CD-, DVD- дисків та електронних баз даних, створених як в Україні, так і за кордоном.

За 2006/2007 навчальний рік отримано 11 796 назв, 30 525 примірників, у тому числі книг – 23784, журналів – 1934, дисертацій – 95, авторефератів – 4512 ,

газет – 15 назв, видань на електронних носіях – 185; українською мовою – 19268, іноземними мовами – 2347. Отримано наукової літератури – 13710 примірників, навчальної – 15573 примірники, художньої – 1242 примірники. Передплачено – 40 назв газет, 382 назви журналів.

На комплектування фондів витрачено 311 118 грн. (2006 р. – 192 896 грн., 2007 р. – 118 221 грн.), на передплату – 261 381 грн. (2006 р. – 136136 грн., 2007 р. – 125 245 грн.). За рахунок оплати факультетів придбано 915 примірників на суму 25 372 грн.

На 2007 рік Ученою радою університету затверджено кошторис: на комплектування – 250 000 грн., на передплату – 200 000 грн.

ЦНБ збільшує обсяг комплектування повнотекстовими базами даних та документами на електронних носіях. БД повних текстів журналів іноземних

Бази даних, доступ до яких надає ЦНБ

№	Назва БД	Послуга
1.	EBSCO за проектом eFL-Direct	Повні тексти понад 10 000 назв англійських журналів гуманітарного, природничого та математичного профілю, медицини
2.	Проект «Електронні книги з історії» Американської Ради наукових товариств (ACLS)	Повні тексти більш ніж 1 500 книг з історії
3.	Проект Всесвітньої організації охорони здоров'я HINARI (Health InterNetWork Access to Research Initiative)	Доступ до журналів біомедичного профілю
4.	Проект INTAS. Електронна наукова інформація для бібліотек та наукових установ	Повнотекстові бази видавництва наукової літератури Springer, Blackwell та ін.
5.	Бази даних компанії East View	Універсальна база даних «Російська національна бібліографія»: Книжковий літопис, Літопис журнальних статей, Літопис газетних статей, Літопис авторефератів дисертацій, Літопис рецензій, Універсальна база даних України (36 назв) та БД російських журналів з економіки «Вопросы экономики», «Мировая экономика и международные отношения».
6.	Он-лайн доступ до баз даних дисертацій Російської державної бібліотеки (віртуальний зал ЦНБ)	Повні тексти дисертацій Російської державної бібліотеки
7.	Інші	Тестовий режим до БД: Elsevier, Scopus, усі ресурси East View, БД російських енциклопедій Рубрикон, Science Direct та ін.

та вітчизняних видавництв у електронній формі з доступом у режимах on-line та off-line налічує понад 12 000 назв.

У жовтні 2007 р. планується надати користувачам доступ у тестовому режимі до бази даних з маркетингу та бізнес-статистики GMID (Global Market Information Database) англійської компанії «Euromonitor International», яка надає інформацію про міжнародний ринок з різних галузей промисловості, у різних країнах та про різних споживачів: статистичні дані, стратегічний аналіз, прогнозування.

Поповнювалась електронна бібліотека ЦНБ. На сервері бібліотеки зберігається 589 повнотекстових версій видань (у форматах pdf та djvu).

У 2006 р. розпочато ведення електронної бази даних «Книгозабезпеченість навчального процесу». Аналіз книгозабезпеченості навчальною літературою усіх факультетів університету дозволяє визначити пріоритетні напрями комплектування малозабезпечених спеціальностей та дисциплін.

Головними джерелами комплектування ЦНБ є видавництва, книготорговельні організації та магазини міст Харкова, Києва, Донецька, Сум, Вінниці, Львова: видавництва «Колорит», «Факт», «Знання», «Кондор», «Здоров'я», «Нова книга», магазини «Літера Нова», НВП «Ідея», ТОВ «Ельга», ТОВ «Книголюб», «Центр навчальної літератури», ВД «Університетська книга», фірма «БУРУНіК», СПД ФО Власенко О.С., СПД ФО Голова К.В. та інші.

Важливим джерелом поповнення фондів є дари. Від викладачів, співробітників університету, приватних осіб отримано 1 634 примірники. Від благодійних фондів та організацій – 319 примірників, зокрема: від видавництва «Смолоскип», НВП «Інтермаг», видавництва «Сварог», «Екоправо-Харків», Генерального Консульства Республіки Польща у Харкові, Харківського історико-архівного товариства, Львівського національного університету ім. Івана Франка, Міжнародного благодійного фонду «Україна – 3 000». У 2006 р. до ЦНБ було передано колекцію книг з бібліотеки проф. Епштейна А.І. (близько 3000 примірників) та проф. Шахбазова В.Г. (близько 700 примірників). Від організаційно-видавничого відділу НМЦ надійшло 2 399 примірників.

Від кафедр та факультетів у 2006 р. отримано 2 017 примірників книг і журналів.

У 2006/2007 навчальному році головними джерелами комплектування іноземною літературою залишалися міжнародний книгообмін та дари різних установ, фондів і приватних осіб. Це партнери з Англії, США, Німеччини, Японії, Болгарії, країн Балтії, Польщі. Фонди ЦНБ поповнилися інформаційними ресурсами, що були надані Посольством США в Україні за проектом «Вікно в Америку», Українсько-американським фондом «Сейбр-Світло», Британською Радою в Україні, Фондом Фріца Тіссена, Публічною бібліотекою міста Боулдер (США), організаціями української діаспори та приватними особами.

10.2. Обслуговування користувачів.

Упровадження автоматизованих технологій

Протягом 2006 р. кількість користувачів становила 52 000 осіб, книговидача склала понад 1 200 000 примірників на різних носіях інформації, виконано понад 25 000 довідок в автоматизованому режимі.

Користувачами ЦНБ є студенти, аспіранти, викладачі, науковці та співробітники університету, а також інших ВНЗ, науково–дослідних інститутів. Для роботи з унікальними фондами ЦНБ користувачами стають студенти та науковці з інших міст України, країн СНД, дальнього зарубіжжя: Будапешт, Прага, Софія, Варшава.

Обслуговування читачів забезпечується функціонуванням комп'ютерної мережі ЦНБ (86 комп'ютерів), до складу якої входять дві локальні мережі: автоматизована бібліотечна мережа «LIBER-MEDIA» та Інтернет–мережа. Протягом 2006 р. за кошти університету для ЦНБ було придбано 20 комп'ютерів з TFT моніторами. Це дало змогу не тільки оновити комп'ютерні робочі місця бібліотекарів, а й збільшити кількість робочих місць читачів з доступом до електронного каталогу та on-line доступу до баз даних. У першому півріччі 2007 р. було придбано 5 моніторів, два матричних принтери, два планшетних сканери.

Удосконалювалось автоматизоване обслуговування на абонементі наукової та художньої літератури, у читальних залах. У 2006 р. автоматизовано обслуговування у залі науково–бібліографічного відділу. До послуг читачів цілодобово працює електронне замовлення. Для використання читачами електронного замовлення встановлено 10 комп'ютерів у залі електронного каталогу, 2 комп'ютери у залі традиційних каталогів та 8 комп'ютерів у кожному з пунктів обслуговування: на абонементі наукової та художньої літератури, у залі інформаційного сервісу, в читальних залах №№ 1, 2, 4, 6, 14. Усі ці комп'ютери працюють також в Інтранет-мережі університету. З 2006 р. послугою електронного замовлення можуть користуватися і читачі факультетів Інституту високих технологій, який передав своїй бібліотеці (пр. Курчатова, 31) комп'ютер з підключенням до мережі Інтернет. Читачі абонементу отримали можливість використовувати послугу «електронне замовлення» на літературу з основних фондів бібліотеки, що дуже важливо та зручно для студентів і співробітників факультетів, які територіально віддалені від ЦНБ.

Для друку електронних замовлень на всіх поверхах центрального книгосховища (з 10 по 14) та у книгосховищі наукового абонементу (7 поверх) обладнано автоматизовані робочі місця LIBER з матричними принтерами. Організовано автоматизоване робоче місце LIBER у адміністратора бібліотеки на 7-му поверсі ЦНБ, що дозволило проводити роботу з попередження читацької заборгованості більш оперативно й ефективно.

У 2006/2007 навчальному році відділом автоматизації проведено значну роботу з удосконалення електронного замовлення, реалізована можливість

перегляду читачем власного електронного формуляра. Усі ці заходи покращують сервіс користувачів (на сайті бібліотеки щоденно реєструється від 1,5 до 3 тис. відвідувань).

Електронний каталог ЦНБ активно поповнювався інформацією не лише про новоодержані документи, а й описами літератури, яка видавалася з центрального книгосховища за замовленнями читачів. Каталог налічує 404 тис. назв (у минулому році – 352 тис. назв), 544 тис. примірників.

У 2006/2007 навчальному році проводилася робота з відображення у електронному каталозі аналітичних описів «Вісника Харківського національного університету» та збірок художньої літератури, які активно використовуються у навчальному процесі. Для надання більш повної інформації про інші наукові збірники, що надходять до ЦНБ, прийнято рішення про сканування їх змісту та відображення у PDF форматі з описом у електронному каталозі.

Автоматизована система обслуговування дозволила надати читачам широкі можливості для отримання документів на абонементі наукової літератури: всім категоріям читачів видаються книги, періодичні видання, магнітні носії інформації. Студенти й аспіранти мають можливість отримувати до 30 примірників. Викладачі та науковці отримують необмежену кількість документів. У 2006 р. термін користування літературою для цієї категорії читачів було збільшено до 3-х місяців. Усі читальні зали та навчальні абонементи працюють у режимі відкритого доступу. Постійно діють виставки-перегляди новоодержаної літератури (протягом 2006 р. було представлено 11500 видань на різних носіях).

Іntenсивно працює центр Інтернет-технологій: усі користувачі бібліотеки мають можливість безкоштовно працювати у мережі Інтернет одну годину щодня за попереднім записом. Активно працював Центр «Вікно в Америку». Протягом року зареєстровано 969 користувачів, проведено 45 різноманітних заходів.

У 2006 р. організовано кафедральну бібліотеку кабінету болгаристики та балканських досліджень.

Складовою частиною автоматизованого обслуговування є реєстраційні штрих-кодові документи користувачів. Першокурсники 2006 р. одержали читачькі картки з новим дизайном, розробленим співробітниками бібліотеки з урахуванням усіх необхідних елементів. Протягом навчального року для студентів 1-х та 3-х курсів усіх факультетів проводилися заняття з „Основ бібліотечно-бібліографічної та інформаційної грамотності”.

Усі аспекти роботи бібліотеки висвітлюються на домашній сторінці ЦНБ в Інтернеті. У 2006 р. на WEB-сторінці ЦНБ почав працювати «бібліотечний форум», через який організовано зворотній зв'язок із користувачами, враховуються усі запитання, пропозиції. Робота з удосконалення бібліотечно-інформаційного обслуговування читачів буде продовжена і в новому навчальному році.

10.3. Гуманітарна та культурно-просвітницька діяльність ЦНБ

Протягом 2006 р. у бібліотеці та Музеї університету експонувалися 170 книжкових виставок різної тематики, які були зорієнтовані на задоволення освітніх, культурних, інформаційних потреб читачів.

До 75-річчя Харківської області у лютому 2007 р. у Музеї університету було представлено виставку «Наш рідний край – Харківщина». Для учасників студентського наукового семінару «Історія Польщі – історія Європи» (історичний факультет університету), який проходив у листопаді 2006 р. була організована виставка видань професорів-поляків Харківського університету. 22. 12. 2006 р. у Музеї історії ХНУ імені В. Н. Каразіна була розгорнута експозиція «Особові архіви», присвячена Дню працівників архівних установ. Бібліотека представила на виставку конспекти лекцій Д. І. Багалія (записані студентом А. С. Вязігіним), М. І. Еллінського (записані І. Й. Каленіченко), Д. М. Деларю (записані І. Галузевським); листи М. І. Костомарова до І. П. Сокальського, Є. Ф. Сабініна до В. Г. Імшенецького; документи з особового архіву проф. Д. М. Соболева. До ювілею газети «Харківський університет» було підготовлено виставку «З історії української журналістики». До Кирило-Мефодіївських читань, присвячених Дню слов'янської писемності і культури, було організовано виставку творчості вихованки університету Оксани Іваненко. У травні у ЦНБ була представлена етнографічна виставка експонатів з Музею археології та етнографії Слобідської України, Музею народного мистецтва Слобожанщини та Музею лози.

У листопаді 2006 р. на базі ЦНБ була проведена акція Міжнародного благодійного фонду «Україна – 3000» – 15 бібліотек Харківської області отримали колекції альбомів з українського живопису.

11 грудня 2006 р. у ЦНБ відзначався День толерантності. Організаторами були ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна, Управління з питань внутрішньої політики Харківської облдержадміністрації, Посольство республіки Польща, Грецьке товариство «Геліос», Посольство Грецької Республіки в Україні, Вірменський культурний центр. У заході взяв участь Генеральний Консул Республіки Польща у Харкові пан Гжегош Серочинський. До Дня толерантності та у рамках Днів грецької культури, які вже стали традиційним святом м. Харкова, у бібліотеці пройшли презентації видань 2006 р. У ЦНБ постійно експонувалися виставки інформаційних матеріалів стендів «Україна–НАТО», «Україна на шляху до Європейського Союзу».

ЦНБ продовжує організовувати виставки художників, фотохудожників та інших майстрів мистецтва.

Бібліотека активно співпрацює з громадськими товариствами міста, з Інформаційними центрами, просвітницькими організаціями, Українською бібліотечною асоціацією, Посольством США в Україні, Інститутом Гете (м. Київ), Британським центром, Фондом Грецької культури (м. Одеса), Фондом Левентіса (Кіпр), Французьким культурним центром, Польським домом, Харківським міським товариством греків «Геліос», Вірменським культурним центром та ін.

Розширюються ділові контакти з Латвійською академічною бібліотекою (ЛАБ). У вересні 2007 р. планується офіційний візит делегації співробітників Латвійської академічної бібліотеки, під час якого відбудеться відкриття пересувної книжково-ілюстративної виставки з фондів ЛАБ.

10.4. Наукова діяльність ЦНБ

Протягом 2006 р. співробітники ЦНБ брали участь у міжнародних, республіканських наукових та науково-методичних заходах: конференціях, семінарах, майстер-класах, круглих столах з актуальних питань бібліотечної справи, інформатизації бібліотечної галузі, формування та збереження бібліотечних зібрань. 45 співробітників ЦНБ брали участь у 22 заходах: виступали з доповідями, повідомленнями, презентаціями.

Серед заходів були ознайомчий візит до Штаб-квартири НАТО (Брюссель), «Бібліотека и общество: пути взаимодействия» («Библиополис – XX», м. Рига, Латвія, Латвійська академічна бібліотека), «Інформаційні ресурси: створення, використання, доступ» (у рамках III Міжнародної конференції «Informatio – 2006»), «Бібліотеки и образование: новые аспекты взаимодействия» (ювілейна конференція до 130-річчя від дня утворення бібліотеки Белгородського державного університету, м. Белгород, Росія), «Соціальні комунікації у бібліотечної справі» (майстер-клас професора, завідувача кафедри документознавства Московського університету культури Ю.М. Столярова), «Управління університетом і університетське самоврядування» (на базі національного університету «Києво-Могилянська академія»), «Наука України – за національно-духовний та національно-економічний розвиток» (м. Київ, НАН, Інститут енциклопедичних досліджень), «Сучасні інформаційні технології для бібліотек та менеджмент науково-освітніх мереж» (НТБ НТУУ КПІ м. Київ), «Слов'янство і національно-культурні процеси XXI століття» (Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського м. Київ), «Бібліотеки и информационные ресурсы в современном мире науки, культуры, образования и бизнеса» (АР Крим, м. Судак).

У 2006 р. співробітники ЦНБ підготували 14 публікацій, присвячених ЦНБ, які було надруковано у ЗМІ. У 2007 р. вийшла з друку книга «Бібліотека Харьковского национального университета им. В.Н. Каразина за 200 лет (1805–2005)», автори Н. М. Березюк, І. Г. Левченко, Р. П. Чигринова. Видано 10 та підготовлено до друку 3 бібліографічні показчики, деякі з них: «Издания типографии Харьковского университета в фондах ЦНБ. Ч. 2. 1861–1917 гг.», «Анатолій Миколайович Кондратенко: (До 70-річчя від дня народження)», «Милица Сергеевна Лапина – ученый-языковед», «Рита Никитична Поддубная – профессор Харьковского национального университета им. В. Н. Каразина», «История Центральной научной библиотеки Харьковского национального университета им. В. Н. Каразина (1805–2006)», «Михаил Григорьевич Швалб – библиограф Центральной научной библиотеки Харьковского университета: К 80-летию со дня рождения».

ЦНБ продовжує співробітництво з видавництвом «Енциклопедія сучасної України». У 2006 р. підібрано та відредаговано матеріали для 31 статті про вчених, що мають відношення до нашого університету.

У відділі рідкісних видань та рукописів проводиться перегляд та вивчення іноземних стародруків XVI–XVIII ст., у результаті якого минулого року виявлено автографи відомого вченого–еллініста Є. Булгаріса, вченого П. Палласа, італійського композитора XVIII ст. Н. Піччінні, Харківського єпископа Христофора Суліми та ін. Це дало змогу поповнити картотеку екслібрисів. Намітилися шляхи подальшої співпраці з РДБ (м. Москва) стосовно дослідження і введення в науковий обіг рукопису «Травник» 1534 р. з бібліотеки Івана Грозного, який надійшов до ЦНБ у 1914 р. Було проведено його кодикологічне дослідження. Проведено також науково–дослідну експертизу почерку, яким написано Повний домашній лікарський poradnik XVIII ст., що належав Г. С. Сковороді. За фінансової підтримки фонду Левентіса (Кіпр) відреставровано два грецькі манускрипти у Національному науково–дослідному реставраційному центрі України (м. Київ). З Центром укладено угоду про співробітництво у сфері надання послуг із дослідження, консервації та реставрації грецьких рукописів. У березні 2007 р. ЦНБ відвідав директор Фонду Анастасіоса Г. Левентіса професор Вассос Карагеоргіс – відомий кіпрський учений, видатний археолог та громадський діяч. Метою візиту була презентація колекції грецьких книг, подарованих бібліотеці фондом. Ця колекція започаткувала створення у ЦНБ бібліотеки з історії, культури та мистецтва Греції та Кіпру. 225 книг колекції представлено у відкритому доступі у залі інформаційного сервісу (ЦНБ, кімн. 8-16). Під час візиту проф. Карагеоргіс виступив з лекцією «Жінки у міфології та релігії Кіпру».

У 2006 р. проведено велику роботу з підготовки документів для отримання статусу Національного надбання для фонду рідкісних видань та рукописів ЦНБ і фонду ретровидань.

ЦНБ є центром Харківського зонального методичного об'єднання, яке представляють 34 бібліотеки державних вищих навчальних закладів III–IV рівнів акредитації м. Харкова, Полтавської і Сумської областей. ЦНБ як зональний методичний центр проводить роботу з методичного забезпечення інформатизації бібліотечної галузі, розповсюдження бібліотечних інновацій, розвитку професійної культури бібліотечних кадрів. Головними завданнями є сприяння розвитку бібліотечно-інформаційних ресурсів, формуванню документно–інформаційних фондів, реалізації права користувача на одержання оперативної та повної інформації, впровадженню інформаційних технологій, забезпеченню використання світових інформаційних ресурсів, адаптації бібліотечних кадрів до роботи у нових технологічних та соціально–економічних умовах. ЦНБ підтримує професійні контакти, співпрацює з бібліотеками навчальних закладів усіх рівнів акредитації, публічними бібліотеками та надає методичну допомогу.

У травні 2007 р. на засіданні Вченої ради університету відбулось обговорення проблем ЦНБ. Учена рада університету, відзначивши значні

досягнення за останні роки, визнала, що ЦНБ у своєму розвитку вийшла за межі вузівської бібліотеки та перетворилася на велику науково-інформаційну, соціально-культурну установу, але фінансування бібліотеки не відповідає її типу. Це призвело до того, що гостро постала проблема фізичного збереження унікального фонду рідкісних видань і рукописів. Історична будівля бібліотеки (1831 р., вул. Університетська, 23), яка є пам'ятником архітектури, знаходиться в аварійному стані. Має місце критичне перевантаження літературою всіх приміщень бібліотеки. Виконання рішень Ученої ради «Про стан, проблеми та перспективи розвитку Центральної наукової бібліотеки» від 25.05.2007 р. буде пріоритетним у 2007/2008 навчальному році. Значна увага буде приділена оптимізації структури бібліотеки, розвитку матеріально-технічної бази, пошуку додаткових джерел фінансування за рахунок розширення номенклатури платних послуг, залучення грантів благодійних фондів. Планується у вересні 2007 р. розробити і затвердити «Програму розвитку бібліотеки на 5 років».

═══════ XI ═══════

МІЖНАРОДНІ ЗВ'ЯЗКИ

═══════

11.1. Підготовка кадрів для зарубіжних країн

Протягом 2006/2007 навчального року в університеті навчались близько 1300 іноземних громадян порівняно з 1252 минулого року (близько 930 – на основних факультетах та 370 – на підготовчому відділенні). Порівняно з минулим роком, набір іноземних громадян на всі факультети збільшився. Це збільшення становить 20 %, незважаючи на суттєве зростання вартості навчання. Збільшується і кількість іноземних студентів-випускників підготовчого відділення. Цього року 51 % іноземців першокурсників університету – випускники нашого підготовчого відділення (в минулі роки показник складав 40 %).

Розширилися географічні межі залучення контингенту іноземних студентів. Сьогодні в університеті навчаються громадяни 53 держав, порівняно з 44 країнами в минулому році, з Китаю – 393 особи, Росії – 159 осіб, Йорданії – 94 особи, Туркменистану – 44 особи, В'єтнаму – 36 осіб.

Кількість іноземних аспірантів становить 34 особи, а стажистів – 6 осіб. За звітний рік відбулися 7 успішних захистів кандидатських дисертацій на біологічному, радіофізичному, філологічному та економічному факультетах. Кількість іноземних випускників у минулому навчальному році склала 227 осіб, із яких 106 бакалаврів, 24 спеціаліста, 97 магістрів.

На початку 2006/2007 навчального року на підготовчому відділенні було відкрито новий сучасний лінгафонний клас на 12 місць, оснащений мультимедійною технікою.

На базі Центру міжнародної освіти створено перший в Україні «Український головний центр тестування іноземних громадян з української (російської) мови».

У червні 2007 р. проведено 11-у Міжнародну конференцію «Викладання мов на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки», в якій взяли участь понад 200 науково-педагогічних працівників із 40 ВНЗ України, Білорусі, Молдови, Росії, Германії, Китаю.

Також у червні проведено курси підвищення кваліфікації викладачів російської мови як іноземної, єдині в Україні. До викладання на курсах залучені викладачі Інституту російської мови імені О. С. Пушкіна РАН (м. Москва).

З метою поглиблення міжнародних освітньо-культурних зв'язків спільно з Міжнародним центром освітнього обміну провінції Хебей (КНР) розробляється проект створення на базі Харківського університету Інституту Конфуція.

Для того, щоб іноземні студенти почували себе повноправними учасниками культурного та суспільного життя університету постійно проводяться тематичні уроки-концерти, виставки, творчі вечори, святкуються національні свята країн світу, студенти беруть участь у спортивному та культурному житті університету.

11.2. Міжнародне співробітництво

Діяльність університету в галузі міжнародних зв'язків у 2006/2007 навчальному році розвивалася у кількох напрямках:

- співробітництво з ВНЗ зарубіжних країн;
- відрядження викладачів, співробітників, аспірантів і студентів за кордон для участі в наукових конференціях, на наукову роботу та стажування, на викладацьку роботу, мовні курси тощо;
- прийом іноземних фахівців в університеті;
- участь викладачів, співробітників, аспірантів і студентів у конкурсах для одержання стипендій та грантів міжнародних організацій та фондів.

На цей час університет має угоди про співробітництво, включаючи й міжкафедральну співпрацю зі 105 ВНЗ/організаціями-партнерами в 40 країнах світу. У 2006/2007 навчальному році найбільш успішне співробітництво велося з Білоруським державним університетом (Білорусь); «Великотирновським університетом «Св. Кирило та Мефодій», Софійським університетом Св. Климент Охридський» (Болгарія); Міжнародним центром освітянського обміну провінції Хебей (Китай); Університетом імені Адама Міцкевича в Познані (Польща); Белгородським державним університетом, Московським державним університетом імені М.В. Ломоносова, Інститутом ядерних досліджень РАН (Росія); компанією «Тез Тур» (Туреччина); Університетом імені Фрідріха Олександра в Ерлангені-Нюрнберзі, Інститутом фізики та фізичних технологій Технічного університету Клаусталя (ФРН). Протягом вищезазначеного періоду університет підписав угоди про співробітництво з Білоруським державним університетом (Білорусь); Гілдхолл Коледжем (Велика Британія); Інститутом фізики імені Е.Л. Андронікашвілі Грузії (Грузія); Педагогічним університетом провінції Фуджань, Хебейським університетом економіки і торгівлі, Хебейським університетом науки і техніки (КНР); Інститутом вищої та середньої освіти Африки (Лівія); Християнською Богословською Академією у Варшаві (Польща); Інститутом загальної історії РАН (Росія); Університетом м. Алеппо (Сирія). На новий п'ятирічний термін продовжено договір з Московським державним університетом ім. М. В. Ломоносова.

У міжнародному співробітництві активно беруть участь факультети: геолого-географічний, іноземних мов, історичний, соціологічний, фізико-технічний, фізичний, філософський; Центр міжнародної освіти; НДІ астрономії; Центральна наукова бібліотека. Усього за 2006/2007 навчальний рік кількість відряджених за кордон викладачів, співробітників, докторантів, аспірантів і студентів університету за всіма напрямками склала 525 осіб (з них

викладачів, співробітників та докторантів – 356 осіб, аспірантів та студентів – 169 осіб), які виїжджали до 48 країн. Це були фахівці і студенти всіх факультетів, але найбільше закордонних відряджень було на факультетах іноземних мов, історичному, механіко-математичному, соціологічному, фізико-технічному, фізичному та НДІ астрономії.

Результати закордонних відряджень викладачів, співробітників, докторантів, аспірантів, студентів, а також результати міжвузівського співробітництва в 2006/2007 навчальному році були відображені в 253 статтях, 4 підручниках, 5 навчальних посібниках, 2 спецкурсах; зроблено 478 доповідей на міжнародних наукових конференціях за кордоном і в Україні, захищено 5 кандидатських дисертацій. Найбільших результатів досягнуто на фізико-технічному, радіофізичному, механіко-математичному, фізичному, філософському, хімічному факультетах та в НДІ астрономії.

Університет прийняв із-за кордону, в тому числі в межах міжвузівського співробітництва, 866 осіб з 46 країн світу. Майже всі факультети приймали іноземців, але найбільше всього їх було на факультетах геолого-географічному, іноземних мов, історичному, механіко-математичному, радіофізичному, соціологічному, філософському, фундаментальної медицини, хімічному.

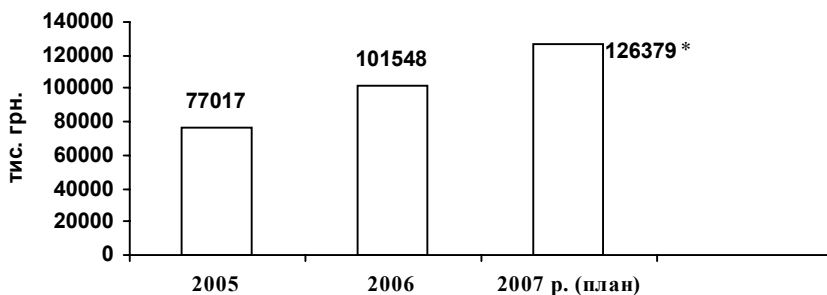
Протягом 2006/2007 навчального року викладачі, співробітники, докторанти, аспіранти і студенти всіх факультетів університету взяли участь у 56 конкурсах для одержання стипендій та грантів різних міжнародних організацій та фондів 21 країни світу. Найактивнішими були факультети: біологічний, економічний, іноземних мов, історичний, міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу, соціологічний і філологічний. Фіналістами конкурсів та одержувачами грантів стали 59 осіб.

Зростає авторитет Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна на міжнародному рівні. У 2006/2007 навчальному році університет відвідали послы КНР, Литви, Лівану, Малі, Норвегії, США, Танзанії, Угорщини, ФРН, Чехії; представники посольств Йорданії, Китаю, Норвегії, Польщі, Росії, США, Чехії, ректор МДУ М. В. Ломоносова академік РАН В. А. Садовнічий, які виступали з лекціями перед студентами та викладачами університету та брали участь у роботі конференцій та круглих столів.

XII

ФІНАНСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Загальний бюджет університету у 2007 р., визначений у розмірі 126 мільйонів 379 тис. грн. (рис. 12.1)

* в тому числі наука – 13789,7 тис.грн.

Рис. 12.1. Загальні надходження до бюджету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна в 2005-2007 роках (тис. грн.)

Збільшилися як надходження з держбюджету, так і спеціальні кошти університету (рис. 12.2, 12.3)

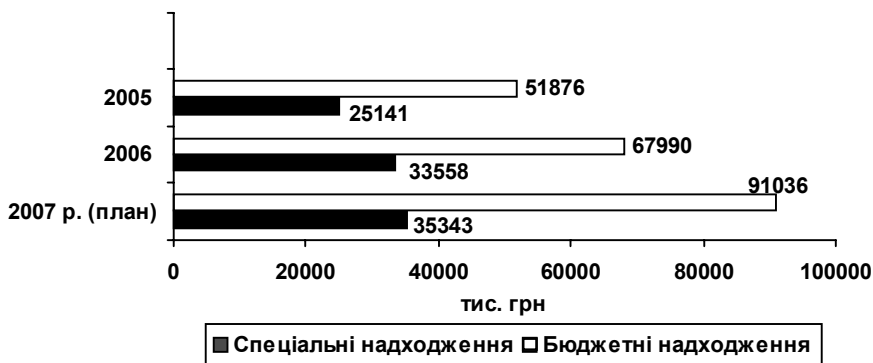

Рис. 12.2. Надходження бюджетних і спеціальних коштів до університету 2005–2007 рр. (тис. грн.)

В 2006/2007 навчальному році в сфері навчання за кошти фізичних та юридичних осіб існували наступні тенденції. У зв'язку із припиненням набору на заочну форму за місцем проживання не зросла кількість студентів-контрактників нестационарної форми навчання, але загальна кількість студентів-контрактників зросла за рахунок стаціонарної форми (рис. 12.4). Крім того, завдяки збільшенню оплати за навчання та кількості студентів стаціонарної форми навчання у порівнянні із студентами-заочниками надходження у загальноуніверситетський бюджет зросли більш ніж на 6,6 млн. грн. (рис. 12.3, 12.5).

Крім того, у 2006/2007 році намітилась тенденція до збільшення іноземних громадян у загальній кількості студентів-контрактників по факультетах університету (рис. 12.6).

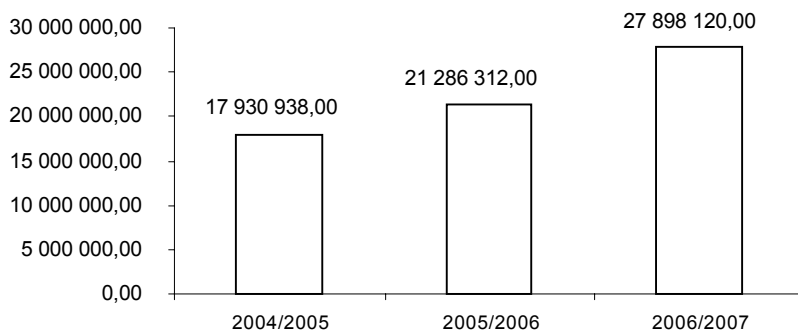

Рис. 12.3. Динаміка надходжень коштів (грн.) за навчання

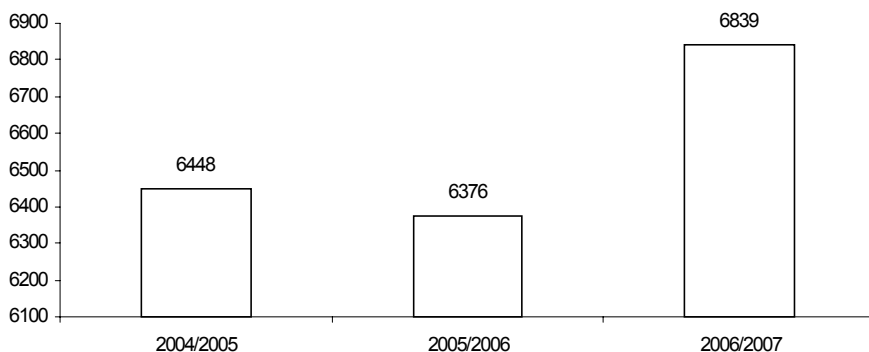

Рис. 12.4. Динаміка кількості контрактів, укладених зі студентами (громадянами України та іноземцями)

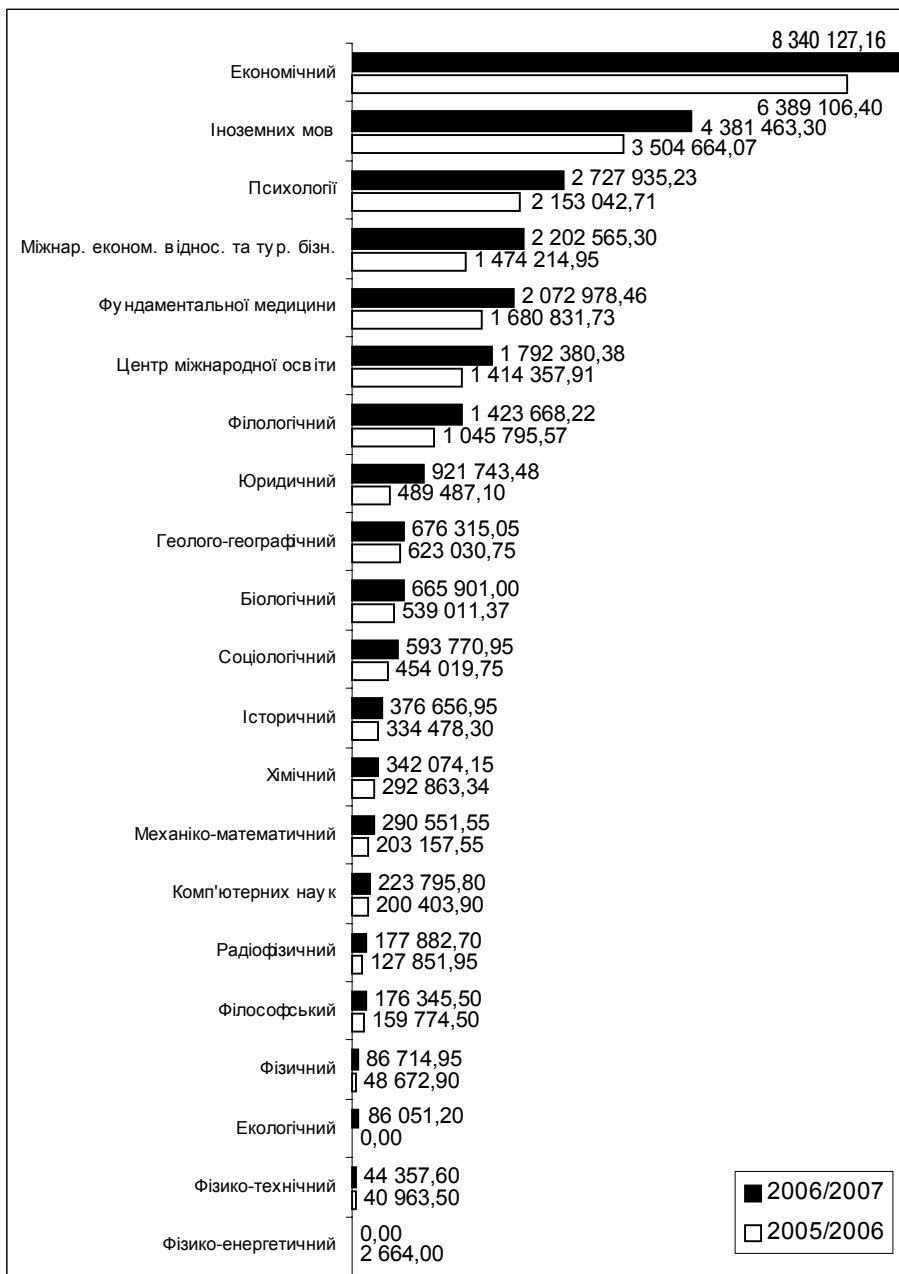

Рис.12.5 . Надходження коштів за навчання у 2005/2006 та 2006/2007 навчальних роках

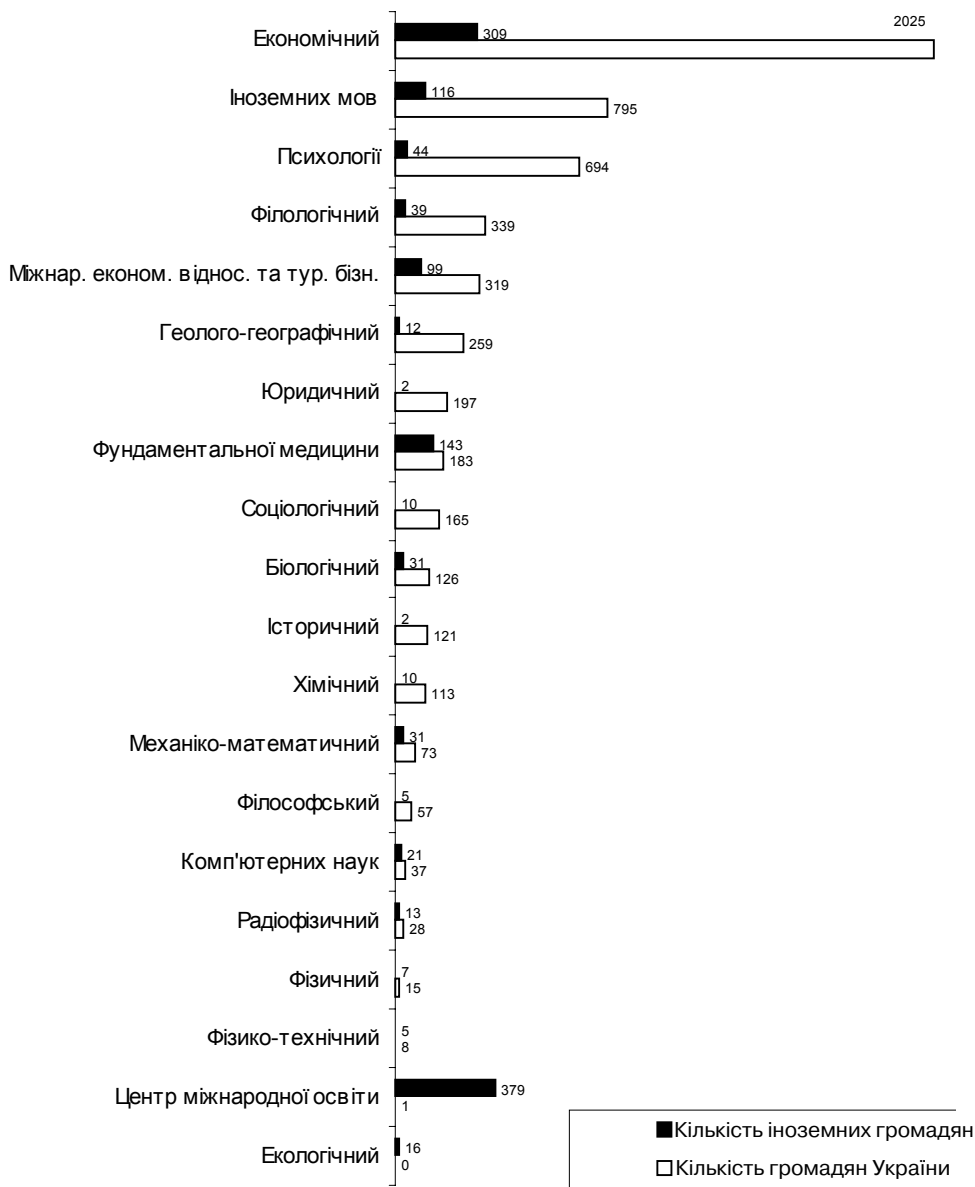

Рис.12.6 . Кількість контрактів, укладених зі студентами у 2006/2007 навчальному році на факультетах університету

Надходження та видатки бюджетних коштів у 2006/2007 рр. відображені в табл. 12.1, 12.2.

Таблиця 12.1

**Надходження та фактичні видатки з бюджетних коштів у
2006/2007 навчальному році (тис. грн.)**

Показник	2006 р., тис. грн.		2007 р. (I півріччя), тис. грн.	
	Надходження	Фактичні видатки	Надходження	Фактичні видатки
Заробітна плата та нарахування	44739,3	44739,3	30495,3	30495,3
Стипендії	12145,6	11130,9	7263,2	7263,2
Комунальні послуги	6333,2	6333,2	4457,6	4448,0
Утримання ВНЗ (обладнання, матеріали, відрядження, видавнича діяльність й ін.)	1771,9	1706,1	1395,7	1171,4
Капітальний ремонт	3000,0	3000,0	1070,0	1070,0
Виконання зобов'язань за колективною угодою	-	-	-	-
РАЗОМ	67990,0	66909,5	44681,8	44447,9

Таблиця 12.2

**Фактичні видатки на основних напрямках
спеціальних фондів у 2006/2007 навчальному році (тис. грн.)**

Показник	2006 р., тис. грн.	2007 р., тис. грн.	
	Спецрахунок	План (I півріччя)	Фактично (I півріччя)
Заробітна плата та нарахування	14246,1	11901,3	12003,2
Стипендії	—	—	—
Комунальні послуги	225,1	524,5	136,7
Утримання ВНЗ (обладнання, матеріали, відрядження, видавнича діяльність й ін.)	7294,6	3119,0	4234,1
Капітальний ремонт	2848,9	1946,8	1416,7
Виконання зобов'язань за колективною угодою	3563,7	1740,0	2325,7
РАЗОМ	28178,4	19231,6	20116,4

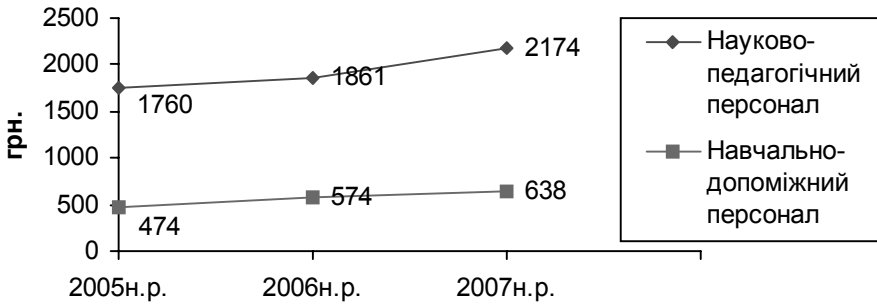

Рис.12.8. Середньомісячна заробітна плата в 2006/2007 рр.

Заробітна плата за 2007 рік у порівнянні з 2006 роком станом на 01.08.07 збільшена у зв'язку з підвищенням посадових окладів, згідно з постановами Кабінету Міністрів України та наказом Міністерства освіти і науки з 01.12.06 на 6,7%, з 01.04.07 – на 5%, з 01.06.07 – на 17% та з 01.07.07 – на 4,76%.

Таким чином, середньомісячна заробітна плата науково-педагогічного персоналу збільшилася в порівнянні з 2006 роком на 19%, навчально-допоміжного персоналу – на 11,2%(рис. 12.8).

XIII

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ, ОЗДОРОВЛЕННЯ ВИКЛАДАЧІВ, СПІВРОБІТНИКІВ, СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТУ ТА ЇХ ДІТЕЙ, ПОЛІПШЕННЯ ЖИТЛОВО-ПОБУТОВИХ УМОВ

13.1. Соціальний захист працівників

У 2006/2007 навчальному році адміністрація університету разом профспілками постійно дбала про

- посилення соціального захисту працівників університету;
- поліпшення умов праці й охорони праці;
- вирішення питань, спрямованих на поліпшення житлово-побутових умов;
- організацію оздоровлення та відпочинку працівників та їх дітей

З фонду соціального захисту у 2006/2007 році було витрачено близько 1 млн грн. позабюджетних коштів. На фінансування «Комплексних заходів з охорони праці» витрачено 293 тис. грн. Уперше було проведено огляд-конкурс з охорони праці у номінації «Найкращий комп'ютерний клас». З 23 по 28 квітня 2007 р. пройшов «Тиждень охорони праці». Комісія профкому та відділ охорони праці організували заняття для профактиву, підготували виставки за темою, перевірили документацію.

Ректорат і профком домоглися зміни статусу Будинку молодих спеціалістів. 30 березня 2007 року отримано документ від комунального підприємства «Харківське міське бюро технічної інвентаризації» за № 14091171 «Про реєстрацію права власності на нерухоме майно». У сфері постійної уваги адміністрації і профкому знаходиться завершення реконструкції гуртожитку по вул. О.Яроша, 11-а в житловий будинок для працівників університету.

Восени 2007 року буде проведено роботу з підготовки нового проекту Колективного договору між адміністрацією університету та трудовим колективом на 2008/2009 рр. на підставі чинного законодавства, нормативних документів МОН України, пропозицій від членів профспілки, було проведено активне обговорення проекту в структурних підрозділах.

Комісія соціального страхування, яка складається на паритетних засадах з представників адміністрації та профкому, вирішувала питання надання путівок на санаторне лікування, приймала рішення про оплату листків непрацездатності, разових виплат при народженні дитини, по догляду за дитиною до досягнення

нею трирічного віку тощо. За 2006/2007 навчальний рік працівники університету одержали 76 санаторних путівок з Фонду соціального страхування.

Діти працівників університету відпочивали влітку в Криму та дитячих оздоровчих таборах Харківської області. В дитячих оздоровчих таборах цього року оздоровлено 70 дітей працівників. Загальна дотація профкому на оздоровлення дітей склала 19500 грн.

У спортивно-оздоровчому таборі «Фігуровка» відпочивали близько 30 працівників і членів їх сімей. На базі біологічної станції «Гайдари» вперше створено умови для відпочинку вихідного дня та літнього відпочинку працівників університету. Влітку 2007 р. 30 працівників університету і члени їх сімей відпочивали у пансіонатах Чорноморського узбережжя: Алушка, Коктебель, Бахчисарай (с. Берегове).

У 2006/2007 навчальному році 790 працівникам університету надано профспілкову матеріальну допомогу на суму 128000 грн.

На Новорічні свята діти працівників отримали подарунки, на їх придбання профком виділив 20000 грн. Від Фонду соціального страхування подарунки видано усім дітям до 14 років, від профспілки подарунки отримали і 14-річні діти. У грудні 2006 року відбулася виставка дитячої творчості, всі діти були запрошені на університетську ялинку. Для проведення новорічного свята для дітей молодшого віку запрошено акторів театру музичної комедії. Уперше відбулося різдвяне свято для дітей, які відпочивали влітку в таборі «Ікаренятко». Діти відвідали новорічні вистави у Будинку актора, Ляльковому театрі, театрі «Мадрігал», БК залізничників, Будинку вчених, новорічну виставу у цирку.

За заявками працівників було організовано 8 екскурсій пам'ятними місцями Харківської області.

З метою поглиблення співпраці в обміні досвідом із профспілкової роботи в первинних профспілкових організаціях університетів, профбюро факультетів та підрозділів профспілковими комітетами Київського національного університету імені Тараса Шевченка та Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна у жовтні 2006 року було підписано договір про співробітництво між профспілковими організаціями університетів. Договором передбачено розширення взаємодопомоги у соціальних програмах університетів, обмін спортивними командами, колективами художньої самодіяльності співробітників і студентів, організація відпочинку та оздоровлення співробітників і студентів на університетських базах, сприяння проходженню навчальних практик студентами, обмін групами дітей та школярів співробітників університетів під час Новорічних та Різдвяних свят, сприяння розвитку наукового співробітництва.

13.2. Соціальний захист, оздоровлення та відпочинок студентів

Заходи з соціального захисту передбачені Угодою між адміністрацією університету та профкомом. Угода визначає спільні дії адміністрації університету та профспілкової організації з забезпечення прав та інтересів студентів, аспірантів і докторантів. Хід виконання Угоди обговорювався на профспілковій конференції 27 березня 2007 р. Рішенням конференції Угода

визнана в цілому виконаною. У повному обсязі профінансовано витрати з Фонду соціального захисту студентів і аспірантів на матеріальну допомогу та премії. Так, на оздоровлення і матеріальну допомогу малозабезпеченим студентам, студентам із числа дітей-сиріт, інвалідів і чорнобильців було витрачено коштів на суму 189388 грн. За особливі успіхи у навчанні та науковій роботі, участь у спортивному та культурному житті університету було виплачено премій на суму 158237 грн.

Одним із основних напрямів роботи є проведення заходів із оздоровлення й відпочинку. Протягом навчального року студенти мали можливість оздоровитися в санаторії-профілакторії «Буревісник». За звітний період пройшло лікування близько 1000 студентів. У першу чергу цією можливістю скористалися студенти, що знаходяться на диспансерному обліку. Узимку члени профспілки оздоровилися в Закарпатській області на базі «Високі Карпати». По путівкам з 40 % знижкою відпочило 82 студента.

Літній відпочинок студентів і аспірантів традиційно проходить у спортивно-оздоровчому таборі університету «Фігуровка». Протягом року адміністрацією університету було виділено 70 тис. грн. на розвиток матеріально-технічної бази табору. Запланована часткова реконструкція табору. Незважаючи на значне підвищення цін на продукти харчування і комунальні послуги, вартість путівки до спортивно-оздоровчого табору «Фігуровка» залишилась на мінімальному рівні і склала для студентів 100 грн. на заїзд (20 % від повної вартості).

Також влітку студентам був запропонований відпочинок на оздоровчих базах Чорного моря за путівками із 40 % знижками за рахунок Фонду соціального захисту студентів і аспірантів. Особлива увага була приділена оздоровленню студентів пільгових категорій (студенти-інваліди, чорнобильці, сироти), безкоштовні путівки були надані 16 таким студентам. У цілому на Чорноморському узбережжі відпочило 90 студентів.

У зв'язку зі збільшенням кількості студентів, які навчаються в університеті, виникла гостра потреба у додаткових місцях у гуртожитках. Зважаючи на це, протягом останнього року було введено в експлуатацію 8 кімнат на 24 ліжко-місця в гуртожитку № 9. Навесні 2007 р. житлово-побутовою комісією разом із адміністрацією університету та студрадами гуртожитків було проведено конкурс на кращі кімнати в гуртожитках. Переможці конкурсу були звільнені від сплати за проживання та нагороджені цінними подарунками. Активно проводилася робота щодо оформлення житлових субсидій студентам університету, які проживають у гуртожитках. У 2006/2007 навчальному році житлову субсидію оформили 792 студенти. Особлива увага приділялася студентам пільгових категорій, які мешкають у гуртожитках, такі студенти звільнюються від сплати за проживання або мають знижки.

Значна увага приділялася покращанню матеріальної бази студентських гуртожитків. З 01.09.06 р. по 01.08.07 р. частково відремонтовано гуртожитки №5, 6, 7, 9, 10, 11 та встановлено нові бойлерні в гуртожитках №2, 4 та 10 на загальну суму 1 млн. 82 тис.грн.

За період з 01.09.06 р. по 01.08.07 р. витрати на утримання гуртожитків склали 1 млн.736 тис. грн., з них:

– на придбання меблів та обладнання	– 314 тис. грн.;
– на придбання м'якого інвентарю	– 38 тис. грн.;

– на поточний ремонт сантехсистем гуртожитків	– 45 тис. грн.;
– на поточний ремонт електромереж гуртожитків	– 16 тис. грн.;
– на інше обладнання та послуги: обладнання	
(лічильники, насос, ксерокс та інше)	– 39 тис. грн.
миючі засоби	– 9 тис. грн.
медогляд співробітників	– 1 тис. грн.
прання білизни	– 52 тис. грн.
вивіз сміття	– 80 тис. грн.
будівельні матеріали	– 10 тис. грн.
прибиральний інвентар	– 4 тис. грн.
дератизація м'якого інвентарю	– 5 тис. грн.
інші матеріали (скло, фарби, канц. товари, баки для сміття тощо)	– 30 тис. грн.
навчання співробітників з пожежної безпеки	– 1 тис. грн.
технічне обслуговування вогнегасників	– 9 тис. грн.
ремонт газових лічильників	– 1 тис. грн.

Разом з тим, стан гуртожитків залишається незадовільним, що суттєво обмежує подальший розвиток соціальної сфери університету.

Спільно з «Промислово-страховою компанією» профспілковий комітет проводив роботу щодо страхування студентів університету від нещасних випадків. У минулому навчальному році було застраховано 1034 студентів.

З нових напрямів діяльності профкому можна відзначити співпрацю з «ПриватБанком» відносно оформлення кредитних карток «Універсальна». Для студентів університету було оформлено і розповсюджено 250 карток, у тому числі, 50 кредитних карток було безкоштовно виготовлено для студентів із числа дітей-сиріт. Крім цього, протягом року в профкомі для студентів оформлювалися міжнародні студентські посвідчення – ISIC та EURO<26.

Окремим напрямом роботи було формування молодіжних трудових загонів (МТЗ) для роботи на об'єктах університету. Влітку 2007р. в них працювало 52 студенти.

Підвищився статус профспілкової організації університету серед профорганізацій інших ВНЗ України. Так, восени 2006 р. голову профкому, Махновського С. С., було обрано головою обласного відділення Асоціації правозахисних організаторів студентів України (АПОС України), а в червні 2007 р. її Віце-президентом. У квітні 2007 р. за дорученням Федерації профспілок України Махновський С. С. представляв Профспілку працівників освіти і науки України на навчальному семінарі з мотивації профспілкового членства в Академії праці і соціальних відносин (м. Москва, Російська Федерація).

Упродовж року активно працювала комісія з працевлаштування студентів і випускників. Було створено електронну базу даних студентів, які бажають працевлаштуватися. Періодично надавалася інформація в ЗМІ щодо роботи комісії. На презентації до університету постійно запрошувались представники компаній роботодавців. За навчальний рік було працевлаштовано 78 студентів.

==== XIV ===== ГОСПОДАРЧІ РОБОТИ

Господарчими й інженерними службами університету виконано значний обсяг робіт, пов'язаних із забезпеченням життєдіяльності університету, підтриманням у належному стані та подальшим розвитком матеріально-технічної бази навчально-виховного та науково-дослідного процесів.

Постійна увага приділялася вдосконаленню господарчої діяльності, капітальному та поточному ремонту, підтриманню в належному технічному стані всіх 43 об'єктів університету – навчальних корпусів, гуртожитків, науково-дослідних лабораторій, спортивних споруд, баз навчальної практики і особливо навчального корпусу на пл.Свободи,6. Будівля Північного навчального корпусу потребує термінового виконання великих обсягів робіт з капітального ремонту значних ділянок покрівлі, інженерних мереж електро-, тепло- та водопостачання, ліквідації аварійного стану внутрішніх фасадів, ліфтового господарства та значної кількості приміщень загальним обсягом робіт на декілька мільйонів гривень.

Господарчі й інженерні служби університету торік продовжували вести першочергові роботи з капітального ремонту другої половини покрівлі будівлі Північного корпусу, поточний ремонт аудиторій, приміщень кафедр, деканатів, коридорів, місць загального користування, інженерних мереж, роботи з благоустрою прилеглої території та телефонізації приміщень.

Зокрема, було здійснено:

- капітальний ремонт першої половини м'якої покрівлі лівого боку будівлі (корп.2) та ліквідовано аварійний стан покрівлі над спортивною залюю;
- капітальний ремонт внутрішньої ливневої каналізації корпусів №1, 2;
- реконструйовано санвузли на 3 та 4 поверхах, де розташовані соціологічний та юридичний факультети;
- виконано значний обсяг робіт із капітального ремонту приміщень та коридорів на 3, 4, 5 поверхах та капітально відремонтовані пішохідні сходи з 1 до 6 поверхи правого боку будівлі (корпус №1);
- продовжено капітальний ремонт аварійних ділянок фасадів правого боку будівлі (корпус №1);
- виконано капітальний ремонт системи опалення та, частково, водопостачання правого боку будівлі (корпус №1);
- відремонтовано покрівлі та фасади електропідстанцій будівлі Північного корпусу.

Загальна сума витрат на це склала 1,624 млн грн, з них 1,241 млн грн бюджетних та 0,383 млн грн позабюджетних коштів.

Протягом 2006/2007 навчального року виконувалися роботи з ліквідації аварійного стану головного навчального корпусу університету, зміцнення навчальної бази, покращання енергопостачання, ремонту інженерних мереж тощо. На виконання цих заходів витрачено 446,0 тис. грн, з яких 287,0 тис. грн. – бюджетні та 159,0 тис. грн – позабюджетні кошти університету.

Усього з початку робіт, пов'язаних із ліквідацією аварійного стану будівлі головного навчального корпусу (1996 р.), на капітальний ремонт, технічне обстеження й реконструкцію несучих конструкцій цього корпусу витрачено 18,68 млн грн, з яких 11,62 млн грн – бюджетне фінансування та 7,06 млн грн – позабюджетні кошти університету. Таким чином на сьогодні профінансовано вже 77 % необхідного обсягу, який за висновком «Укрдержінвестекспертизи» визначений у розмірі 24,248 млн грн. За всі ці роки виконано значний обсяг робіт, але і зробити ще треба дуже багато.

Впродовж 2006/2007 навчального року в головному навчальному корпусі виконано такі роботи:

- проведено заходи з ліквідації аварійного стану несучих колон у цоколі корпусів 3, 6, 7;

- закінчено капітальний ремонт приміщень 4 поверху 12 корпусу (Центр міжнародної освіти);

- виконано капітальний ремонт покрівель корпусів 4, 5;

- обладнано виходи з навчального корпусу до господарчого двору університету;

- побудовано перекриття у недіючій вентиляційній шахті 12 корпусу (з 3-го по 7-й поверхи), що дало можливість додатково облаштувати 5 службових приміщень;

Виконано значний обсяг робіт на об'єктах, розташованих за межами головного навчального корпусу. Загальний кошторис цих робіт складає 4,27 млн грн, з яких 2,01 млн грн – бюджетні кошти, 2,26 млн грн – позабюджетні кошти університету, зокрема:

- у результаті реконструкції вітражів сходових клітин у гуртожитках № 9, 11 побудовано 18 нових житлових кімнат;

- у гуртожитку № 7 капітально відремонтовано 2 поверх, у тому числі 10 кімнат, 5 санвузлів, 1 кухню, 2 душові кімнати, тепlopункт та запасний вихід;

- закінчено капітальний ремонт місць загального користування у гуртожитках № 5, 6;

- відремонтовано вхід до гуртожитку №5;

- відремонтовано теплові пункти у гуртожитках №2, 4, 5, 10, 11, вводи холодної води і тепла у гуртожитках №4,10, 11, 12 та спорткомплексі «Каразінський».

- виконано ремонт приміщень Чугуївської спостережної станції НДІ астрономії (с. Граково) та приміщення бункеру прискорювача фізико-технічного факультету (пр. Курчатова,31);

- ведуться роботи з капітального ремонту душових та умивальних кімнат на 4 та 5 поверхах санаторію-профілакторію «Буревісник»;

- розгорнуто будівництво нової котельної для опалення будівель НДІ астрономії;

– запроєктовано новий навчальний корпус НДІ астрономії та ведуться підготовчі роботи для початку його будівництва;

Ремонтно-будівельною дільницею університету впродовж року виконано роботи майже на 1,1 млн грн, а саме:

– в головному навчальному корпусі відремонтовано 55 аудиторій, у тому числі 4 іменні аудиторії;

– відремонтовано приміщення медичного пункту університету, цілий ряд приміщень ЦНБ, профілакторію, музею природи, бухгалтерії, приймальної комісії, НДІ астрономії, баз навчальної практики біологічного, радіофізичного та геолого-географічного факультетів;

– відремонтовано 36 приміщень у Північному навчальному корпусі.

Сантехнічною службою університету виконано значний обсяг робіт із капітального та поточного ремонту інженерних мереж на об'єктах університету на загальну суму 471,75 тис. грн.

Значна увага приділялася своєчасній підготовці до роботи підрозділів університету в умовах осінньо-зимового періоду 2006-2007 рр. та забезпеченню безперебійної роботи мереж опалення в зимовий період.

З цією метою було відремонтовано та замінено близько 1550,0 м трубопроводів теплопостачання та водопостачання головного навчального корпусу, навчального корпусу по пр. Леніна, 20, гуртожитків студмістечка та інших об'єктів. Встановлено близько 300 нових секцій радіаторів опалення, більше 230 одиниць сантехнічної арматури. Замінені застарілі бойлерні установки з низьким коефіцієнтом корисної дії в гуртожитках №№ 2, 4, 10 та спортивному комплексі «Каразінський».

Крім того, лише в Північному навчальному корпусі сантехнічною службою виконано великий обсяг робіт з ремонту інженерних мереж. Демонтовано старих та встановлено 1289 нових секцій нагрівальних приладів; замінено 569 м трубопроводів тепло-, водопостачання та каналізації; проведено капітальний ремонт теплової повітряної завіси головного входу будівлі.

Виконання комплексу заходів з підготовки до роботи в зимових умовах дало можливість забезпечити безперебійне енергозабезпечення всіх університетських підрозділів навчального, науково-дослідного та житлово-побутового призначення.

Електрослужбою університету відремонтовано освітлення й інше електроустаткування в аудиторіях, комп'ютерних класах, приміщеннях загального користування на суму 226,8 тис. грн. У Північному корпусі замінено силовий кабель живлення та розроблено проект реконструкції ТП-538. У гуртожитках університету йде заміна звичайних світильників на енергозберігаючі. У гуртожитку №7 (вул. Артема, 46) реконструйовано ТП-357, а у гуртожитку №11 виконуються роботи по заміні застарілих електрощитків. Усього на виконання всіх вищезазначених робіт витрачено 389,8 тис. грн.

Інженерними службами університету упорядковано облік реально спожитої теплової енергії, природного газу та електроенергії. Порівняно з минулим роком споживання теплової енергії зменшилося на 2342 Гкал, або на 14%; природного газу – на 36364 тис. м³, або на 23%, електроенергії – на 853910 кВт.год або на 10,3 %.

Господарчим відділом виконано значний обсяг робіт з підтримання у належному санітарному стані приміщень та благоустрою прилеглих територій, створенню належних умов для роботи працівників та студентів університету.

За цей час зібрано та вивезено близько 1500 м³ побутового сміття, будівельних відходів та снігу; відновлено 1430,0 м² газонів та висаджено 4250 шт. квітів, відремонтовано більше 1335 одиниць меблів; зачищено близько 5,0 тис.м² підлоги від гумок, вимито 3,7 тис. вікон та пофарбовано 920 парт.

Активну участь у господарчих роботах, особливо у літній період, беруть студенти університету.

Службою головного механіка приділялася значна увага забезпеченню надійної роботи ліфтів у навчальних корпусах і гуртожитках, обслуговуванню верстатного і холодильного обладнання, годинника на головній будівлі університету. Організовано навчання та переатестацію працівників, які обслуговують верстатне обладнання та ліфти. На ці заходи витрачено 51, 3 тис.грн.

Утилізовано більше 2,5 т відпрацьованих хімічних речовин та більше 5,0 тис. шт. ламп денного освітлення, акумуляторних батарей, автомобільних покришок, відпрацьованих мастил на загальну суму 10,9 тис.грн.

Виконувалися заходи із забезпечення техніки безпеки та охорони праці, передбачені колективною угодою між адміністрацією та трудовим колективом університету. Торік при плані 206,5 тис. грн на це фактично було витрачено 292,8 тис.грн.

Особлива увага приділялася покращенню стану протипожежної безпеки на об'єктах університету. Загальна вартість ремонтних та спеціальних робіт, пов'язаних з покращенням протипожежного стану об'єктів університету, за минулий рік склала 153,5 тис.грн.

==== XV =====
РЕЙТИНГ КАФЕДР
ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДІЯЛЬНОСТІ
У 2006/2007 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ
=====

Рейтинг кафедр природничого профілю

Кафедра	Зав. кафедри	Кількість штатних одиниць науково-педагогічних і наукових працівників	Кількість балів	Рейтинг
1	2	3	4	5
АСТРОНОМІЇ	Грецький А. М.	4,42	94,2	21,3
МАТЕРІАЛІВ РЕАКТОРБУДУВАННЯ	Азаренков М. О.	8	164	20,5
ТЕОРЕТИЧНОЇ ФІЗИКИ	Срмолаєв О. М.	8	160,8	20,1
МІНЕРАЛОГІЇ, ПЕТРОГРАФІЇ ТА КОРИСНИХ КОПАЛИН	Фик І. М.	4,15	83	20,0
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ І РЕГІОНОЗНАВСТВА	Немець Л. М.	4,3	82,5	19,2
ГІДРОГЕОЛОГІЇ	Немець К. А.	5,1	93,5	18,3
ГЕНЕТИКИ І ЦИТОЛОГІЇ	Воробйова Л. І.	9,25	150	16,2
МАТЕМАТИЧНОЇ ФІЗИКИ ТА ОБЧИСЛЮВАЛЬНОЇ МАТЕМАТИКИ	Чусшов І. Д.	10,7	171	16,0
ФІЗИЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ ТА КАРТОГРАФІЇ	Левицький І. Ю.	9,65	152	15,8
ПЕДІАТРІЇ АКУШЕРСТВА ТА ГІНЕКОЛОГІЇ	Коренев М. М.	7,07	111	15,7
ФІЗИКИ КРИСТАЛІВ	Гриньов Б. В.	5,2	77,9	15,0
ВНУТРІШНІХ ХВОРОБ	Яблчанський М. І.	10,3	149	14,4
ГЕОМЕТРІЇ	Борисенко О. А.	9	126	14,0
ФІЗІОЛОГІЇ ЛЮДИНИ І ТВАРИН	Бондаренко В. А.	6,25	83,9	13,4
ТЕОРЕТИЧНОЇ ЯДЕРНОЇ ФІЗИКИ	Бережной Ю. А.	10,9	145	13,3

1	2	3	4	5
ФІЗИКИ ТВЕРДОГО ТІЛА	Зиман З. З.	7,25	95,2	13,1
ХІРУРГІЧНИХ ХВОРОБ	Хворостов Є. Д.	10,75	130	12,1
ТЕОРЕТИЧНОЇ РАДІОФІЗИКИ	Колчигін М. М.	13,45	153	11,4
ФІЗІОЛОГІЇ ТА БІОХІМІЇ РОСЛИН	Жмурко В. В.	6	68,1	11,3
ЗООЛОГІЇ ТА ЕКОЛОГІЇ ТВАРИН	Утевський А. Ю.	6,75	69,6	10,3
ФІЗИЧОЇ ХІМІЇ	Мчедлов- Петросян М. О.	8,65	89,1	10,3
ХІМІЧНОЇ МЕТРОЛОГІЇ	Логінова Л. П.	9,5	96,9	10,2
МОДЕЛЮВАННЯ СИСТЕМ І ТЕХНОЛОГІЙ	Лазурик В. Т.	5,05	51,1	10,1
ФІЗИКИ НИЗЬКИХ ТЕМПЕРАТУР	Оболенський М. О.	12,9	130	10,1
ХІМІЧНОГО МАТЕРІАЛОЗНАВСТВА	Холін Ю. В.	6,8	67,1	9,9
ТЕОРЕТИЧНОЇ МЕХАНІКИ	Кізілова Н. М.	9,11	87,3	9,6
МІКОЛОГІЇ ТА ФІТОІМУНОЛОГІЇ	Глушенко В. І.	5,8	53,3	9,2
ГЕОГРАФІЧНОГО МОНІТОРІНГУ І ОХОРОНИ ПРИРОДИ	Черваньов І. Г.	12,8	118	9,2
ФІЗИЧНОЇ І БІОМЕДИЧНОЇ ЕЛЕКТРОНІКИ ТА КОМПЛЕКСНИХ ІНФОРМ. ТЕХНОЛОГІЙ	Катрич В. О.	11,25	102	9,0
ЗАГАЛЬНОЇ ФІЗИКИ	Андерс О. Г.	12,2	109,5	9,0
ТЕОРЕТИЧНОЇ ТА ПРИКЛАДНОЇ ІНФОРМАТИКИ	Жолткевич Г. М.	9	80,1	8,9
КОСМІЧНОЇ РАДІОФІЗИКИ	Тирнов О. Ф.	33,19	267	8,1
ГЕОЕКОЛОГІЇ ТА КОНСТРУКТИВНОЇ ГЕОГРАФІЇ	Некос В. Ю.	23,47	184,5	7,9
ТЕОРІЇ ФУНКЦІЙ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ	Фаворов С. Ю.	9,9	77,8	7,9
ЗАГАЛЬНОЇ ТА КЛІНІЧНОЇ ІМУНОЛОГІЇ І АЛЕРГОЛОГІЇ	Попов М. М.	9	70,5	7,8
КВАНТОВОЇ РАДІОФІЗИКИ	Свіч В. А.	17,41	130	7,5
ФІЗИЧНОЇ ОПТИКИ	Агєєв Л. О.	7	52	7,4
НЕОРГАНІЧНОЇ ХІМІЇ	В'юник І. М.	5,85	43,3	7,4
МАТЕМАТИЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ ТА ПРОГРАМ. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	Руткас А. Г.	8,4	61,8	7,4
ТЕОРЕТИЧНОЇ ХІМІЇ	Жолновач А. М.	9,52	70	7,3
БІОХІМІЇ	Перський Є. Е.	14,9	109,3	7,3
ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ ФІЗИКИ	Лебедев В. П.	19,45	138	7,1
ФІЗИКИ НВЧ	Звягінцев А. О.	13,25	94,2	7,1
МАТЕМАТИЧНОГО АНАЛІЗУ	Гордевський В. Д.	14,15	100	7,1
БОТАНІКИ	Догадіна Т. В.	7,28	51	7,0

1	2	3	4	5
ФІЗИКИ ПЛАЗМИ	Муратов В. І.	12,82	85,8	6,7
ДИФЕРЕНЦІАЛЬНИХ РІВНЯНЬ ТА КЕРУВАННЯ	Коробов В. І.	8,87	59,2	6,7
ЦИВІЛЬНОЇ ОБОРОНИ, МЕДИЦИНИ КАТАСТРОФ ТА ОСНОВ МЕДИЧНИХ ЗНАТЬ	Савченко В. М.	14,25	94,5	6,6
ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ ЯДЕРНОЇ ФІЗИКИ	Залюбовський І. І.	35,45	233,3	6,6
ФІЗИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	Фареник В. І.	18,75	117	6,2
ЗАГАЛЬНОЇ ТА ПРИКЛАДНОЇ ФІЗИКИ	Гірка І. О.	15,5	96,5	6,2
ПРИКЛАДНОЇ ЕЛЕКТРОДИНАМІКИ	Горобець М. М.	23,64	142	6,0
КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА МАТЕМАТИЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ В МЕДИЦИНІ	Мартиненко О. В.	9,9	54,8	5,5
ЗАГАЛЬНОЇ ТА КЛІНІЧНОЇ ПАТОЛОГІЇ	Проценко О. С.	10	49,8	5,0
ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ ТА ІНФОРМАТИКИ	Золотарьов В. О.	15,12	62,1	4,1
БІОЛОГІЧНОЇ ТА МЕДИЧНОЇ ФІЗИКИ	Малюкін Ю. В.	28,65	114	4,0
ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ	Дюкарев Ю. М.	10	39,8	4,0
ГЕОЛОГІЇ	Тхоржевський Е. С.	12,87	24,6	1,9
ОРГАНІЧНОЇ ХІМІЇ	Орлов В. Д.	ДАНІ КАФЕДРОЮ НЕ ПРЕДСТАВЛЕНІ		
ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	Куклін В. М.	ДАНІ КАФЕДРОЮ НЕ ПРЕДСТАВЛЕНІ		
ЕЛЕКТРОНІКИ ТА УПРАВЛЯЮЧИХ СИСТЕМ	Стервоєдов М. Г.	ДАНІ КАФЕДРОЮ НЕ ПРЕДСТАВЛЕНІ		

Примітка. При визначенні рейтингу не враховувалися дані новоутворених кафедр, у яких загальна кількість штатних одиниць науково-педагогічних і наукових працівників складає менше чотирьох.

Рейтинг кафедр гуманітарного профілю

Кафедра	Зав. кафедри	Кількість штатних одиниць науково-педагогічних і наукових працівників	Кількість балів	Рейтинг
1	2	3	4	5
ІСТОРИОГРАФІЇ ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВА ТА АРХЕОЛОГІЇ	Посохов С. І.	8,75	181,40	20,73
ПОЛІТИЧНОЇ СОЦІОЛОГІЇ	Куценко О. Д.	6,95	137,96	19,85

1	2	3	4	5
ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ ТА ЕКОНОМІЧНИХ МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ	Гриценко А. А.	14,25	244,5	17,16
НОВОЇ ТА НОВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ	Чижов О. П.	7,50	127,62	17,02
ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН	Венедіктова І. В.	9,00	142,75	15,86
ПРИКЛАДНОЇ СОЦІОЛОГІЇ	Бакіров В. С.	11,05	162,55	14,71
ТЕОРІЇ КУЛЬТУРИ І ФІЛОСОФІЇ НАУКИ	Цехмістро І. З.	16,70	244,75	14,66
ПРАВОСУДДЯ	Руденко М. В.	6,50	95,00	14,62
СОЦІОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ	Ніколаєвський В. М.	7,65	111,73	14,61
ІСТОРІЇ УКРАЇНИ	Калініченко В. В.	6,25	88,50	14,16
ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ	Воробйов Є. М.	11,50	162,00	14,09
ВАЛЕОЛОГІЇ	Гончаренко М. С.	8,10	113,75	14,04
ІСТОРІЇ РОСІЇ	Духопельников В. М.	4,75	63,75	13,42
УКРАЇНОЗНАВСТВА	Кравченко В. В.	13,35	177,00	13,26
ІСТОРІЇ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ ТА СЕРЕДНІХ ВІКІВ	Кадєєв В. І.	6,25	81,00	12,96
ПЕДАГОГІКИ	Нечепоренко Л. С.	11,40	140,00	12,28
ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ	Бабич В. П.	19,00	223,75	11,78
СОЦІОЛОГІЇ	Сокурянська Л. Г.	11,65	133,35	11,45
ПОЛТОЛОГІЇ	Сазонов М. І.	12,20	137,50	11,27
ТЕОРЕТИЧНОЇ І ПРАКТИЧНОЇ ФІЛОСОФІЇ	Мамалуй О. О.	19,25	214,25	11,13
ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ	Александров В. В.	5,05	55,65	11,02
ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ	Безхутрий Ю. М.	10,75	115,91	10,78
ФІНАНСІВ ТА КРЕДИТУ	Глуценко В. В.	11,55	122,2	10,58
АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ	Самохіна В. О.	18,50	167,60	9,06
МЕТОДІВ СОЦІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	Кізілов О. І.	6,35	57,00	8,98
КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН	Трубніков В. М.	6,50	52,25	8,04
РОСІЙСЬКОЇ МОВИ	Педченко Л. В.	9,50	76,00	8,00
ІСТОРІЇ РОСІЙСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ	Московкіна І. І.	8,55	67,90	7,94
ПСИХОЛОГІЇ	Іванова О. Ф.	9,95	77,40	7,78
ДЕРЖАВНО-ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН	Кагановська Т. Є.	10,75	75,75	7,05
МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН	Голіков А. П.	12,70	88,60	6,98
ЖУРНАЛІСТИКИ	Михайлин І. Л.	12,25	84,58	6,90
ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ І ПСИХОТЕРАПІЇ	Кочарян О. С.	4,9	33,6	6,86
МАРКЕТИНГУ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	Семеняк І. В.	12	79,5	6,63

1	2	3	4	5
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	Калашник В. С.	18,50	122,50	6,62
СТАТИСТИКИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ	Соболев В. М.	12	73	6,08
МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ	Коломієць Г. М.	9,75	58,15	5,96
ІСТОРІЇ ЗАРУБІЖ. ЛІТЕРАТУРИ І КЛАСИЧНОЇ ФІЛОЛОГІЇ	Міхільов О. Д.	10,55	58,50	5,55
НІМЕЦЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ	Кривенко В. П.	21,50	110,16	5,12
НІМЕЦЬКОЇ ТА ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВ	Пасинок В. Г.	20,25	103,25	5,10
ЕКОНОМІЧНОЇ КІБЕРНЕТИКИ ТА ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ	Михайленко В. Г.	19,45	97,15	4,99
ПРИКЛАДНОЇ ПСИХОЛОГІЇ	Лактіонов О. М.	14,15	67,85	4,80
ПЕРЕКЛАДУ ТА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	Черноватий Л. М.	29,05	137,37	4,73
ФРАНЦУЗЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ	Давидов О. І.	26,00	116,62	4,49
ЗАГАЛЬНОГО ТА ПРИКЛАДНОГО МОВОНАВСТВА	Кравчук І. С.	12,00	53,00	4,42
ДІЛОВОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ТА ПЕРЕКЛАДУ	Шевченко І. С.	27,60	68,30	2,47
АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	Ужик В. О.	29,20	52,05	1,78
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ	Темченко В. О.	31,75	32,50	1,02

ПІДСУМКИ

Протягом 2006/2007 навчального року колектив університету працював над розв'язанням завдань, сформульованих у Стратегії розвитку до 2010 р. та рішенні Вченої ради «Про підсумки 2005/2006 навчального року та завдання на наступний рік» від 29 серпня 2006 р. Головна увага приділялася розвитку форм і напрямів класичної університетської освіти, підвищенню її якості, зміцненню кадрового потенціалу університету, вдосконаленню системи управління, зміцненню демократичних засад університетського життя. Почав діяти новий Статут університету. Розвивалася структура університету. Забезпечено високу результативність наукових досліджень, розширено міжнародне співробітництво, укріплено матеріальну базу навально-виховного процесу і наукової роботи. Забезпечено стабільний фінансовий стан університету. Виконано великий об'єм ремонтних робіт на об'єктах університету. Успішно працювала Центральна наукова бібліотека. Активною була культурно-просвітницька діяльність. Ефективно здійснювалася довузівська і профорієнтаційна підготовка абітурієнтів, організовано проведено прийом до університету в 2007 р. 2006/2007 навчальний рік став для університету роком подальшого впевненого поступу.

Разом з тим, залишаються нагальні проблеми, без розв'язання яких неможливий успішний розвиток університету. В 2007/2008 навчальному році діяльність адміністрації, всього колективу університету має сконцентруватися на вирішенні пріоритетних питань:

- повному впровадженні визначених новим Статутом норм щодо демократизації управління на всіх рівнях університету, вдосконаленні управлінської діяльності, підвищенні відповідальності виконавців за результати роботи, розвитку студентського самоврядування та ширшому залученні його органів до обговорення і виконання рішень, що стосуються навчально-виховного процесу;
- забезпеченні високої якості освіти, конкурентоспроможності випускників на ринку праці, ширшому залученні викладачів університету до міжнародного освітньо-наукового співробітництва;
- подальшому укріпленні кадрового потенціалу, розвитку наукових шкіл, всебічній допомозі талановитій студентській і науковій молоді;
- запровадженні ефективних форм інноваційної діяльності;
- соціальній підтримці співробітників і студентів, створенні особливо сприятливих умов для студентів-сиріт, студентів, постраждалих при аварії Чорнобильській АЕС, інших студентів пільгового контингенту;
- ствердженні авторитету університету на регіональному, державному і міжнародному рівнях, укріпленні університетського корпоративного духу, підвищенні ефективності виховної та просвітницької діяльності;
- зміцненні фінансової стійкості університету, матеріальної бази навчально-виховного процесу і наукових досліджень, подальшому освоєнні Північного корпусу.

ДОВІДКОВЕ ВИДАННЯ

**Інформаційно-аналітичні
матеріали за підсумками
2006/2007 навчального року**

За загальною редакцією В. С. Бакірова

Відповідальний за випуск Ю. В. Холін

Редактор Т. О. Маркова
Коректор І. Ю. Агаркова
Комп'ютерна верстка І. М. Дончик

Підписано до друку 22.08.2007 р. Формат 60x84 1/16.
Папір офсетний. Друк різнографічний.
Ум.дрк. арк. 6,97. Обл.-вид. арк. 7.5. Наклад 200 пр.

61077, Харків, майд. Свободи, 4
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Надруковано ФОП «Петрова І. В.»
61144, Харків – 144, вул. Героїв праці 79^а, к. 137, тел. 362-01-52

Свідоцтво про державну реєстрацію ВОО № 948011 від 03.01.03